Especial 100 pàgines

LES FESTES DELS INFANTS

EL TEMPS

28 DESEMBRE 1998 • NÚM. 758 • SETMANA[illegible]

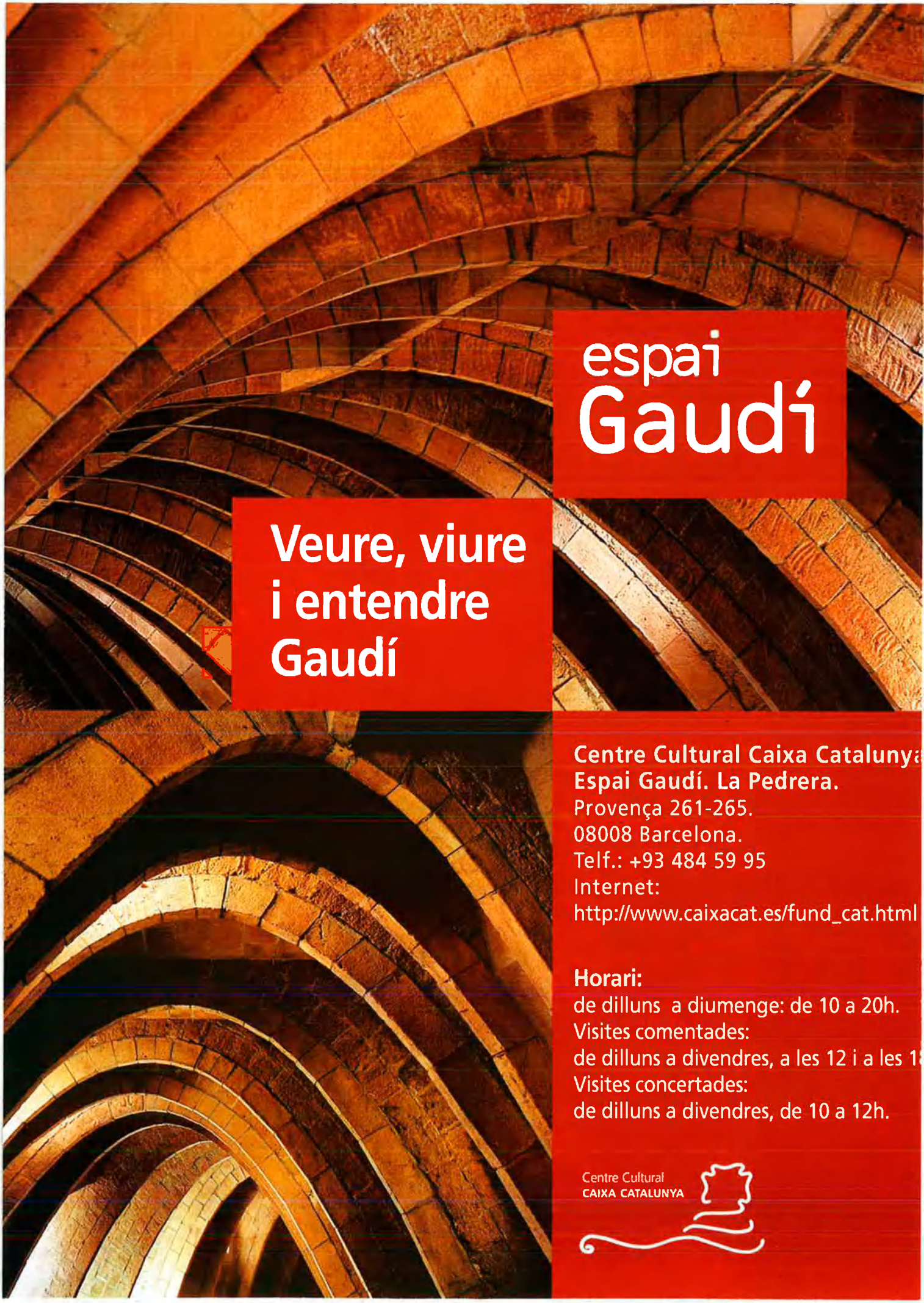
20 FF / 450 PTES. / 2,67 EUROS

LES NOVES HEROÏNES

I a més, 'El Temps Ambiental' i el fascicle 14 de 'Camí de l'euro'

9 771130 806008

espai Gaudí

Veure, viure i entendre Gaudí

Centre Cultural Caixa Catalunya
Espai Gaudí. La Pedrera.
Provença 261-265.
08008 Barcelona.
Telf.: +93 484 59 95
Internet:
http://www.caixacat.es/fund_cat.html

Horari:
de dilluns a diumenge: de 10 a 20h.
Visites comentades:
de dilluns a divendres, a les 12 i a les 1
Visites concertades:
de dilluns a divendres, de 10 a 12h.

Centre Cultural
CAIXA CATALUNYA

BAGDAD
BETLEM
SERRAS & EL GAT INVISIBLE

PORTADA

20
Les noves heroïnes
Oriol Cortacans
Les heroïnes mediàtiques d'avui tenen caràcter i fan por a qualsevol Rambo.

ENTREVISTA

26
Jean Fabre: "La riquesa es troba en les persones"
Albert Punsola
Entrevista amb Jean Fabre, director adjunt del PNUD a Ginebra.

PAIS

30
Matas vol de Pujol el pacte de TV3
Miquel Payeras
Matas demanarà a Pujol la gestió de la recepció de TV3 a les Illes.

33
F. X. Marimon: "L'Agenda 2000 és amarga i dolça"
Àlex Milian
Entrevista al conseller d'Agricultura, de la Generalitat de Catalunya.

ESTAT

36
Euskadi camina cap a la sobirania
Iñaki Gorostidi
Els partits nacionalistes bascos arriben a un acord per govenar.

MÓN

40
Puerto Rico diu no al somni americà
Albert Balanzà / Martí Crespo
Puerto Rico no vol ser l'estel 51è de la bandera nord-americana.

SOCIETAT

44
Àlex Crivillé: "He comès errors de principiant"
Celes Piedrabuena
Entrevista al motociclista Àlex Crivillé.

48
La veritable història del timbaler del Bruc
Aleix Ranyé
El Timbaler del Bruc era en realitat un militar de les tropes napoleòniques.

50
Pescadors caiguts del cel
Vicent Xavier Contrí
La història de la pesca des dels penya-segats, a estudi.

ESPECIAL INFANTIL

56
Un paradís de formes i colors
Coordina Laia Climent
Aquest Nadal hi ha un munt de novetats de llibres per al menuts i grans.

66
Construir, pintar, muntar... i jugar
Coordina Laia Climent
Entre les novetats de joguets per al Nadal destaquem els de Club Super3.

CULTURA

76
'Art i Acció', immòbils al museu
Hans Móller
El Museu d'Art Contemporani de Barcelona ofereix l'exposició "Art i acció'.

LLIBRES

82
Un ampli ventall de novetats
Víctor Gómez Labrado
Selecció de les novetats juvenils que apareixen per aquest Nadal.

GALERIA

89
El cant de la sibil·la torna

ARXIU

EL TEMPS us presenta les novetats infantils comentades pels seus mateixos protagonistes.

ARXIU

Les noves heroïnes són un bon símptoma dels canvis en aquesta societat de tombant de segle.

KARLOS CORBELLA

Ibarretxe encapçalarà un executiu que demostra l'acostament entre els partits bascos.

la nit de Nadal
Rosanna Meliá
El cant de la sibil·la, una de les tradicions del teatre litúrgic medieval.

OPINIO

11
Quin fart de riure!
Francesc Viadel

13
Estapé respon
Fabià Estapé / Toni Cañís

13
Piqué s'enrampa...
Toni Cañís

15
Més que un partit de rugbi
Pere Codonyan

16
El bastard Smithson
Martí Domínguez

17
El perfil democràtic...
Glòria Marcos i Martí

18
Pum! I Joan Maragall
Ramon Barnils
Fórmula màgica
J. J. Pérez Benlloch
Paisatges onírics
Pau Viciano

19
El Bàltic s'adapta a Europa
Llibert Ferri
Complots de cinema
Xavier Vinader

87
L'opinió de Pere Gimferrer
Agustí Pons

98
"Sin complejos"
Joan Francesc Mira

EDITORIAL

L'Iraq com a excusa

Amb el bombardeig que acaba de patir l'Iraq Bill Clinton ha tornat a demostrar que els seus interessos estan per sobre de tot. Encara que els agreujats per l'obstinació de Saddam Hussein siguen tota la comunitat internacional, encara que siguen els membres de l'ONU els qui no poden controlar els arsenals del dictador iraquià, Clinton s'atorga el dret a ser l'únic policia capaç d'aturar Saddam. I no ho fa perquè tinga mala consciència per presidir un país en bona part responsable del creixement del poder del líder iraquià. Amb aquest atac, més enllà del seu significat de menyspreu pel diàleg com a alternativa a l'acció violenta, Clinton mostra un gran desdeny per l'ONU i per les paraules del seu secretari general, Kofi Annan, quan va proposar que no es fera cap intervenció armada sense el vist-i-plau del Consell de Seguretat de l'ONU. El més greu de tot és que la coincidència d'aquest atac amb els problemes interns de Clinton als EUA pel cas Lewinsky fa creure que el president nord-americà utilitza el seu poder mundial per resoldre els seus problemes personals. I de retruc, en comptes de fer canviar d'actitud Saddam Hussein, l'únic que aconsegueix és seguir-li el joc i que els iraquians, estiguen o no cansats del seu líder, s'unesquen amb ell davant l'agressió. De fet qui més pateix els bombardeigs i les penúries posteriors és la societat civil iraquiana.

En aquest joc d'egoistes perillosos, el govern d'Aznar acota el cap i aplaudeix a fervent els EUA. De nou la política exterior espanyola mostra que ni vol tenir veu pròpia al món ni tampoc té intenció d'aportar alguna cosa per a construir una veu europea. Abans prefereix aprovar una acció militar que no té res a veure amb la recerca de la pau al món.

Ball de dates

Com si es tractara d'una travessa, el debat polític a Catalunya se centra a tractar d'endevinar la data de les eleccions al Parlament: esgotar la legislatura fins el mes de novembre o fer les eleccions el proper març. Podria ser la segona opció, encara que dirigents de Convergència Democràtica de Catalunya s'han mostrat partidaris d'esgotar la legislatura. O al novembre, perquè, en l'enfrontament entre Pujol-Maragall, el temps juga contra el candidat socialista, o no. D'arguments n'hi ha per a tothom.

Per acabar-ho d'adobar, ara els darrers dies l'interès consisteix a conèixer el dia en què el president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, anunciarà la data definitiva de les eleccions. En aquest context, el Partit dels Socialistes de Catalunya, amb els vots d'Iniciativa-Els Verds, ha aconseguit dificultar els plans del president, que volia tenir aprovats els pressupostos de la Generalitat del 1999 abans de fer l'anunci. Socialistes i ecosocialistes n'han retardat l'aprovació enviant al Consell Consultiu la llei d'acompanyament dels pressupostos, perquè n'estudie la constitucionalitat.

Mentre es va allargant aquest debat, la confrontació d'idees, de projectes ideològics diferenciats queda arraconada, com si el joc polític fóra l'objectiu en ell mateix i no una eina per aconseguir solucionar els problemes reals que afecten els ciutadans. Davant d'aquest panorama no és gens difícil entendre el desinterès general de bona part de la població per la política. La classe política catalana hauria de vigilar que, després de discutir tant sobre el calendari electoral, l'únic que hagen aconseguit no siga desmotivar l'electorat.

EL TEMPS

DIRECCIÓ, ADMINISTRACIÓ, PUBLICITAT I VENDES: Av. del Baró de Càrcer, 40, 13. 46001-València. Telèfon: 96 352 48 69. Fax: 96 352 09 83.
REDACCIÓ DE BARCELONA: Rambla de Catalunya, 121, 1-2, esc. A. 08008-Barcelona. Telèfon: 93 238 42 62. Fax: 93 238 42 63.
REDACCIÓ DE MALLORCA: Costa de la Pols, 6, 1-7. 07003-Palma de Mallorca. Telèfon i Fax: 971 72 07 63.
ADREÇA INTERNET: http://www.eltemps.com
CORREU ELECTRÒNIC: temps@bcn.servicom.es
SUBSCRIPCIONS: 902 131 025.

EDITA: Edicions del País Valencià, SA.
EDITOR: Eliseu Climent.

DIRECTOR: Jordi Fortuny.
REDACCIÓ DE VALÈNCIA: Francesc Viadel (*Cap de redacció*), Miquel Calvet, Laia Climent (*Coordinació Cultura i Llibres*), Mario Reyes i Xelo Tortosa (*Secretària de redacció*).
REDACCIÓ DE BARCELONA: Toni Canís (*Cap de redacció*), Joan Morales (*Cap de producció*), Oriol Cortacans (*Coordinació Món*), Alex Milian, Enric Rimbau i Gemma Morales (*Secretària de redacció*).
REDACCIÓ DE PALMA: Miquel Payeras.
PRODUCCIÓ: Josep Agustí (*Correcció lingüística*), Lina Casanovas (*Maquetació*), David Fernández (*Portada i gràfics*), Rosanna Puchades (*Gràfics*).
RÚBRIQUES: Ramon Barnils, Martí Domínguez, Fabià Estapé, Jaume Fàbrega, Pere Gimferrer, Joan F. Mira, J. J. Pérez Benlloch, Joan de Sagarra, Isabel-Clara Simó, Pau Viciano, Xavier Vinader.
COL·LABORADORS: A. Alfaro, V. Arqué, J. Balló, Ll. Bonada, A. Bosch, F. de P. Burguera, F. Calafat, B. Cabezas (*La Galeria*), R. de la Calle, A. Castel, E. T. Climent, P. Codonyan (*Perpinyà*), A. Cort, X. Duran (*Ciència*), Ll. Ferri, J. Finestres, C. Gàmez, A. Gil, S.Giménez, J. Iborra, V. Jiménez, J. M. López Llaví, V. Lozano, P. Martí, R. Melià, T. Mestres, X. Montanyà, A. Muns, J. M. Oleaque, M. Ollé, A. Papiol, M. Porta Perales, A. Reig, J. Roura, E. Sanjuan, J. Sebastià, M. Serra, J. Ll. Sirera, Ll. Soler, M. Soler, F. Torrent, M. Vicent.
COL·LABORADORS GRÀFICS: P. Carmona, J. Celià, R. Cugat, R. Gil, X. Gómez, V. A. Jiménez, S. Llosà, M. Margenat, G. Matamala, J. Play, S. Sàez, D. Vijuescas, M. Vila.

ARXIU: Jesús Prats (*Fotografia*), Rosa Serrano (*Documentació*).
PUBLICITAT I PROMOCIÓ: Salva Martínez, València. Tel.: 96 352 48 69. Anava Publicitat, València. Tel.: 96 397 30 94. Anava Publicitat, Barcelona. Tel.: 93 238 42 62.
SUBSCRIPCIONS: Quica Sena.
ADMINISTRACIÓ: Pilar Martí, Assumpció Palau.

TRACTAMENT ELECTRÒNIC D'IMATGES I FOTOMECÀNICA: Jemagraf, SL.
IMPRESSIÓ: Rivadeneyra, SA.
DIPÒSIT LEGAL: V-853-1984.

Cap part d'aquesta publicació pot ser reproduïda per cap mitjà, ja siga mecànic, fotoquímic, electròptic, magnètic, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense permís de l'editor.

ALS NOSTRES LECTORS

Un nou estil d'heroïnes prolifera en els mitjans de comunicació, ja sigui el cinema, la televisió, els còmics o els jocs multimèdia. Són belles, fredes, calculadores i fins i tot tenen una considerable força física, l'única característica que normalment s'havia negat fins ara al sexe femení en general, sense que això fos motiu de discrepància. El tema de portada d'EL TEMPS d'aquesta setmana tracta d'aquest fenomen, que –com que els mitjans de comunicació són un mirall de la societat– reflecteix precisament l'evolució del paper social de la dona, que cada vegada pren més protagonisme. Les heroïnes de carn i os de cada dia, de tota manera, no tenen tanta força i potser no són tan perfectes com les del nostre reportatge, però tenen més mèrit, perquè lluiten contra uns enemics més poderosos, que són els hàbits i les convencions socials forjades durant segles.

Jordi Fortuny
Director

Carta tancada a 'Las Provincias'

Dijous, dia 12 de desembre, a la pàgina 41 del periòdic *Las Provincias*, hi va aparèixer la següent notícia: *"En la Biblioteca Pública de Valencia, situada en la calle Hospital, ofrecen a niños y jóvenes cientos de libros en catalán como si fueran en valenciano."*

Un cop feta la lectura detinguda de l'article, i des de la més ferma de les conviccions, pensem que cal fer diferents aclariments per a la defensa de la nostra professió, la de bibliotecaris. No penseu que ens ha sorprès el tractament que hem rebut. Ens hem acostumat a ser anomenats catalanistes, i més coses. Fins i tot hem aconseguit que es comence a parlar de les biblioteques. Els sotasignats, però, volem dir un parell de coses. Notícies com la que citem són símptoma d'un desconeixement substancial del nostre treball, perquè palesen tota una sèrie d'inconsistències que mai no haurien de donar-se. En primer lloc, cal afirmar que els bibliotecaris som tècnics que, a hores d'ara, tenim una titulació universitària específica que ens avala. La gent ha d'entendre que s'estudia per tal d'aconseguir una formació professional, i que les nostres actuacions estan sotmeses a unes normes, i no a intuïcions, que generalment vénen establertes als manuals. Aquestes normes, moltes vegades, tenen rang de recomanacions internacionals, ja siga mitjançant institucions pròpiament bibliotecàries –com ara la IFLA (Federació Internacional d'Associacions de Bibliotecaris)–, ja siga per organismes de caràcter internacional –com ara la UNESCO. Pensem que no són institucions catalanistes. O així ens sembla. En segon lloc, cal advertir que la tasca de selecció dels documents que és realitzada pels bibliotecaris depèn d'una graella de consideracions i de valoracions de caràcter eminentment tècnic, la qual ens fa avaluar allò que entra al nostre fons. No s'introdueix dins d'una biblioteca qualsevol cosa: sempre es fa de manera raonada. Per això quan algú escriu coses com les que s'han escrit, com ara que a la Biblioteca Pública els clàssics de la literatura infantil estan en català o fets per editorials valencianes que són catalanistes, i que això condiciona l'aprenentatge dels xiquets, ens sorprèn. Sobretot pel que fa a les dades esmentades: en cap moment es menciona que hi ha molts llibres de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència escrits en valencià normalitzat (...)

Els nostres col·legues de la Biblioteca Pública són professionals més que respectables, i la seua honorabilitat no pot posar-se en dubte per la lleugeresa d'un periodista que l'única cosa que busca és la notícia sensacionalista. No volem fer una carta oberta, perquè nosaltres no volem discutir sobre la nostra professió. La volem tancada perquè encara voldran ensenyar-nos a fer el nostre treball.

Romà Seguí, Marina Calatayud i Everilda Ferriols (València, l'Horta)

PROMOTOR DE SUBSCRIPCIONS

Empresa d'edicions busca promotor o promotora de subscripcions de publicacions periòdiques en català. Estudis universitaris, bona presència i matins lliures. Interessats, telefoneu al 932384262.

Les cartes al director han de ser com més breus millor, màxim quinze ratlles mecanografiades, i han d'anar signades i amb el número de DNI. EL TEMPS agraeix tota la correspondència adreçada a aquesta secció, però, per motius d'espai, no en garanteix la publicació.

Tothom cap
a l'Estació de França !
cap al futur
EXPRÉS
l'exposició del tren
28 d'octubre '98 – 31 de gener '99
150
ANYS DE
FERROCARRIL A ESPANYA
902 10 12 12
TEL·ENTRADA
CAIXA CATALUNYA

Oferta del mes*

Durant el mes de desembre, EL TEMPS regala als nous subscriptors la col·lecció de vídeos del programa 'Mediterrània', de TV3.

*oferta vàlida fins al 3 de gener del 1999

Subscripcions per telèfon:

902 13 10 25

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Primer cognom _____ Segon cognom _____ Nom _____

Adreça _____ Població _____ Districte postal _____

Telèfon particular _____ Telèfon feina _____

DNI _____

Se subscriu al setmanari EL TEMPS per un període d'un any, prorrogable si no hi ha ordre en contra, i un import de 18.762 pessetes / 112,1 euros (Estat espanyol, Andorra i Catalunya Nord)

Resta d'Europa: 32.500 pessetes / 194,26 euros
Amèrica: 41.500 pessetes / 248,05 euros

El pagament de la subscripció el faré de la següent manera:

Targeta de crèdit Visa ☐ Mastercard ☐ ____ ☐

Núm. ☐☐☐☐ ☐☐☐☐ ☐☐☐☐ ☐☐☐☐

Titular _____

Data de caducitat _____

☐ Xec bancari adjunt a nom d'Edicions del País Valencià

☐ Gir postal núm. _____

☐ Domiciliació bancària (omplir dades de sota)

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Distingits senyors: Caixa/banc _____ Agència _____

Adreça _____ Població _____ Districte postal _____

Nom i adreça del titular del compte _____

Els pregue que fins a nova ordre els rebuts que presentarà Edicions del País Valencià, SA, per l'import de la SUBSCRIPCIÓ ANUAL a pagar en 1 rebut anual ☐ 2 rebuts semestrals ☐ 4 rebuts trimestrals ☐ siguen pagats a càrrec:

c/c ☐ Llibreta ☐ Núm. ☐☐☐☐ ☐☐☐☐ ☐☐ ☐☐☐☐☐☐☐☐ ____ de _____ de 199 _

EL TEMPS Avinguda del Baró de Càrcer, 40, 13a. Tel. 96 352 48 69 · CIF A-46186821 · 46001 VALÈNCIA

Informació setmanal

LA SETMANA

Del 21 al 27 de desembre

El BNV enceta la seua campanya autonòmica

El dissabte dia 19 el Bloc Nacionalista Valencià va avançar al Palau de Congressos de València, sota el títol 'Deu propostes per al canvi', el seu programa per a les eleccions de l'any que ve.

FRANCESC VIADEL

ARXIU / DAVID VIJUESCAS

El Bloc Nacionalista Valencià (BNV) va presentar-se públicament fa un any al Palau de la Música de València. Ara ha presentat el programa electoral per al 1999.

El Bloc Nacionalista Valencià (BNV) va presentar el passat 19 de desembre al Palau de Congressos de València les grans línies del programa electoral de les seves candidatures per als comicis autonòmics, municipals i europeus que se celebraran el 13 de juny del 1999. La periodista Tona Català i l'escriptor Víctor Gómez Labrado van presentar l'acte, celebrat poques hores després del tancament d'aquesta edició.

L'alcalde de Dénia, Sebastià Garcia Mut, la regidora de Vila-real Maria Gràcia Molés, i Pepa Chesa, del Partit Valencià Nacionalista, van explicar als assistents les "deu propostes" del BNV a l'electorat. En el programa, la formació nacionalista reivindica el pagament de la baixa per malaltia als autònoms, des del primer dia que deixen de treballar, l'exempció de l'impost de l'IVA a la compra de nous habitatges als menors de trenta anys, l'escolarització pública gratuïta dels xiquets de zero a tres anys, i la implantació de les 26 setmanes de baixa per maternitat. També proposa la creació de 100 centres de dia per a la tercera edat amb necessitats assistencials especialitzades, la gratuïtat de l'autopista A-7, la creació d'una Universitat Oberta valenciana i la dotació de 10.000 milions de pessetes per a la promoció de l'ús social del valencià.

Completen les "deu propostes" l'aprovació d'un catàleg de zones humides i d'ecosistemes, un pla valencià contra la pobresa i l'exclusió social que incloga espais sociosanitaris comarcals per a l'atenció de drogodependents, la celebració de les primeres eleccions sindicals per a llauradors i ramaders, i un pla per a l'expansió sostenible del turisme sense menysteniment de la qualitat de l'oferta.

També van participar en l'acte pre-electoral Mateu Morro, secretari general del Partit Socialista de Mallorca (PSM) i Enric Morera, tots dos candidats a les eleccions europees dins de la coalició formada pel BNV, CiU i els nacionalistes balears. En representació de Convergència Democràtica (CDC) van ser presents a l'acte els eurodiputats Carles Gasòliba i Joan Vallvé.

Els candidats del BNV a les autonòmiques també hi van intervenir : Josep Maria Panella, alcalde de Torreblanca i cap de llista per Castelló; Alfons Llorens, alcalde de Planes i candidat per Alacant, i Pere Mayor, cap de llista per València i candidat a la presidència.

La formació nacionalista ha decidit obrir així el que serà una campanya calenta i plena d'incerteses davant de la crisi dels partits de l'esquerra i de la puixança del Partit Popular a costa de la desfeta de la formació regionalista Unió Valenciana. El BNV, que de moment registra un baix percentatge en les enquestes d'intenció del vot, està fent un gran esforç organitzatiu a fi d'ampliar les seues bases de cap a cap del País Valencià. En la convenció es van presentar els nous col·lectius a Puçol, Cullera, el Pinós i Benissa.

El BNV va rebre les adhesions del líder gallec Xosé Manuel Beiras, de l'escriptor i president del Bloc de Progrés, Enric Valor, de l'exrector Ramon Lapiedra, del periodista Vicent Ventura i de l'editor Eliseu Climent, entre d'altres.

LA SETMANA POLÍTICA

El presidenciable del PSC a la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall, va presentar les conclusions de la convenció Catalunya Segle XXI, de la qual en va destacar el seu paper com a centre de reflexió. Un fòrum de debat que ha volgut reflexionar sobre la societat catalana, des del paper de la família, la lluita contra la pobresa, el paper de l'empresa o la introducció d'una nova cultura democràtica a l'estat, centrada en la participació ciutadana, que superi el model homogeneïtzador jacobí.

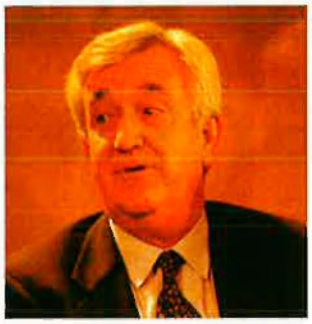
Maria Antònia Munar, presidenta d'Unió Mallorquina, va brindar amb la premsa per les festes de Nadal desitjant que EU no sigui "necessària" per formar governs el 1999. El curiós acte festiu de Nadal es va convertir així en una declaració política de gran transcendència: UM sembla que no vol participar en cap govern amb EU, la qual cosa només deixaria dues opcions per a pactes postelectorals: PSIB-PSM-UM o PP-UM.

Quan les sigles històriques del PSUC (Partit Socialista Unificat de Catalunya) són enmig d'una disputa –entre el PSUC, integrat dins d'IC-V, i el PSUC-viu, dels sectors anguitistes–, el Museu d'Història de Catalunya presenta, des del divendres 18 de desembre l'exposició "Gent del PSUC", un repàs històric de les persones que van integrar aquest projecte polític.

El PP i el govern Matas fan costat a Cañellas i l'oposició ho critica

La definitiva sentència del Tribunal Suprem, que confirma que Gabriel Canellas va cometre suborn en el cas Túnel de Sóller tot i que se l'absol per prescripció, ha provocat una nova polèmica política a Balears. El govern de Jaume Matas i el PP fan costat a l'ex-president, amb la consigna, dita a bastament tant pel portaveu de l'executiu com pel secretari general del PP, Carlos Ripoll, que l'adjudicació de les obres va ser "neta", sense voler fer cap referència al suborn provat. Canellas, per la seva banda, tampoc va voler entrar en la qüestió de la culpabilitat no castigada per prescripció i es limità a constatar la seva "satisfacció". L'oposició en bloc ha criticat durament Canellas, el PP i, també el govern de Jaume Matas.

ARXIU / JOAN CELIÀ

Gabriel Canellas, ex-president del Govern balear.

El PSPV pot trencar el diàleg institucional amb el Partit Popular

La negativa del PP valencià a acceptar que l'actual regidor socialista a l'Ajuntament de València Miquel Mazón ocupe una vacant al consell d'administració de RTVV ha desembocat gairebé en un trencament de relacions entre els dos partits. El secretari general del PSPV, Joan Romero, ha donat de termini fins dimarts, 22 de desembre, perquè el PP reconsidere el seu vet a Mazón. Altrament, "hi haurà –diu Romero– un trencament de les relacions institucionals a tots els nivells i per a totes les qüestions". El PP justifica el bloqueig en l'estancament del nomenament dels membres de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i en la negativa del PSPV a acceptar que un candidat popular, Luis Figueiras, fóra elegit síndic de Greuges.

ARXIU / DAVID VIJUESCAS

Joan Romero, secretari general del PSPV-PSOE.

L'ambaixador d'Andorra a Espanya, Juli Minoves, presentà el 17 de desembre al rei Joan Carles les seves credencials com a primer ambaixador resident del Principat a l'estat. Aquesta ambaixada va ser inaugurada pel cap de govern andorrà, Marc Forné, el maig de 1998. La tasca de Minoves servirà per consolidar la presència diplomàtica d'Andorra a Madrid. Les relacions diplomàtiques entre Andorra i Espanya s'han establert des del 1993, any en què el Principat es va dotar d'una constitució pròpia.

ARXIU

La Franja critica el bisbe de Lleida

Un grup de veïns de pobles de la Franja de Ponent van denunciar en el marc d'un debat sobre "El futur de la Franja" que el desinterès del bisbat de Lleida per mantenir les parròquies de la Franja a la seva diòcesi va fer que aquestes parròquies passaren al bisbat de Barbastre el 1995. Alguns afegiren que el bisbe de Lleida es va manifestar, de vegades, a favor de cedir les parròquies si això facilitava la creació de la província tarraconense. Els veïns criticaren que el bisbe de Lleida només es pronuncià quan l'Aragó li va exigir les obres d'art del Museu Diocesà. En el mateix acte, organitzat pels Amics de la Franja, el bisbe de Solsona, Antoni Deig, recordà que el 1957, a l'inrevès que el 1995, en la reorganització del bisbat de Tortosa i Sogorb-Castelló, va ser condició *sine qua non* del nunci de l'època que algunes parròquies de la província de Castelló quedaren dintre del bisbat de Tortosa, perquè no quedessin "els catalans sols".

GLÒRIA MATAMALA

Miquel Batllori i el bisbe de Solsona, Antoni Deig, en l'acte.

Clinton torna a bombardejar l'Iraq

ARXIU

Imatges de l'efecte dels míssils americans sobre diversos edificis de la capital d'Iraq, Bagdad, el passat 18 de desembre.

El president dels EUA, Bill Clinton, va decidir finalment tornar a bombardejar Bagdad, davant la intransigència de Saddam Hussein amb les inspeccions dels arsenals d'armes d'Iraq. Segons les primeres enquestes, un 62% de la població americana aprova la decisió de Clinton. En canvi, tant els països àrabs aliats dels EUA a la Guerra del Golf Pèrsic de 1991 com alguns països europeus (França i Itàlia) han criticat els atacs nordamericans.

ANÀLISI

Quin fart de riure!

Francesc Viadel

Van remoure cel i terra, fins i tot –segons m'expliquen atemoridament alguns responsables d'associacions de jubilats de l'altre extrem del País Valencià– els del PP no van dubtar a emprar la més subtil de les coaccions a fi d'aconseguir que un exèrcit de pensionistes omplira ran a gavadals les grades del Mestalla.

Fou aquest proppassat 29 d'octubre: es col·lapsà la ciutat, intervingué la policia per tal d'evitar l'amotinament dels jubilats que s'havien quedat sense berenar "popular", hi hagué contusionats, algun òbit, pseudoerotisme de pandereta, "tronia" i "verbeneo" de poble... Així diuen que fou si fa no fa la festa del "I Encuentro de Mayores". D'altra banda, reedició fastuosa –i en clau de superació– d'un acte semblant ideat ja fa temps pel president socialista Joan Lerma a fi d'aconseguir el vot de l'ancianitat universal.

La qüestió és que la polèmica provocada per aital acte de desvergonyit electoralisme no tan sols cueja encara sinó que aquests dies es revifa en el context del debat parlamentari valencià. El motiu no és cap altre que les sospites de l'oposició que el govern Zaplana va poder convidar 180 mil jubilats després d'intervenir les dades estrictament confidencials de l'Institut Nacional de la Seguretat Social. Una dada que ha negat reiteradament la consellera de Benestar Social, Marcela Miró, qui assegura que les dades es van extraure de fitxers propis de l'administració valenciana. Les afirmacions de la consellera no han impedit, però, que l'Agència de Protecció de Dades negue oficialment l'existència de fitxers d'aquesta mena en mans de la Generalitat Valenciana ni tampoc que un centenar de pensionistes continuen mantenint les seues denúncies contra l'administració pel que entenen que fou una flagrant violació de la seua privacitat. I com ja sol passar en aquests casos el president Zaplana i els seus col·legues han eixit al pas de les acusacions de forma cínica. Zaplana, fins i tot, no s'ha estat d'afirmar que desconeixia l'existència de l'Agència de Protecció de Dades, alhora que ha beneït, com es podia esperar, la versió de la consellera Miró. Al capdavall se'n foten i ho fan exhibint un exquisit sadisme dialècticogesticular. Deu ser que confonen les crítiques a llur gestió, les denúncies, amb una mena de representació burlesca, un *parler pour parler* inherent al joc polític, el qual, irremeiablement, s'ha de prendre amb bon humor. Es, després de tot, com si visqueren permanentment enmig de la comèdia... Violació de dades?! Corrupció?! Censura?! Pluralitat?! Oposició?!... Quin fart de riure!

LA SETMANA
ECONOMIA

La Unió de Pagesos (UP) ha aconseguit el 72,5% dels vots en les eleccions a cambres agràries de Catalunya, davant del 27% que va aconseguir el JARC (Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya). El líder d'UP, Josep Riera, va dir que els resultats els confirmen com el primer sindicat i exigí "la reactivació d'una taula de negociació que no funciona".

La UGT ha lliurat prop de 10.000 firmes al Parlament de Catalunya per exigir la reforma de la llei de les empreses de treball temporal (ETT) a fi que els treballadors contractats cobrin el mateix sou que els de l'empresa on presten el servei. El Ple del Parlament ha aprovat una resolució instant al Congrés dels Diputats a fer la reforma.

El director general de la Fira de Barcelona, Adolf Cabruja, elegit recentment president de les fires de l'estat espanyol, també ha estat nomenat ara president de l'Associació de Grans Recintes Europeus.

La Caixa de Manresa ha obtingut la certificació de qualitat ISO 9002 pel conjunt dels seus serveis de mitjans de pagament, atorgada pel Laborator General d'Assaigs i Investigació de la Generalitat de Catalunya. Caixa Manresa és la primera caixa catalana i una de les primeres de l'estat que obté aquesta certificació.

Demanen la gestió de l'Aeroport del Prat

Davant la cada cop més provable reconversió de l'empresa estatal Aeropuertos Espanoles, diferents institucions s'han pronunciat partidàries d'una gestió territorialitzada amb participació de les institucions interessades.

L'alcalde de Barcelona, Joan Clos, s'ha mostrat partidari de crear una autoritat aeroportuària en la qual participi l'administració local, l'autonòmica i l'estat. Clos seria contrari, en canvi, a la privatització total de la gestió aeroportuària i es decanta per una societat mixta en què el control continuï essent públic. Una posició compartida, en part, per la Generalitat. El conseller de Política Territorial, Pere Macias, en alguna ocasió també s'ha declarat a favor d'una gestió descentralitzada, tot i que sense concretar quin paper hauria de tenir el capital privat. La Cambra de Comerç de Barcelona, per la seva banda, ha reclamat també la intervenció i la del sector privat en la gestió del Centre de Càrrega Aèria de Barcelona.

ARXIU / EFE

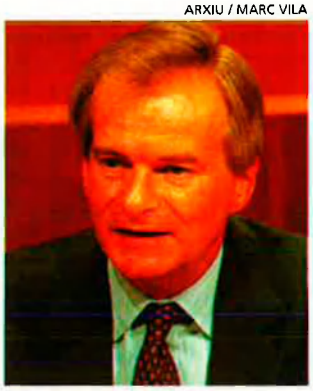
Aeroport de Barcelona.

'The Economist' preveu un 1999 dèbil

The World in 1999, l'anuari del setmanari britànic *The Economist*, preveu un any "dèbil", en paraules del seu editor, el periodista Dudley Fishburn. En unes jornades organitzades per aquests setmanari a Barcelona, al Palau de la Generalitat de Catalunya, Fishburn va comentar a EL TEMPS que "el creixement econòmic mundial es moderarà".

Com s'ha anunciat, EL TEMPS publicarà la setmana entrant un especial amb la traducció al català dels principals articles de *The World in 1999* ("El món el 1999"). Fishburn opina que l'any vinent la gent estalviarà més i gastarà menys en general, i l'estat d'ansietat prevaldrà per damunt de l'optimisme.

ARXIU / MARC VILA

Dudley Fishburn, editor de 'The Economist'.

Les prediccions d'aquest anuari no són ni de bon tros pessimistes, tot i que preveu que els beneficis de les empreses no augmentaran i, en canvi, segurament hi haurà més atur a nivell mundial.

EL RUMOR

Expliquen que el director general de La Caixa, Josep Vilarasau, voldria accedir a la presidència de la primera entitat de crèdit de l'estat espanyol quan es jubili l'actual president, Joan Antoni Samaranch, que també ho és del Comitè Olímpic Internacional (COI). Sembla que Vilarasau voldria una presidència de La Caixa més executiva –i no merament honorífica com la que detenta actualment Samaranch– i per sota d'ell, dos directors generals en comptes d'un. Però, per canviar l'organigrama caldria reformar els estatuts de La Caixa, i que finalment els aprovés l'autoritat competent, que no és altra que la Generalitat de Catalunya. Es comenta, no obstant això, que Vilarasau té la certesa que la negociació amb la Generalitat serà dura i que haurà de cedir coses a canvi, ja que en definitiva es tractaria d'un favor personal. Per això, no ha plantejat encara la proposta, a l'espera de saber definitivament quan es faran les eleccions catalanes. I és que depenent del resultat electoral i de qui ocupi la presidència de la Generalitat hauria de plantejar de manera diferent l'estratègia. Així, no és estrany veure últimament els màxims responsables de La Caixa tant en els actes pre-electorals de Pujol com en els de Maragall. I és que, com deia en privat un directiu de La Caixa recentment: "el que és bo per Catalunya és bo per La Caixa, i si no és bo per La Caixa, és que no serà bo per Catalunya".

ESTAPÉ RESPON

—Joan Rossell ha estat reelegit com a president de la patronal catalana Foment del Treball. Quina opinió en té vostè?

—És un noi jove, eixerit, que jo tracto amb freqüència a l'empresa Enher de la qual és president i un servidor vice-president. Em semblaria un substitut ideal pel senyor Cuevas, de la CEOE, que fa anys que demana un relleu.

—Rossell demana una nova reforma laboral que inclogui l'anualització de jornada, entre altres qüestions. Què li sembla?

—Jo crec que l'adequació de la normativa del mercat laboral s'haurà de fer, com a molt, abans de la fi del 1999.

—Per què els empresaris volen abaratir encara més l'acomiadament?

—A vegades perquè endinsant-se, vulguin o no vulguin, en una atmosfera més competitiva, han de reduir costos i els hi sembla que el més senzill és reduir la setmanada. Jo sóc contrari radicalment a aquest criteri més propi del segle XIX que del segle XXI.

—Les empreses de treball temporal precaritzen l'ocupació o dinamitzen el mercat?

—Jo crec que precaritzen l'ocupació. A Barcelona, m'han informat que hi ha contractes de dues hores! I d'això el senyor Arenas Bocanegra en diu augmentar l'ocupació.

—Luis Ángel Rojo s'acomiada com a màxim responsable de la política monetària. Li hem d'agrair entrar en l'euro d'aquí a pocs dies?

—Jo crec que ha estat un dels principals artífexs. Però en aquest moment seria absolutament injust oblidar dues coses: primer l'encertada gestió del ministre (93-96) Pere Solbes, i segon la conjuntura favorable des de la primavera del 96 fins ara.

—De què servirà a partir d'ara el Banc d'Espanya?

—Doncs servirà per al mateix que servia la sucursal del Banc d'Espanya a Barcelona, a València o a Palma.

Sindicats i PIME s'alien contra la sinistralitat

Els sindicats CCOO i UGT de Catalunya, juntament amb la patronal de la petita i mitjana empresa PIMEC-SEFES, han posat en funcionament la primera fundació privada de l'estat dedicada a la prevenció de riscos laborals.

Aquesta fundació assessorarà les empreses i els representants sindicals que ho demanin sobre problemes de seguretat i salut laboral i actuarà d'àrbitre en casos de conflicte. L'objectiu és conscienciar els petits empresaris que la prevenció no és una despesa sinó una inversió rendible i, els treballadors, que reduir la sinistralitat també depèn d'ells. La institució té el suport de la Generalitat de Catalunya, que hi aportarà 40 milions de pessetes el primer any.

ANÀLISI

Piqué s'enrampa una altra volta

Toni Cañís

Al ministre d'Indústria, Josep Piqué, li creixen els problemes. Com si amb la història del presumpte alçament de béns de l'època d'Ercros no n'hi hagués prou, ara li surten de sota les pedres subvencions públiques per a la reconversió de la mineria en zones no mineres i de tot arreu crítiques a l'anomenada titularització dels ajuts al sector elèctric pels costos de transició a la competència. Una denominació alambinada per a una qüestió que ha aixecat rebombori, però que també es pot explicar d'una manera entenedora.

Fins ara, si el president d'Endesa, d'Iberdrola o de Fecsa comprava un quadre per col·locar-lo al seu despatx, això repercutia en la tarifa elèctrica. De la mateixa manera, per entendre'ns, que hi repercutia la construcció d'una nova central elèctrica. Com que les grans decicisions d'inversió eren tutelades per l'estat, aquest garantia que podrien amortitzar-les a través de la tarifa i d'un complicat sistema anivellador. Gaudien d'una situació de monopoli i sense cap risc, tant si prenien les decisions d'inversió correctes com equivocades. I d'això se'n deia, eufemísticament, "marc estable".

És sobre aquesta base que Piqué va voler introduir un nou règim de competència. Una liberalització gradual del sector fins que tots els usuaris puguin elegir qui els subministra l'electricitat. Però les elèctriques van considerar que havien fet inversions que no es justificaven per criteris d'eficiència, sinó perquè l'estat les havia decidides. La tèrmica de Terol, que crema el carbó de les mines de la rodalia en seria un exemple. I van exigir i aconseguir compensacions per poder amortitzar aquestes inversions, vist que ja no tindrien marc estable. Són els anomenats CTC: "costos de transició a la competència", que recuperarien precisament amb un recàrrec de la tarifa, segons la rebaixa real de preus que comportés la competència.

Ara Piqué ha volgut accelerar la liberalització i ha hagut de tornar a compensar les elèctriques. Com? Accedint a la pretensió de titularitzar els CTC. Això vol dir, en definitiva, que, per comptes de cobrar amb el pas del temps, cobraran de cop el que, teòricament, els deu l'estat: 1,3 bilions de pessetes.

La cosa té la seva lògica, certament, però és una lògica perversa, que perpetua un privilegi. Qui ha compensat Telefònica, per exemple, de la pèrdua del monopoli? A més que, de compensacions, ja n'han rebudes durant molts anys amb el "marc estable" elèctric. I, quan hagin cobrat, qui garanteix que competiran realment i rebaixaran preus? La tradició no ho fa preveure. De què serveix la competència, si s'apugen les tarifes? Potser Piqué es deixa aixecar massa sovint la camisa.

LA SETMANA
CULTURA I SOCIETAT

El passat dissabte 19 de desembre la Coordinadora d'Estudiants dels Països Catalans (CEPC) va organitzar una festa de presentació de l'entitat a Gandia. Per concloure la trobada, el cantautor de Xàtiva Feliu Ventura, va oferir un concert. La CEPC és formada per l'Assemblea d'Estudiants Nacionalistes (AEN), el Bloc d'Estudiants Independentistes (BEI) i l'Associació Catalana d'Estudiants (ACE).

El Govern balear ha començat a investigar per què milers de quilos de sobrassada s'estan tornant de cop i volta blancs. El pebre bord que es ven en una botiga d'espècies molt popular entre les famílies mallorquines que fan matances és el principal sospitós. La raó perquè perdi el color la sobrassada és que s'ha utilitzat una partida de pebre bord sintètic utilitzat com a conservant.

La Societat General d'Autors i Editors (SGAE) i la Fundació Autor han concedit el primer premi SGAE de Sardanes 1998 a Joan Lluís Moraleda per la peça titulada *El teu mirar, bonica* i dos accèssits a les obres presentades per Xavier Boriart i Josep Bou. En la cerimònia de lliurament dels premis, feta a Reus (Baix Camp) va ser homenajat el compositor reusenc Antoni Planàs.

Windows 98 es ven més car en català

ARXIU

La versió catalana del programari Windows 98 es ven més car en català que en espanyol, tot i que la Generalitat de Catalunya va pagar 80 milions per la traducció, amb la condició que les dues versions es venguessin al mateix preu. El director general de Microsoft Ibérica, Francisco Roman, ha assegurat a la Generalitat que aquesta empresa "distribueix Windows 98 en català als majoristes exactament al mateix preu que la versió en castellà". Al mateix temps, Roman recorda que "la legislació vigent no ens permet fixar els preus minoristes" i, en conseqüència es poden trobar diferències "entre punts de venda que poden arribar a les 3.000 pessetes". Però segons una enquesta realitzada pel diari *Avui* entre diferents comerços on venien les dues versions del Windows 98, la catalana sempre era més cara que l'espanyola. D'altres comerços van denunciar que, per problemes de distribució, no disposaran de la versió en català fins després de les festes nadalenques.

L'Ateneu atorga el premi Crexells a Martí Domínguez

El Premi Crexells que l'Ateneu Barcelonès atorga anualment a una obra en català ja editada ha estat per *Les confidències del Comte Buffon* del biòleg i col·laborador d'EL TEMPS, Martí Domínguez. Aquesta obra, que ja va guanyar el premi Andròmina de Narrativa 1997 que atorga l'editorial 3i4, novel·la la vida del Comte Buffon (1707-1787), que escrigué una *Història Natural* de 36 volums i conegué i discutí sobre filosofia i natura amb Voltaire, Montesquieu, Diderot o Rousseau.

Arxivada la querella contra Rita Barberà

ARXIU / RAFA GIL

Rita Barberà, alcaldessa de la ciutat de València pel PP.

El Tribunal Superior de Justícia del País Valencià (TSJ) ha arxivat la querella que va presentar l'Associació de Propietaris Perjudicats del Marítim (PROPERMA) contra l'alcaldessa de la ciutat de València i els regidors populars que van aprovar el projecte de prolongació de l'avinguda de Blasco Ibáñez. L'acte condemna l'intent de "criminalització" d'una iniciativa política que estava inclosa en el programa electoral del Partit Popular en les darreres eleccions municipals. Segons el magistrat: "pretendre criminalitzar els qui prenen una decisió política en compliment del seu programa electoral no és substancialment diferent de pretendre criminalitzar tots els ciutadans que votaren a favor d'un programa electoral en el qual la decisió es va presentar com una opció del que s'entén per servei dels interessos generals". PROPERMA i l'associació PAVIMAR, que s'afegí més tard a la querella, han anunciat que recorreran contra aquesta resolució judicial.

València guanya la Lliga de Vela de les Autonomies

L'equip valencià de vela ha estat el campió de la III Lliga de les Autonomies-Trofeu Saló Nàutic de Barcelona, la prova més important del calendari estatal en competició *match race* (vaixell contra vaixell) organitzada per la Federació Catalana de Vela.

La tripulació valenciana va haver de superar, per arribar a la final, l'equip català, que havia estat el campió en l'anterior edició. L'equip valencià, els membres del qual pertanyen al Reial Club de Regates d'Alacant, s'ha proclamat també campió estatal de la categoria.

El Govern aprova la llei de l'esport català

El Govern català ha aprovat la llei de l'esport que ha de permetre la constitució de seleccions catalanes amb l'objectiu de participar en competicions internacionals (vegeu EL TEMPS, núm. 757). Aquesta llei arribarà al Parlament a finals de desembre o principis de gener, però la seva tramitació serà impossible si es convoquen eleccions autonòmiques per al març.

ARXIU / EFE

La selecció catalana de futbol s'enfronta a Nigèria el dia 22.

Paral·lelament, la Plataforma Pro Seleccions Esportives Catalanes que promou una iniciativa legislativa popular per reformar la llei de l'esport en el mateix sentit, ja ha iniciat la campanya de recollida de signatures, que permetria que aquesta llei continués la seva tramitació encara que es convoquin les eleccions al març. La Plataforma, que ja ha rebut el suport d'esportistes d'elit com el ciclista Melcior Mauri i els jugadors de bàsquet Roger Esteller o Jordi Singla, aprofitarà l'enfrontament entre les seleccions catalana i nigeriana de futbol del 22 de desembre per recollir signatures.

Naix el premi literari infantil Sambori

Tot un seguit d'entitats culturals valencianes, com ara l'Associació de Bibliotecaris Valencians, L'Associació d'Editors del País Valencià, l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, l'Associació d'Il·lustradors de València, l'Associació de Gestors Culturals del País Valencià, Escola Valenciana-Federació d'Associacions per la Llengua i el Gremi de Llibrers de València, han decidit crear i impulsar el premi literari per a xiquets Sambori. Els objectius d'aquesta iniciativa són promoure i difondre l'ús literari del valencià dins de l'àmbit escolar i incentivar la creativitat artística i imaginativa entre els xiquets i xiquetes al País Valencià. El concurs literari serà de narrativa, però es pot acompanyar el text amb il·lustracions.

RAFA GIL

D'esquerra a dreta, R. Guillem, F. Giménez, J. Chaqués, J. Ballester, F. Ferrer, J. Pérez i V. Vila.

ANÀLISI

Més que un partit de rugbi

Pere Codonyan

Tot i la seva clara victòria sobre l'equip gal·lès de Llanelli en els quarts de final de la Copa d'Europa de Rugbi, la Unió Esportiva Arlequins de Perpinyà no podrà jugar la semifinal a Barcelona tal com ho somiaven els directius i molts seguidors de l'històric club de rugbi de la capital rossellonesa. Per fer-ho, els catalans haurien hagut de ser escollits equip amfitrió i no equip visitant com va ser el cas en el sorteig que es va fer el passat 13 de desembre a París en directe davant de les càmeres de televisió. La USAP jugarà contra el Colomier a Tolosa de Llenguadoc mentre que l'Stade Français anirà a Irlanda, on s'enfrontarà a la selecció de l'Úlster. Gairebé es podria dir que els perpinyanesos van tenir sort que els hi toqués el Colomier, si no fos perquè el sorteig va ser un espectacle dubtós, on difícilment ningú podia creure que el que es veia a la pantalla tingués res a veure amb l'atzar. En efecte, en cap moment es van barrejar les boles, que van anar sortint en el mateix ordre en què prèviament havien estat arrenglerades.

Cal creure que, tot i l'interès que semblava tenir en la proposta de celebrar la semifinal a Barcelona, Roger Peckering, el director de l'European Rugby Cup, l'entitat privada encarregada de gestionar aquesta competició continental, no s'ha volgut complicar la vida i prendre cap risc polític. I és que la idea d'anar a l'Estadi Olímpic de Montjuïc va seduir l'Ajuntament de Perpinyà, però en canvi en en alguns cercles extrasportius i periodístics alguns no compartien aquest entusiasme. Encara són bastants els qui es resisteixen a l'acostament entre les dues catalunyes i els qui veuen tot gest en aquest sentit com una maniobra de l'irredemptisme català.

Tot i això, si els promotors del rugbi volen que aquest esport es professionalitzi i esdevingui un dels esports de més pes en el pròxim mil·lenni, és necessari fer-lo conèixer fora de les seves actuals fronteres. Caldrà ara esperar resultats, però si finalment la USAP i l'Stade Français es retroben a la final de la Copa d'Europa com ja ho van fer a l'última final de la Lliga francesa, els parisencs prodrien mantenir la seva promesa de jugar la revenja en terres catalanes. Entre altres coses, perquè per triar el camp en què es disputarà la final no caldrà fer cap nou sorteig. Per això, encara no cal descartar la possibilitat de veure jugar la USAP a Montjuïc. El que s'hauria de descartar per sempre són els sortejos arranjats. Ni que fos només en pro de l'esportivitat.

HISTÒRIES NATURALS

El bastard Smithson

Martí Domínguez

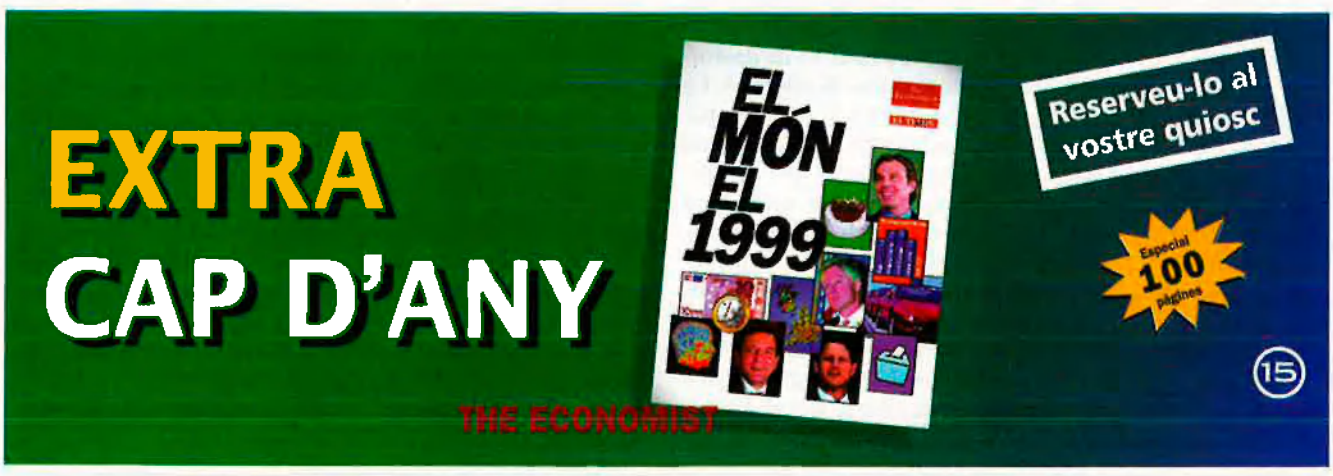
Alexandre Dumas fill escrivia parlant del geni de Tolstoi: "La intel.ligència tan sols s'ha donat a uns quants sers, i s'ha dispensat als demés aqueixa inconmensurable imbecil.litat que res aconsegueix vèncer des de fa segles". Convindreu que la frase és contundent, i a mi em va vindre al cap al davant de les restes de James Smithson, que reposen en un fabulós edifici de Washington. De totes les biografies que conec, la de Smithson crec que és una de les més curioses, on s'hi mescla aqueixa estupidesa del humans amb algunes de les més formidables paradoxes de la història.

James Smithson va nàixer a París, l'any 1765, i inevitablement fou batejat en l'Església Catòlica i Romana. La mare, Elizabeth Macie, viuda i completament abandonada, malgrat ser descendent directa d'Enric VII, prou va fer donant a llum, en terres estranyes, aquella criatura no desitjada. El pare era Hugh Smithson, galant i conquistador (que Horace Walpole descriuria en les seues cartes suculentment), i va conèixer Elizabeth en els banys de Bath. Allí, en les atmosferes càlides dels banys, els amants intercanviarien, sense despentinar-se en excés, més d'un fluid. El resultat d'aquella aventura va crèixer a París amb el nom de Jacques, però la mare, en un últim esforç per salvar el honor del fill, va aconseguir la nacionalització anglesa del nen després d'acceptar les següents condicions: aquest no podria mai entrar en l'Armada, la Marina, l'Església o el Parlament. Es a dir, no podria viure dels oficis que generalment estaven destinats a les classes privilegiades, i si volia ser "anglés", hauria de ser un anglés "més".

L'estigma del seu naixement il.legítim, tot i portar sang d'Enric VII i del Duc de Somerset, va perseguir James Jacques amb una fatalitat diderotiana. I com que no podia ser res, Smithson es va dedicar a l'ofici més improductiu de tots els que un home de seny pot elegir: l'estudi de la Història Natural. Va cursar els seus estudis en Cambridge, i de seguida va fer amistat amb Sir Joseph Banks, el president de la Royal Society, que el va animar a intensificar el seu treball en geologia i mineralogia. En molt poc temps, James Smithson es va convertir en un dels geòlegs de més prestigi, i va fer el notable descobriment d'un òxid del zinc, que actualment és conegut pel nom de Smithsonita. No es va casar, entre altres motius —segons asseguren els seus biògrafs— per causa del seu nom, i cap família anglesa *decent* va voler unir el seu cognom al seu. Els darrers anys de la seua vida els va passar a París, on va cultivar una intensa amistat amb els físics Gay-Lussac i François Arago. Finalment, va morir en Gènova, l'any 1829, on posseïa un esplèndid palau.

Evidentment, James Smithson hauria passat a l'oblit, i tan sols seria recordat per aquella estranya variació del zinc, si no fos perquè en el seu testament va donar totes les seues propietats "als Estats Units d'Amèrica per a fundar a Washington sota el nom de Smithsonian Institution un centre de recerca i difusió de la cultura".Smithson va cedir tota la seua fortuna al país recentement independitzat del Regne Unit (i que, oh! paradoxa, mai havia visitat), i actualment és la institució cultural més important d'Amèrica. Així és, amics, la història dels homes. Si James Smithson va ser condemnat pel seu nom il.legítim a ser "un anglés més", aquest nom representa ara una gran victòria sobre la inconmensurable imbecil.litat dels homes. En aquest cas, dels anglesos.

GLORIA MARCOS I MARTÍ *

El perfil democràtic de la dreta

Al llarg dels últims temps assistim a un greu increment de la crispació al si de la societat valenciana. I les mateixes forces polítiques i els entorns mediàtics que donaren lloc a la "Batalla de València", ara fa més de vint anys, sembla que han anat rearmant-se des de l'arribada del Partit Popular al govern del País Valencià.

Al mateix temps que des del PP es fan propostes virtuals d'anar caminant cap al centre polític, la realitat del dia a dia fa palès que la *caverna* no abandona les seues posicions, sinó que dóna ales als violents i genera un context procliu a les agressions contra les persones que opinen de forma diferent.

Així, doncs, malgrat la realització a la Llotja de València, amb bastant aldarull mediàtic, de la "Declaració dels deures dels ciutadans", malgrat l'aparent celebració del cinquanta aniversari de la "Declaració dels drets humans", la realitat és molt diferent: els membres del PP se'ns mostren amb un perfil de baixíssima intensitat democràtica.

D'exemples, no en falten. Quan es va plantejar el suport a la sol·licitud d'extradició de Pinochet, els dirigents del PP utilitzaren els mateixos arguments emprats pels cercles pròxims al dictador. El PP tampoc no es va sumar a la concentració de cinc minuts convocada en solidaritat amb la "Plataforma contra la impunitat" en la qual participaren tots els diputats amb l'excepció dels populars.

A més a més, el govern valencià nega les subvencions a publicacions en valencià mentre subvenciona un diari antidemocràtic que, fins i tot, es reparteix de manera gratuïta als centres educatius per *gentilesa* de la Generalitat. I, el que és més greu, el govern Zaplana continua donant diners públics al mateix mitjà de comunicació que publica amenaces i fotografies que generen violència i s'inscriu en una línia editorial que consisteix a desacreditar totes aquelles persones que s'allunyen dels postulats de la caverna.

Els darrers exemples deixen palès com es pot exercir una pressió intolerable contra les persones que defensen legítimament qüestions com ara la lluita contra l'abocador de Dosaigües, que defensen la denominació de Castelló de la Ribera, o que sostenen que la denominació "valencià" és la forma que tenim al País Valencià de referir-nos al català. En aquest context de persecució hem de parlar de l'existència d'una secció en què, amb tota impunitat, es pot amenaçar de "trencar la careta" o "matar el mestre", amenaces dirigides als qui defensem la nostra llengua i cultura.

No es tracta de fets aïllats. Aquesta diputada ja ha denunciat que algunes persones són investigades, observades i seguides. I aquesta informació sobre la vida privada s'utilitza per llançar campanyes de desprestigi contra aquelles persones considerades *non grates* pel nou règim. El president Zaplana, no obstant això, ha negat aquestes evidències i, fins i tot, es permet de fer alguna gràcia amb aquests temes. Vostès mateixos.

"Algunes persones són investigades. I aquesta informació s'utilitza per llançar campanyes de desprestigi contra aquelles persones considerades 'non grates' pel nou règim."

La qüestió no es pot prendre a la lleugera com fan els membres del Partit Popular. Es comença amenaçant de "trencar la careta" a una tal G. M. que exerceix tasques de representació pública si no abandona la seua política i es dedica a "*sus labores*" (un atac masclista, intolerable i antidemocràtic tolerat i impulsat pel mitjà que ho publica) i s'acaba contribuint a crear un clima de crispació contínua que és molt perillós i els límits del qual, amb una campanya electoral molt propera en el temps, estan encara per veure.

En mans de tots els democràtes està lluitar per la defensa dels drets i la dignitat de les persones fins on es puga. Però també és cert que és responsabilitat del govern vetllar perquè es respecten les llibertats. Zaplana, per tant, té la paraula.

* *Síndica del Grup Parlamentari d'Esquerra Unida-Els Verds*

AMUNT...

Ramon Barnils

Pum! I Joan Maragall

Girada l'esquena a l'absurd, de dos metres endarrere arriben espetecs de bombes en directe, paraules de Bill Clinton en directe i sons de Bagdad en directe –amb reflexos de llum verda més pròpia de pel·lícula de màquines humanoides que no d'informatiu audiovisual–. Veure guerra en directe serà absurd fins que no sigui normal; són poques dues vegades, la guerra del Golf i aquesta –operació Guineu del Desert acaben de dir-ne.

No trigarà a deixar de ser absurd. Els progressos tècnics fan que la humanitat segueixi en directe, de la butaca de casa estant, les guerres que hi hagi. Fins a la fi dels temps.

De moment, absurd. Així que en fugim girant-nos d'esquena al televisor –sense tancar-lo; per fer normal l'absurd, per acostumar-nos al futur, és a dir al present– i obrint el primer llibre a l'abast: Poesia de Maragall, edició crítica de la Magrana. El subconscient ens fa interessar per les fonts de l'*Adéu a Espanya*: pàgina 382. Nota crítica a la 383, que cita un article de Maragall de l'abril de 1904: "I al vespre aquí, en l'Institut de Sant Isidre, el Rei dient que volia aprendre el català per a entendre's millor amb els pagesos una altra vegada; i en Maura (...) fent un cert acatament al catalanisme, han promogut un entusiasme més substanciós que tot altre. Ha semblat com si comencéssim a entendre'ns".

Entendre's en català Catalunya i Espanya, deia fa un segle. Com l'Iraq i els USA fa deu anys.

I AVALL

J. J. Pérez Benlloch

Fórmula màgica

La relació amb les universitats públiques valencianes és un dels punts negres i pot ser el més dolorós del govern del president Eduardo Zaplana. La creació del campus d'Elx, la Universitat Miguel Hernández, a costa de la d'Alacant i sense cap mirament per l'autonomia d'aquesta, va constituir un motiu de ruptura difícilment superable. Els personalismes, a més, accentuaven l'animadversió, que al seu torn abona el perfil progressista dels col·lectius claustrals, poc propensos als programes del PP. La pau, o un diàleg raonable almenys, tan sols podia arribar amb el pas del temps sense furgar en les ferides i amb un replantejament compartit del finançament universitari. O siga, a base de prudència i diners, que és un remei d'eficàcia provada. Al cap i a la fi, no convenia a cap de les parts aquest prolongat divorci que desmentia el propalat centrisme dels populars i, alhora, impedia abordar l'esmentat, i improrrogable, problema econòmic de la institució docent.

La presentació del Llibre Blanc del sistema universitari valencià pot propiciar aquesta aproximació, ja que el document radiografia aqueixa falta de pessetes (el País Valencià figura en el lloc número tretze del finançament públic universitari espanyol), la seua distribució desigual (València i Alacant resulten discriminades) i, al mateix temps, la voluntat de millorar les dotacions. Ha estat una hàbil intervenció política al final de la legislatura. A aquest pas, el PSPV no alçarà el cap ni en el seu feu més propici.

FENT MEMÒRIA

Pau Viciano

Paisatges onírics

Poc devia imaginar-se sant Francesc d'Assís, allà per l'any 1223, que l'escenificació del naixement de Jesús que muntà per a il·lustrar els misteris de la fe a la pagesia il·letrada, acabaria per integrar-se en la nostra cultura popular. Ara que exèrcits de papanoels i boscos d'avets amb llumenetes amenacen d'arraconar els pessebres, potser convindria tornar-nos a mirar aquests paisatges poblats de tota mena de criatures de terra cuita i de plàstic pintat. Tret de les figures reglamentàries del naixement, la resta de personatges que omplen aquests espais delimitats per muntanyes de suro semblen alienes a l'episodi evangèlic. Més aviat representen escenes de la vida quotidiana d'un món rural perdut, remot i proper alhora, on el passat perd el seu caràcter linial per a convertir-se en un immens calaix de sastre. Els legionaris romans i els jueus bíblics es barregen amb pastors escapats d'una narració costumista del segle XIX i amb rics masovers vestits de vellut i coberts amb barretina. Fins i tot hi circulen, en fila índia darrere els camperols, autoritats de la República Francesa amb la faixa tricolor i capellans amb sotana i birret. L'anacronisme s'estén també al regne animal: entre els anyells i els ases mediterranis revolotegen galls d'indi de l'altra banda de l'Atlàntic. Els estels de paper de plata indiquen que és de nit, però tothom sembla ocupat en tasques diürnes. És hivern i neva a les muntanyes, però els llauradors estan segant el blat. Hi ha caragols tan grans com un camell, i tanmateix tot ens sembla normal, coherent: un paisatge oníric tan fabulós com un quadre del Bosch.

MÓN

Llibert Ferri

El Bàltic s'adapta a Europa

Les poc amistoses relacions entre les repúbliques bàltiques i els seus antics ocupants russos generen, de tant en tant, episodis curiosos. Fa unes setmanes el govern d'Estònia es va fer càrrec del deute de la localitat russa fronterera d'Ivàngorod, que s'havia quedat sense aigua potable perquè el seu subministrador, el poble estonià de Narva, li l'havia tallat per falta de pagament. Els 13.000 habitants d'Ivàngorod començaven a desesperar-se davant l'amenaça d'una catàstrofe ecològica quan l'estat estonià els va comunicar que es feia càrrec del milió i mig de dòlars de deute, tot argumentant que el municipi rus no té cap culpa que l'URSS construís el sistema de canalitzacions en un territori que ara es part d'un país independent.

Pagant el rebut de l'aigua a Ivàngorod, Estònia s'afanyava a demostrar a la Unió Europea la voluntat d'apaivagar excessos nacionalistes un cop ha aconseguit col·locar-se en la primera tongada de l'ampliació. Els missatges que havia estat enviant Brussel·les felicitaven Estònia pels bons resultats de le reformes econòmiques, però expressaven preocupació pel que fa al reconeixement dels drets de la minoria russa. La recança comunitària es basava en informes de l'Organització de Seguretat i Cooperació a Europa que, des de l'esclat de la Unió Soviètica, no havia deixat de denunciar els obstacles que Estònia posa a la minoria russa (mig milió de persones, el 35% de la població) per accedir a la ciutadania, el més fort dels quals consistia a demostrar el domini parlat i escrit de la llengua estoniana. Les pressions comunitàries han aconseguit la concessió de la ciutadania a tots els russos nascuts a Estònia, però deixant encara en una surrealista condició d'apàtrides els 160.000 no nascuts a Estònia, i que tampoc no han "aprovat" o no s'han presentat als exàmens lingüístics.

La solució estoniana serveix de mirall a la conflictiva Letònia. on els russos són 650.000, gairebé el 35% de la població. Després del referèndum del 3 d'octubre, tenen dret a la ciutadania tots els nascuts a territori letó, però subsisteix, com a Estònia, el problema dels no nascuts i alhora no ben adaptats, culturalment parlant. Aquesta marginació, en el cas letó, va de tant en tant acompanyada de provocacions, com ara donar reconeixement patriòtic a les organitzacions feixistes que van col·laborar amb els alemanys durant la guerra. Moscou sempre acaba reaccionant irritadíssim i posant dins del mateix sac la discriminació dels russos bàltics i l'ampliació de l'OTAN. Només Lituània, on la minoria russa és petita i ben integrada, ha firmat un tractat fronterer amb Rússia. Encara ara, quan Moscou s'enfurisma, Tal·lin i Riga no dormen.

CONFIDENCIAL

Xavier Vinader

Complots de cinema

Els complots són moda. I ho són perquè es venen bé. En aquesta època de descens ideològic i de discurs únic, el públic a vegades se sent més atret per les històries enrevessades i morboses que no pels fets lògics i senzills. Als EUA aquesta fal·lera de veure motivacions conspiratives darrere determinades històries és molt vella i té legions de seguidors. I aquí, com que ho importem tot, també hem importat aquesta dèria. I ja tenim qui diu i escriu que, la Diana Spencer, la va liquidar el MI6, seguint instruccions de la reina Elisabet i per evitar que el futur rei d'Anglaterra tingués un germanet mig àrab, o qui assegura que, l'almirall Carrero Blanco, el van suprimir des de dintre el mateix règim franquista perquè no encaixava en el disseny que tenien fet els americans del país, o per excessives tendències oberturistes..., i així l'animalada que sigui.

El que passa és que, als Estats Units, les històries de complots, les saben amanir com cal, sense regatejar-hi els mitjans. Allà hi han veritables especialistes en la matèria. L'un d'ells, el cineasta Alan Pakula, per exemple, acaba de desaparèixer fa porques setmanes, amb setanta anys i per causa d'un accident de circulació prop de Nova York. Pakula va estudiar art dramàtic a Yale i va ingressar el 1949 en el departament d'animació de la Warner. Posteriorment, va fundar una productora amb un altre cineasta, Robert Mulligan, i van fer set pelicules on es combinaba una narració molt clasica amb personatges forts. L'una d'elles, *Silenci i ombres*, va ser nomenat per a l'Oscar en 1962.

Però va ser els anys 70 que Pakula es va imposar, tot sol,amb tres *thrillers* polítics: *Klute* (1971), *Parallax View* (*Per un assassinat,* 1974) i *All the President's Men* (*Tots els homes del president*, 1976), que li van fer guanyar l'etiqueta definitiva de cineasta del complot. A *Klute*, l'assassí resulta que és el president de la companyia on treballa l'investigador, interpretat per Donald Shuterland. A *Els homes del president*, les investigacions de dos periodistes (Robert Redford i Dustin Hoffman) condueixen finalment al president dels Estats Units. I a *Per causa d'un assassinat* l'actor Warren Beatty tracta de remuntar les ramificacions d'un complot responsable de l'assassinat de personalitats polítiques, fàcilment identificables com els dos germans Kennedy.

Desafortunadament, Pakula no va trobar mai més la inspiració d'aquells moments. I ha restat com el cineasta d'una època molt precisa. Als últims anys, a la fi de la seva carrera, es va perdre en una sèrie de *thrillers* totalment buits, com *Presumed Innocent* (Presumpte Innocent, 1990), amb Harrison Ford o l'infumable *Pelican Brief* (Afer Pelican, 1993), amb Julia Roberts.

Que morin els prínceps!

Ja no els calen prínceps. Les noves heroïnes han passat pel gimnàs, han fet pràctiques de tir i han rebut classes magistrals de les matèries més denses. Les protagonistes mediàtiques d'avui ja no ploren cada tres fotogrames, tenen caràcter i farien por a qualsevol Rambo.

No ploren ni quan maten, no són un complement de cap superheroi, saben disparar, donar cops de puny i tenir iniciativa. Pensen, tenen caràcter i algunes fins i tot mala llet. Són les noves heroïnes mediàtiques. Cinema, televisió, còmics, videojocs, per tots aquests canals apareixen productes d'acció, aventures i violència en què les dones tenen el paper principal. I no van dirigides només al públic femení.

Lara Croft, del videojoc *Tomb Rider*; Dana Scully, d'*Expedient X*; i Mulan, de la darrera producció de Disney del mateix nom, tenen per sobre de tot una cosa en comú: al final del conte no els ha de salvar cap príncep.

Fins ara era difícil trobar alguna heroïna mediàtica que no estigués buida de contingut, que no fos sentimentaloide –amb tota la càrrega pejorativa del terme– o que no fos un simple complement, sexual o simpàtic, d'un heroi masculí. Això, a la fi del segle XX s'ha acabat. I així com hi ha qui diu que és qüestió de correcció política, d'altres asseguren que no és res més que una nova mina comercial, enfocada especialment al públic masculí. Sigui com sigui, el fet és que l'entreteniment mediàtic cada cop es preocupa més de posar una supernoia entre els seus productes. Aquestes agafen rols que fins ara eren reservats als homes, o simplement deixen d'estar sota la direcció d'un personatge masculí, sovint exageradament paternal.

Indiana supervixens. Un dels casos més representatius d'aquesta nova onada de supernoies és el de Lara Croft, l'arqueòloga virtual del videojoc Tomb Raider. Aquesta Indiana Jones de pits rotunds en tres anys ha aconseguit situar aquest videojoc com un dels més populars del món, amb més de deu milions d'exemplars venuts, i del qual aquest Nadal es ven la tercera versió (la segona per a plataformes Mac). L'usuari del joc ha de menar Lara per tot tipus d'aventures i pels paisatges més exòtics del planeta, solucionar enigmes i enfrontar-se a enemics diversos fins trobar una peça arqueològica de gran valor.

Però a més de ser un joc entretingut, el seu gran atractiu és el personatge protagonista. Lara Croft és una dona amb un físic que qualsevol model envejaria, que vesteix *tops* i la mínima expressió d'uns pantalons curts, i que podria fer perfectament un anunci de tampons; sempre és a punt per escalar una paret, fer submarinisme, disparar un tret, donar cops de puny, i aviat jugar a tennis i muntar a cavall, sense perdre les maneres.

La seva popularitat ha superat amb escreix la de qualsevol heroi de videojoc. A més d'aparèixer a revistes com *The Economist*, diaris com *The Times* i cadenes de televisió com la CNN, el primer ministre britànic, Tony Blair, ha investit Lara Croft com a ambaixadora científica del Regne Unit, i ha declarat el joc "producte del mil-

n comú que al final del conte no hi ha cap príncep

ARXIU

lenni". A Londres, però, no tothom està tan convençut com Blair de les bondats de la nova ambaixadora virtual. El partit conservador ha criticat el contingut violent i sexual del joc i els grups feministes l'han titllat de masclista i sexista. Jorge Peidró, responsable de màrqueting de Proinsa, l'empresa que distribueix el joc a l'estat, rebutja aquestes acusacions i assegura que "és un joc intel·ligent, d'habilitat, d'investigar, d'obrir portes i resoldre enigmes" i que "és molt estimulant". Sexualment, segur. Per Joan Trujillo, director de la revista especialitzada en videojocs *Planet Station*, "el component sexual és bàsic; molts lectors nostres ens demanen si hi ha algun truc per despullar la protagonista". Aquest recurs encara no és possible oficialment, però a Internet hom pot trobar més de 35.000 pàgines electròniques sobre Lara, algunes de les quals la mostren nua –conservant les pistoles, és clar–, masturbant-se o vestida de *dòmina* sàdica.

I com que quan les coses van bé s'espremen fins a l'última gota, Lara ja té una línia de roba per a tots els públics, entre molts altres objectes propagandístics. També s'ha editat als EUA un còmic de Tomb Raider i es preparen una sèrie de dibuixos animats i una pel·lícula. L'actriu que encarnarà Lara és encara un misteri. Les travesses es fan sobre tres noms: Sandra Bullock, Demi Moore i Elisabeth Hurley. Però de moment no hi ha res segur, ja que l'empresa dissenyadora del joc, Core Design, ja ha rebutjat els tres guions que fins ara li ha presentat la productora de cine Paramount. De fet el rodatge del film s'havia d'iniciar enguany, però el més calent encara és a l'aigüera.

El que sí que és una realitat és el salt de Lara dels escenaris pixelats a la vida semireal, per a fer-ne publicitat, cosa que és una novetat en el món dels videojocs. La model triada per a omplir de carn els bits exhuberants i passejar-se per salons i fires va ser Rohna Mitra. Però com que Mitra s'ho va creure més del compte la van substituir per l'actual Nell McAndrew, que segons els seus promotors s'adapta millor al personatge virtual.

Girl power? El principal atractiu del joc és que Lara és una dona diferent a totes les que fins ara han campat pels videojocs i que, a diferència d'altres jocs, no hi ha opció a triar entre ser un noi o una noia. L'única opció és ser una noia. Per això ha estat considerada per alguns com una demostració del fet que la correcció política i la igualtat de sexes també arriba a l'oci informàtic. Tasmin Huges, especialista en temes informàtics, explicava a la revista *The Face* que, a diferència d'altres productes, per jugar a Tomb Raider cal usar la lògica, "cosa que ens agrada molt a les dones".

Però no tothom creu en aquesta correcció. Trujillo, com altres periodistes especialitzats, assegura que Lara "a part dels pits, no té res més de femení" i recorda que el 80% dels qui es passen l'estona

La protagonista del videojoc 'Tomb Raider', Lara Croft (a la pàgina esquerra), l'agent de l'FBI a la sèrie 'Expedient X', Dana Scully (dalt) i la protagonista del darrer film de Disney, 'Mulan' (a sota) són tres exemples d'heroïnes actuals que representen papers que fins ara estaven vedats als personatges femenins. Totes tres no tenen res a veure amb les protasgonistes buides de continguts, bledes i simples complements d'un heroi, que fins ara han campat per l'oci mediàtic.

WALT DISNEY

Fins ara algunes heroïnes feien del monopoli de la v

ARXIU

Tant Sigourney Weaver ai film 'Alien' (dalt esquerra) com Demi Moore a 'La teniente O'Neill' (dalt a la dreta), representen dones amb mala llet. Fa dos anys als còmics d'EUA va sorgir les "bad giris", arran d'heroïnes com Cat Woman (a sota), que ací només ens ha arribat en cinema i còmic fent parella de Batman.

destrossant teclats per aconseguir el Sant Greal virtual de torn són homes. Pocs dels quals estan casats o aparellats.

Violet Berlin, especialista en noves tecnologies, explicava també a *The Face* que l'atractiu de Lara és el mateix que el dels anuncis de cotxes dels anys setanta: una dona mig despullada que s'utilitzava per vendre el vehicle en què anava asseguda. I de fet aquest joc i d'altres formen part d'una agressiva campanya de l'empresa Sony per imposar-se en el mercat dels videojocs. La batalla en aquest camp és tan dura que la multinacional nipona ha decidit eixamplar la seva quota de mercat ampliant precisament el mercat. Si fins fa uns anys els videojocs eren vedat privat dels nois de fins a tretze anys, Sony ha passat a oferir productes, com Lara Croft, per arribar als joves de 16 a 24 anys. No és estrany que el president japonès de Sony, Noboyuki Idei, es torni boig amb els que anomena "*digital dream kids*", darrerament els sectors cinematogràfic i discogràfic de la seva multinacional ja no són els que eren.

Una policia diferent. El fenomen de les noves heroïnes també ha arribat a la televisió. L'agent de l'FBI Dana Scully de la sèrie *Expedient X* n'és un bon exemple. Es una dona, sap utilitzar la força, és una set-ciències i sempre fa baixar dels núvols el seu company de recerca d'alienígenes. També és intel·ligent, té iniciativa i quan convé s'enfronta als seus caps. Fins ara només havíem vist la candidesa dels àngels de Charlie, les dones biòniques, senyores Kings i Cagneys i Lacys. Aquestes dones feien del monopoli de la violència una cosa més tova i embafadora que el cotó de sucre. I la seva amabilitat i simpatia era irritant primer i després monòtona. A més sempre estaven dirigides per un home o li feien de complement espavilat, però sense passar-se'n.

A diferència de Croft, Scully no és d'una bellesa excitant, ni utilitza vestits que convidin a la lascívia, ni duu maquillatge ni joies en forma d'ós de peluix. Scully tot just sobresurt de la normalitat. Però és precisament aquesta aparença que vesteix una actitud seriosa i amb escasíssims somriures de dentifrici el que la fa seductora per al públic tant masculí com femení. Res més políticament correcte. Fins i tot és un dels pocs personatges femenins que en una parella aporten la part racional i, el que és més insòlit encara, és la que quan s'escau pren la iniciativa en l'ambigu joc sexual dels dos cerca-alienígenes.

Una altra heroïna mediàtica que fa forrolla als EUA, i que des de fa poc es pot veure per Tele 5, és Nikita. Aquesta professional de la violència, assalariada d'una agència barreja dels GAL i la Interpol, és una maniquí de proporcions desmesurades, capaç de córrer com l'atleta olímpica Florence Griffith, amb talons i minifaldilla. Aquí sí que no hi ha correcció política possible. Quan cal Nikita és tan dura com qualsevol home i no té els remordiments de les que l'han precedit en l'ús del ferro. Com subratlla Xavier Roca, crític de cinema i televisió del diari *Avui*, "de vegades donar igualtat d'oportunitats sembla que hagi de significar que els personatges femenins facin tant l'animal com els masculins", tipus Chuck Norris i altres exemplars d'addictes al clenbuterol.

Nikita, però, com els àngels de Charlie, segueix fidel i sense qüestionar les ordres de la seva cap, aquesta sí, una dona amb responsabilitats destacades. Però per no

ència una cosa més embafadora que el cotó de sucre

perdre la tradició, dins aquest món calent de les agents "postguerra freda", Nikita sap aportar, quan convé, aquella relliscada sentimental mínima.

Disney també. El tercer exemple és potser el més descarat d'aquest accés dels personatges femenins a tots els papers de l'auca. La darrera producció del conservadorisme fet cinema confirma el que fins ara només s'havia insinuat. Walt Disney ofereix aquest Nadal la llegenda xinesa de Mulan, una noia que salva l'imperi de l'assetjament dels huns, es vesteix i lluita com un soldat. Fins i tot salva la pell del noi del que s'enamora. Res a veure, doncs, amb sirenetes amb blancaneus ni amb pocahontes, per molt protagonistes que aquestes fossin.

En aquesta línia, però en cinema no dibuixat, tenim els precedents de la malcarada Ripley de la saga d'Alien, encarnada per una Sigourney Weaver amb cara de pomes agres. L'altre precedent és l'aspirant a tinent O'Neil, on una Demi Moore esborrava per sempre la idea que les militars de cel·luloide només podien aspirar, com a màxim, a ser la tendra Goldie Hawn a *La recluta Benjamí*. Totes dues mostren novament que la brutalitat és cosa de tots. Després d'igualarnos en la disciplina castrense potser només ens quedarà el papa. Però això de moment no es pot compartir ni en realitat ni en ficció.

El germà petit del complex mediàtic, el còmic, també té molt a dir en aquesta efervescència del *girl-power*, sigui ben o mal entès. Fa dos anys als EUA va posar-se de moda el moviment de les "Bad Girls". Aquests còmics són protagonitzats pel que es diu "noies amb caràcter", és a dir, amb mala llet. Un exemple d'aquest grup és Cat Woman, que de moment aquí només ens ha arribat com a companya de Batman, tant en vinyeta com en cel·luloide. En general són noies molt musculoses, exhuberants, amb moltes armes i amb el mínim de roba.

De nou, com explica Miquel Abadia, treballador de la botiga Norma Comics i afeccionat a aquest gènere, "hi ha poques heroïnes importants que no siguin 'camioners'", i afegeix, "sembla que

només destaquen quan fan el mateix que els homes". Aquesta tendència està més rebaixada en el còmic europeu, en què des de fa temps hi ha hagut heroïnes molt més ben tractades i des d'una perspectiva més adulta. L'excepció seria el cas italià d'un personatge anomenat Ramba, ple de sexualitat i violència. A l'altre extrem, tant del planeta com del tractament de la superfeminitat, hi ha el cas del còmic nipó, amb una certa tradició d'heroïnes com Shy o Alita, però amb un component fantàstic molt més exagerat que als EUA.

El que sí que és cert és que en general en els còmics les dones cada cop tenen papers més importants, i fins i tot arriben a liderar els grups de superbenefactors de torn. La reflexió de Miquel apunta la sorpresa per aquest fenomen com una manca de costum: "Com que són coses que abans només feien els herois ens sembla estrany. Però també hi ha les heroïnes que no fan coses de nois, fins i tot ara les 'bad girls' comencen a anar de baixa i a ser considerades massa comercials".

Sigui com sigui, i, com en el cas dels videojocs, en els còmics les empreses també saben que hi ha una proporció majoritària de consumidors masculins. A Europa i al Japó hi ha més equilibri, però als EUA només prop d'un 15% dels que gaudeixen de les històries en vinyetes és públic femení.

Així doncs és fàcil pensar que aquesta nova estratègia en els productes mediàtics massius no tingui res d'altruista, i com en el cas de Sony, sigui més aviat una sucosa descoberta per a vendre més, per molt bona voluntat que es pose en la igualtat dels sexes i per molta correcció política que hi hagi. Malgrat tot, poder ser igual d'animalots també és un pas en alguna direcció cap a la igualtat. Com a mínim en la possibilitat de cometre els mateixos errors.

Oriol Cortacans

El personatge virtual Lara Croft (dalt a la dreta) ja ha sortit de les pantalles i s'ha fet semireal en Nell McAndrew (dalt esquerra). Aquesta model vesteix com Lara i fa propaganda del videojoc a salons i fires com qualsevol actriu o cantant que va amunt i avall promocionant els seus productes.

Una literatura plena d'heroïnes patidores

La dona ha vingut a l'imaginari novel·lístic català a patir. Els poetes idealitzen la dona, però els novel·listes les fan patir. El dolor acompanya el desafortunat destí de moltes heroïnes. Les de la sèrie negra, però, en són una excepció.

ARXIU

Sílvia Munt va posar rostre a la Colometa de 'La plaça del Diamant'. Com l'altra gran heroïna de la literatura catalana, la Mila de 'Solitud', és un personatge patidor.

La novel·la catalana contemporània comença amb una heroïna que no té prou identitat per formar part de la història de les glorioses heroïnes de la literatura catalana, la Blanqueta de *L'orfeneta de Menargues o Catalunya agonitzant* (1862), d'Antoni de Bofarull. La crònica hi té més pes que l'orfeneta, típica heroïna romàntica d'amors contrariats amb final feliç. Però només dotze anys després, la figura femenina s'embelleix amb tots els atractius literaris amb *Julita*. Continuem dins del romanticisme però l'autor, en aprofundir en la intimitat de l'heroïna, incorpora trets psicològics i naturalistes. Julita és la dona idealitzada: la bellesa, la puresa. És una donzella innocent, vaporosa, extremadament sensible (Josep M. Capdevila). Però porta la tragèdia a la sang i amb això, Genís i Aguilar, sense saber-ho, obre l'extens capítol de les grans tràgiques de la literatura catalana. L'autor, per fixar la imatge idealitzada de la dona, no té més remei que matar-la jove i d'amor, en una acció mig voluntària.

Àngel Guimerà fa pujar als escenaris la segona gran víctima dels escriptors catalans contemporanis, *Maria Rosa* (1894). El dramaturg la fa, primer, enviudar i, després, emmaridar amb l'assassí del seu primer marit.

Joaquim Ruyra, a la dona, la fa embogir d'amor. Si la desgraciada Julita emmalalteix d'amor, la desgraciada *Jacobé* (1902) de Ruyra, perd el senderi. El ritual final és pastat al de *Julita*. La Julita de Genís i Aguilar acaba, somnàmbula, estimbada en un cingle i Jacobé fa el mateix. El penya-segat de Ruyra és, diu Lluïsa Julià, l'espai sagrat on es du a terme el ritual del sacrifici de la noia i el mateix es pot dir del cingle de Genís i Aguilar.

Però les dones tampoc no tenen compassió de les dones, com demostra Víctor Català amb la Mila de *Solitud* (1905), un dels dos grans personatges femenins de la literatura catalana, amb la Colometa de *La plaça del Diamant*. La senyoreta de l'Escala fa casar la seva Mila amb un marit gandul i taujà, dropo i obtús (qualificatius de Manuel de Montoliu), l'envia a una solitària muntanya i li fa patir la pitjor agressió que la dona pot patir per part de l'home.

Un any després de la concepció de la desgraciada Mila empordanesa, la reivindicació feminista, o denúncia de la dona-víctima, torna a ser feta per l'home, amb *Pilar Prim* (1906), de Narcís Oller. Aquí no és la dona de la vida dura i solitària de muntanya de la Víctor Català, sinó la burgesa que, en enviudar, no es vol resignar a tenir un paper secundari però que es veu empesa cap a una situació dramàtica perquè, digué Maria Aurèlia Capmany, l'ordre, representat pel testament del marit, l'egoisme de la filla i l'actuació astuta del cunyat gerent de la fàbrica, la deixen sola amb el seu desig de viure. Continuem amb el cas de la dona desgraciada.

Però la dona desgraciada no ha d'encomanar obligatòriament un sentiment tràgic a la literatura, ni ha de comportar cap denúncia de la situació de víctima de la dona. També pot donar, a la literatura, un sentiment tragicòmic, com demostra Santiago Rusiñol l'any 1917 amb *La "Nina gorda"*. I no sabem què és més dramàtic. Perquè la desgràcia de la nena comença des del moment del part, i és més discriminatòria que la que pateix la dona pel fet de ser dona. La nena és carn de circ, com un home elefant, i ha d'a-

p denúncia de la situació de víctima de la dona

cabar els seus dies al manicomi.

Entre les desgraciades Pilar Prim i la "Nina Gorda", el noucentisme posa un punt i a part –un altre– al fil de la història de les heroïnes literàries amb *La ben plantada* (1911) d'Eugeni d'Ors, una dona ideal –fet i fet, un programa– per a un país ideal.

La dona protagonitza dues grans novel·les aparegudes l'any 1931, *Laura a la ciutat dels sants*, de Miquel Llor, i *Mort de dama*, de Llorenç Villalonga. Llor envia la seva Laura urbana, culta i avançada a un Vic, el Comarquinal fictici, hipòcrita, tancat i mesquí. Haurà de deixar el marit vigatà i tornar a Barcelona, lluny de la boira: la dona s'aixeca per damunt de la mediocritat, és una persona valenta.

El personatge principal de la novel·la de Villalonga, la dona Obdúlia Montcada, no és ben bé la protagonista, perquè fet i fet, és l'excusa per parlar de la societat mallorquina, si bé l'autor la veu amb simpatia en dotar-la de personalitat i, en cert sentit, de grandesa. Hi ha altres heroïnes de pes a la novel·la, com en tota l'obra de Villalonga. Potser és el novel·lista que amb més insistència tracta els personatges femenins amb igualtat de condicions dels masculins, que no prioritza els d'un sexe sobre l'altre.

Un any més tard, Salvador Espriu enllaça *Julita* i, sobretot, *Jacobé*, amb la novel·la *Laia* (1932). La protagonista és una noia malalta, que viu la presència constant del dolor i l'amargor de la mort. Una noia infeliç i desgraciada més.

Després de la guerra, a part de les heroïnes de Villalonga, apareix (1962) la Colometa de la Rodoreda, que ha tingut la sort, gràcies a l'adaptació televisiva, de tenir un rostre mediàtic.

La dona, més ben dit, els noms de dona, han tingut un paper clau en la popularitat de dos poetes, Gabriel Ferrater i Miquel Martí i Pol. L'Helena del "Poema inacabat" de Ferrater (la futura escriptora Helena Valentí, 1940-1990) fa que el poema no sigui només un poema *polític*, com el va batejar Joan Triadú. Fa que el lector pugui imaginar-se, en la dona invocada, una dona ideal, seductora, capaç de seduir un home madur i expert, però una dona culta, com correspon al model de dona alliberada dels anys seixanta, perquè forma part del paisatge universitari de l'autor. Fa, com ja s'ha estudiat –Núria Perpinyà–, que el mite Ferrater quedi més ben collat.

La Marta d'*Estimada Marta* (1978) de Miquel Martí i Pol no sabem qui és, tant fa, és l'objecte del desig d'un invàlid i amb això ja n'hi ha prou. La dona desitjada pel poeta, casat, apareix en el llibre en què el poeta va parlar obertament dels detalls de la seva malaltia crònica. La compasió per la desgràcia del poeta es barreja amb el sentiment d'admiració per l'exaltació eròtica. La fórmula va funcionar. Helena i Marta són les grans heroïnes de la poesia catalana recent.

La nova heroïna novel·lesca és una obrera del segle XIX que aconsegueix ascendir, encara que sigui a un alt preu, l'esterilització: la *Júlia* (1983), d'Isabel-Clara Simó. És una dona actual que pot viure sola, és una dona independent, i, a més, intel·ligent, la gran heroïna de la literatura negra catalana, Na Lònia Guiu, creada per Maria Antònia Oliver a *Estudi en lila* (1987),

ARXIU / RICARD CUGAT

EDICIONS BROMERA

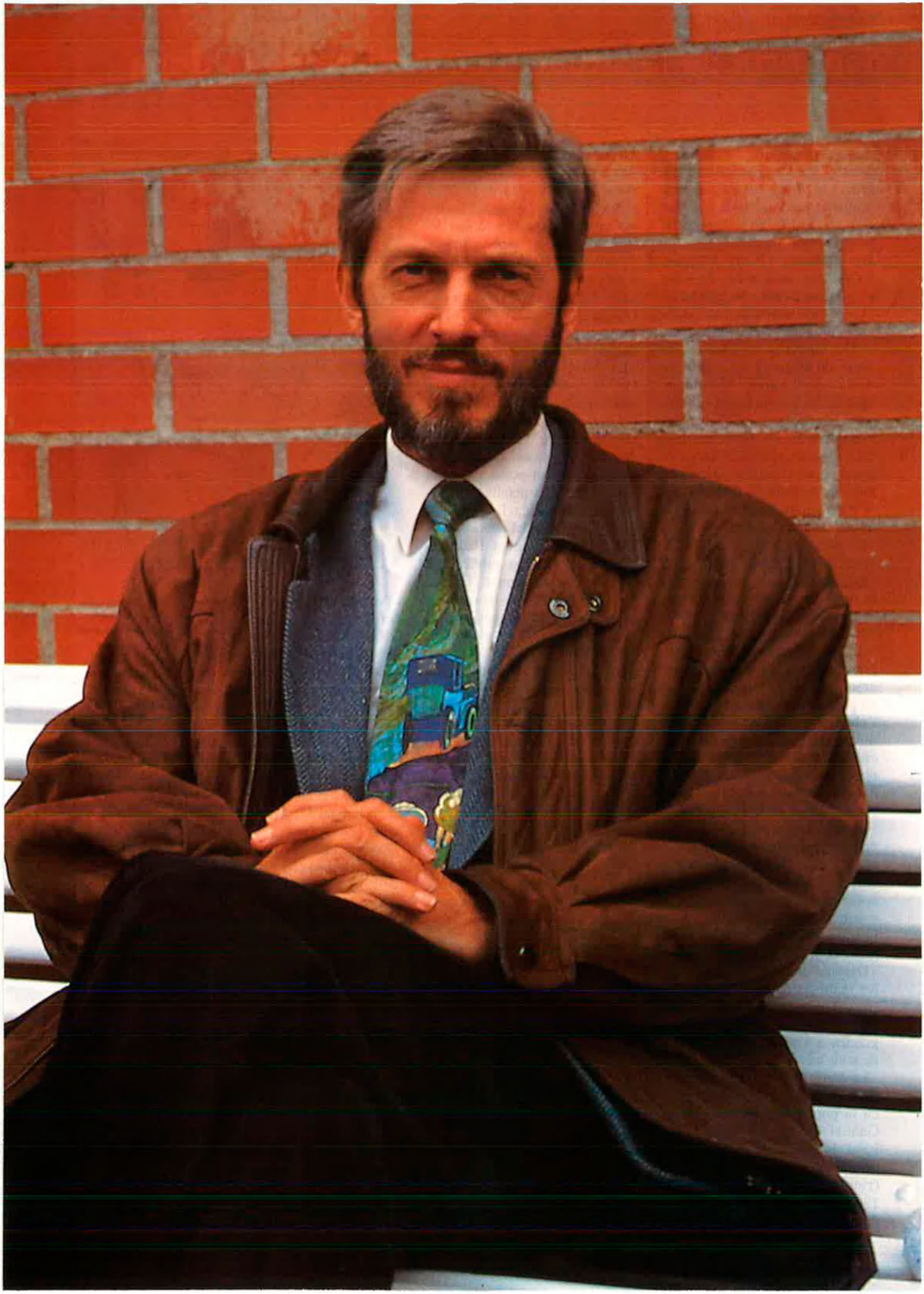
i protagonista, també, d'*Antípodes* (1988) i *El sol que fa l'ànec* (1994). És, després de la Colometa, l'heroïna catalana més universal. Ha viatjat a França, Alemanya, Anglaterra, Portugal i els Estats Units. En un d'aquests països, ironies de la vida, han acusat la narradora de masclista perquè fa col·leccionar llapis de llavis a Na Lònia Guiu i com tothom sap, són un signe fàl·lic, cosa en la qual M. A. Oliver no hi havia pensat.

Amb igual insistència, Josep Lluís Seguí ha creat la Rosa Vermell: *Rosa Vermell, detectiva privada* (1989); *Rosa Vermell i l'amant que arribà de l'Est* (1993) i *Les tribulacions de Rosa Vermell* (1998).

Lònia Guiu i Rosa Vermell esperen l'actriu que posi cara a la seva persona. Les possibilitats són immenses. Ni n'Oliver ni en Seguí no les han descrites amb detall. Però per què ha de ser tot mediàtic, avui? Nosaltres no pensem mai en la cara que deu tenir Helena o Marta, Julita o Laura, Jacobé o Laia, Mila o Colometa, Lònia o Rosa, ni tan sols volem imaginar-nos com és la "Nina gorda".

Lluís Bonada

Dalt, dibuix de Rosa Vermell, tal com apareix en el primer llibre, 'Rosa Vermell, detectiva privada'. El personatge és una creació de Josep Lluís Seguí. Maria Antònia Oliver (a sota) ha creat l'heroïna catalana més universal després de la Colometa, na Lònia Guiu. És coneguda als Estats Units, Portugal, França, Anglaterra i Alemanya.

JEAN FABRE, DIRECTOR ADJUNT DEL PNUD A GINEBRA

Text: ALBERT PUNSOLA / Fotos: SANTI PUIG

"La riquesa es troba en les persones"

El director adjunt del Pla de l'ONU sobre Desenvolupament, Jean Fabre, denuncia la submissió dels polítics als poders econòmics: "el món no pateix d'escassetat; és la manca de desenvolupament que impedeix que les capacitats individuals s'expressin", afirma.

Jean Fabre ha visitat Barcelona per assistir a la presentació de l'edició catalana de l'Informe relatiu al desenvolupament humà 1998, del Pla de les Nacions Unides sobre el Desenvolupament (PNUD). El director adjunt del PNUD a Ginebra va començar la seva vida professional fent d'enginyer de la companyia Philips a París, la seva ciutat natal. En un moment determinat, va capgirar radicalment la seva trajectòria per dedicar-se al treball social i a la solidaritat internacional Per això va col·laborar, des d'ONG diverses, amb l'Amèrica Llatina i és així que, finalment, ha arribat al seu càrrec actual.

—Com és el pas de treballar per una multinacional a treballar pel PNUD?

—La meva feina en una multinacional era de caire científic, i experimentava un plaer intel·lectual molt gran fent el que feia; el que passa és que em vaig trobar en situacions que em plantejaven grossos problemes de consciència. Tots els ambients de recerca científica, adés universitaris, adés del sector privat, proven de convèncer qui sigui perquè els donin diners. Per exemple, van al darrere de l'exèrcit perquè pagui una recerca, que justifiquen amb una utilitat militar. En una multinacional t'arriben moltes informacions, i el fet de tenir-les et responsabilitza. Si tinc coneixement de determinats problemes i no faig res per resoldre'ls, em converteixo en part del problema. Quan t'adones de tot allò que la societat encara té pendent de resoldre i, sobretot quan tens criatures, adquireixes una responsabilitat especial.

—Pel que veig la paternitat també va ser un factor de canvi important en la seva vida...

—Ho va ser perquè estimar un nen no pot ser com estimar un adult, en què l'egoisme té el seu paper. L'amor a un infant ha de ser totalment després: has de pensar en el món en què viurà, que sigui millor que no pas el que hem vist nosaltres. Si no és així, no veig cap raó per a tenir fills.

"La raó d'estat és equivalent als capricis d'una oligarquia; és una invenció de qui vol el poder per a ell mateix, no pas el poder de tots."

"L'objectiu més important del PNUD és de desaparèixer."

—Vivim en un món millor, en general, que no fa unes dècades?

—Els esdeveniments prenen direccions contradictòries. D'una banda la barbaritat d'algunes èpoques s'ha superat, però d'una altra, amb tot allò que som capaços de produir i de fer, tendim a utilitzar-ho en jocs de poder que resulten mortals.

—Els estats tenen preocupacions pròpies, estranyes a les dels ciutadans?

—Si fos així, seria molt greu, perquè voldria dir que els estats tenen una vida diferent, autònoma de la realitat dels ciutadans. És com si hi hagués res per damunt de l'ésser humà que pogués ser més important: allò que se'n diu la raó d'estat. Aquesta raó, de fet, és sempre la raó d'un petit grup que té un cert poder. Si aquesta expressió ha de tenir cap sentit, ha de ser coincident amb l'interès de cadascuna de les persones que l'estat ha de representar. Però tal com s'ha entès fins ara, la raó d'estat és sempre l'equivalent dels capricis d'una oligarquia. És una invenció que fa qui vol

el poder per a ell mateix, no pas el poder de tots. Per tant, és una mentida que serveix per explotar les persones.

Però la història recent ens ha demostrat que els moviments de base poden ser molt poderosos. Un cas exemplar va ser el de Gandhi a l'Índia, que va aconseguir l'emancipació nacional i alhora tenir una societat de diàleg i de convivència entre comunitats, ètnies i religions molt diverses.

—Els estats es veuen superats per la magnitud de certes qüestions?

—Sí. Hi ha 2.000 milions de persones per sobre el llindar del desenvolupament i 4.000 milions per sota. Estic convençut que els llibres d'història de l'any 2030 parlaran dels polítics d'aquest final de segle dient que no van saber adaptar-se al món que s'anava desenvolupant i que van abandonar el seu poder al poder econòmic. S'han equivocat totalment de polítiques perquè no han donat a la cooperació internacional la importància que ha de tenir i que tindrà. No parlo pas de ser de dretes o d'esquerres: o entenem que cal invertir aquesta línia o ens trobarem en ple segle XXI fent una política del segle passat!

—Què és el PNUD?

—El PNUD és un programa universal, centrat en l'ajuda contra la pobresa que assisteix uns quants països del món creant-hi feina, donant-hi suport a la dona... També treballa per la protecció i regeneració dels recursos naturals i del medi i ajuda a millorar la governabilitat amb una millor articulació entre les estructures de l'estat i de la societat civil. Fa assistència tècnica, forma i capacita la gent a nivell mundial.

—Ha assolit el PNUD els seus objectius ni que sigui parcialment?

—El PNUD ha aconseguit alguns objectius, però no el seu objectiu més important que és el de desaparèixer. Continuem necessitant el PNUD més que mai i la qüestió, un problema de les Nacions Unides en general, és aquesta: com podem fer la nostra feina, si els nostres ingressos disminueixen? Miri, el 1970 es va fixar l'objectiu d'assolir l'1% del PIB dels països per ajudar el desenvolupament el 1980. La realitat és que l'any que aquesta contribució va ser més elevada fou el 1992, i només vam arribar al 0,34%, però ara ja hem baixat al 0,22% (mitjana dels països de l'OCDE). Amb això han disminuït també els recursos del PNUD. Hem perdut 350 milions de dòlars d'ingressos anuals en cinc anys. Què hem de fer? Miracles? No podem pas emular aquell qui va donar de menjar a les multituds amb uns quants pans i uns quants peixos.

"El personal de les Nacions Unides, incloses les seves agències especialitzades, és una tercera part del de McDonald's."

"Les receptes de l'FMI no són pas negatives per elles mateixes."

—S'ha dit que les Nacions Unides tenen una excessiva burocratització i que costen molts diners.

—Les crítiques que tenen una base són ben rebudes, perquè tots hem de tenir una petita obsessió per la millora. Qualsevol institució, quan arriba a una dimensió determinada, té un nivell de desgast, però això no vol pas dir que hàgim d'abandonar les institucions grans, sinó que hem de ser cada dia més rigorosos. El PNUD ajuda 174 països i territoris de tot el món a assolir els objectius que suara esmentava; doncs bé, el nombre de persones que té per fer tot això és la meitat de les que té Eurodisney a París. El personal de totes les institucions de les Nacions Unides, incloses les seves agències especialitzades, és la tercera part del personal de McDonald's. Tothom ha de saber que el volum de recursos que mouen les Nacions Unides no és proporcionat al volum dels problemes que ha de resoldre.

—Què és, per vostè, la riquesa?

—Allò que produeixo amb la meva capacitat i que puc intercanviar amb el que produeix una altra persona. Si faig res que serveixi a algú, he creat riquesa. Molta riquesa es perd perquè no la gent no té l'oportunitat d'exercir les seves capacitats. Hi ha persones que treballen massa i persones que no poden treballar. Cal que les persones puguin desenvolupar les seves capacitats; però per fer-ho necessiten confiança.

Així val la pena d'assenyalar les experiències d'alguns bancs de Bangladesh que presten diners sense demanar tants formularis ni comprovar si la gent podrà tornar-los, i la taxa de devolucions és més elevada que no als països rics. La riquesa es troba en les persones, i des d'aquest punt de vista no hi ha escassetat. Les capacitats són enormes i cal maldar perquè puguin desenvolupar-se.

—Tendim a confondre riquesa i benestar?

—Aquesta confusió existeix. Ve dels anys 50 i 60, unes dècades que segueixen a una destrucció important al vell continent i que prenen el patró socioeconòmic nord-americà per model.

El valor dominant avui és l'individualisme; si fins i tot trobem plenament justificat que es pugui especular sobre qualsevol cosa! Per exemple, l'especulació monetària no hauria d'existir. Quin sentit té? Especular amb les monedes és com si jo digués que en dos dies puc canviar el valor del seu treball respecte al meu. El diner ha de ser la mesura del treball que fem i dels intercanvis; és a dir, ha de tenir un referent real. Si podem especular amb la moneda, el valor del treball que hi ha al darrere és perd.

—Hi ha prou treball per a tothom?

—El treball està mal repartit. Una constatació: ca-

da dia es poden fer més béns i més serveis amb menys treball perquè hem tingut un augment de la productivitat increïble aquests darrers decennis. Fa cent anys calien cinquanta-cinc persones treballant al camp per donar de menjar a cent persones; avui quatre persones fan el mateix fet. Què fan aleshores les altres cinquanta-una? Si no hi ha més feina a fer, la cosa més lògica és repartir la que hi ha perquè tothom pugui treballar. El problema de fons més greu del nostre temps és que hi ha una obsessió per la producció de riqueses, però no n'hi ha gens pel repartiment d'aquestes riqueses. La globalització, per exemple, s'aprofita d'aquest mal repartiment de la riquesa, quan les empreses miren de produir on és que els factors de producció els surten més barats. D'aquesta manera s'estalvien diners, però també ajuden a perpetuar i fins i tot a augmentar les diferències.

—Vol dir que volem solucionar els problemes?

—No podrem pas triar. Som la primera generació en la història de la humanitat que haurà d'arribar al pacte social, econòmic i ambiental per raons de necessitat i no per lliure elecció. Miri els efectes de l'huracà Mitch. L'augment de les despeses per resoldre emergències ens indica si n'arribem a ser d'estúpids: ens entretenim a tapar forats quan seria més barat d'invertir en prevenció ajudant al desenvolupament.

—El Fons Monetari Internacional, que també forma part del sistema de les Nacions Unides, ha donat receptes més que discutibles per superar aquestes diferències. Molts plans d'ajustament econòmic seus han resultat autèntics fracassos.

—Les receptes que ha proposat no són negatives per elles mateixes. Què significa fer una política d'ajustament estructural? Doncs, per dir-ho en poques paraules, que l'estat no ha de gastar més del que ingressa i que el país ha de mirar d'equilibrar els seus intercanvis comercials amb els altres països. Em penso que són dos objectius ben enfocats. El problema ve quan aquestes temptatives de sanejar la situació econòmica no van acompanyades d'ajuts que els permetin de fer bé la transició. No és la recepta que falla, és el fet de no ser complementada per accions de suport. Hi ha països que s'han asfixiat en el procés per culpa d'això. De totes maneres, caldria veure, cas per cas, com ho han fet els governs, per la part que els toca, perquè n'hi ha que retallen les despeses en educació i sanitat per augmentar notablement les militars. Miri, de recursos n'hi ha; quan volen fer una guerra amb un país veí, no se sap com, però sempre en troben.

—La societat de la informació i del coneixement pot frenar el que és una economia excessivament centrada en la producció material i en un consum exacerbat?

—La societat d'Internet pot ser un ajut extraordinari, però només en el cas que l'organitzem perquè ho sigui. De totes maneres, jo crec que, quan hi ha 2.000 milions de persones sense electricitat, no podem pas pensar que puguin tenir un ordinador. Un total de 100 milions de nens no poden anar a l'escola primària i 800 milions d'adults no saben ni llegir ni escriure. Tot això significa que milers de milions de persones són excloses, no tan solament dels ordinadors, sinó del camí que haurien de fer per arribar-hi. La societat del coneixement i de la informació que preconitzem només té sentit si fem un esforç perquè la majoria es trobi en condicions de poder-ne fer ús.

—Vostè va ser del Partit Radical Italià i el 1980 en fou president. Quin significat dóna avui a la paraula radical?

—Vol dir anar a l'arrel dels problemes bo i essent tolerant i obert. El Partit Radical que vaig conèixer es fundava en uns objectius precisos. No demanava tant ideologia com un compromís amb els problemes plantejats. Si un problema es vol resoldre es pot resoldre.

—I vol dir que voldrem?

—No podrem pas triar. Som la primera generació en tota la història de la humanitat que haurà d'arribar al pacte social, al pacte econòmic i al pacte ambiental per raons de necessitat i no per lliure elecció. Miri els efectes de l'huracà Mitch. L'augment de les despeses per resoldre emergències ens indica si n'arribem a ser d'estúpids: ens entretenim a tapar forats quan seria més barat d'invertir en prevenció ajudant al desenvolupament.

Matas vol de Pujol el pacte de TV3

Jaume Matas tornarà a insistir a Jordi Pujol, en la cimera prevista a Palma pel 13 de gener, en la necessitat d'arribar a un acord per institucionalitzar la recepció de TV3 a Balears. A Menorca i a Eivissa la recepció ja s'ha pactat, però a Mallorca la negociació està oberta.

ARXIU / PERE BOTA

Jaume Matas i Jordi Pujol, durant la visita privada que va fer el president català, convidat per l'OCB, a Palma el 28 d'octubre de 1997. Aquesta associació ha rebut aquests dies el clar missatge que el Govern de Matas no es planteja res que no siga la compra estricta dels repetidors.

Intentar fer-se càrrec de la recepció de TV3 a Balears. Aquest és el principal objectiu que el Govern balear de Jaume Matas pretén aconseguir durant la visita de Jordi Pujol a Palma el proper dia 13 de gener. De moment, i durant les converses prèvies i discretes entre representants dels dos governs, podem dir que hi ha un acord pel que fa a la recepció a Menorca i Eivissa, on les associacions privades que feren possible la posada en marxa de la recepció de TV3 ja han venut al Govern balear els repetidors, i ara la Generalitat cedirà la tecnologia al nou propietari. A Mallorca, però, la xarxa és propietat de l'associació Voltor, vinculada a l'Obra Cultural Balear (OCB), que es nega a acceptar les pretensions del govern Matas, que vol comprar la xarxa mallorquina –molt més àmplia i complexa que les de Menorca i Eivissa– sense accedir a les pretensions de l'OCB, que vol participar en la futura gestió de la recepció.

Enfrontament. Les relacions entre l'entitat cultural i el Govern balear són molt més que dolentes. L'executiu de Matas, des de la seva constitució, el juny de 1996, s'ha caracteritzat per dur a terme una estratègia d'ofegament del nacionalisme cultural en general, i molt especialment de l'OCB, una estratègia que coincideix amb la que desplega el seu amic i company de partit al País Valencià, Eduardo Zaplana.

Vista l'evidència que el Govern balear vol deixar *fora de combat* l'OCB, aquesta entitat va utilitzar davant la Generalitat els seus contactes personals –conreats al llarg de més de deu anys– i especialment la coincidència ideològica entre CDC i el nacionalisme illenc per impedir un acord que vagi contra els interessos de l'OCB en el conflicte de TV3. El govern català i àmbits dirigents de CDC van entendre que acceptar les pretensions de Matas era caure en el parany antinacionalista, i acceptaren que el pacte institucional no es podia fer marginant, i molt menys perjudicant, l'OCB. Des d'aleshores –inicis de 1997– la resposta que sempre dóna, tant Pujol com qualsevol dels seus consellers, quan se'ls demana sobre aquest tema és que, abans de res, han d'arribar a un pacte els dos protagonistes illencs, OCB i Govern. Però aquest pacte no es produeix. El Govern balear només ofereix a l'entitat cultural la compra de la xarxa de repetidors, mentre que l'OCB vol ésser present en la gestió futura de la recepció, fet al qual el Govern s'hi nega rotundament.

El mes de febrer, durant una compareixença parlamentària, el govern català anuncià un acord amb el Govern balear "en breu

termini", per a abans de les festes de Pasqua, a principis del mes d'abril. Semblava que hi havia un principi d'acord entre OCB i Govern balear per negociar. Hi hagué, efectivament, unes tres reunions, però el Govern no volgué discutir en cap d'elles res que no fos la simple compra de la xarxa. L'OCB s'hi negà. Paral·lelament, el darrer cap de setmana de març, es produïa a Palma la Trobada Nacionalista entre CDC, PSM i UPV-Bloc, amb la presència, per primera vegada a Mallorca en un acte de partit, del president de la Generalitat de Catalunya. Els dies anteriors a aquella trobada política del nacionalisme dels Països Catalans, l'OCB anul·là durant unes jornades la recepció del Canal 9 (el senyal del qual també reprodueix la xarxa de repetidors). La irritació en el Govern balear, tant per la presència de Pujol en un "acte del PSM", com digueren, com per la mesura de força de l'OCB, va ser de tal magnitud que l'executiu illenc anuncià "el trencament definitiu" de les converses amb l'OCB. Al mateix temps, i encara que mai no s'hagi reconegut públicament, les relacions amb la Generalitat es refredaren molt. El suport de la Generalitat catalana a la creació de l'Espai Mallorca, el setembre passat, que va ser impulsat pel Consell de Mallorca (PSIB, PSM i UM) encara convencé més el Govern balear que la Generalitat s'inclinava clarament en favor del nacionalisme illenc, enfrontat al PP i, per tant també, al Govern balear. Aquesta idea es va fer especialment evident quan, en una reunió a Barcelona, un interlocutor de la Generalitat va argumentar als representants del Govern balear que un dels motius que havia impedit d'arribar a un acord per a la recepció de TV3 era que el nacionalisme polític de les Illes "no ho veia gens clar". En aquest moment la irritació del Govern balear va ser majúscula. Els representants illencs digueren als catalans, més o menys, que era la Generalitat la que s'havia de decidir: o mantenir pactes amb "grupuscles" (en referència al nacionalisme polític i cultural) o pactar amb la institució que representa tots els balears i que és la interlocució lògica del Govern de la Generalitat.

Després de moltes setmanes, mesos, sense contactes, el Govern balear va reprendre la iniciativa. Matas demanà directament a Pujol una cimera per recompondre les relacions. Feren contactes de segon i tercer nivell preparatoris i, finalment, la Generalitat, davant la insistència balear, acceptà la data del 13 de gener per a la visita.

En aquests contactes previs s'ha parlat, i molt, de la qüestió de TV3. Segons ha pogut confirmar EL TEMPS en dues fonts coneixedores de les negociacions, en principi la Generalitat accepta cedir al Govern balear tota la tecnologia que té dipositada en els repetidors de Menorca i Eivissa. I Mallorca? Aquest és el principal problema. L'OCB ha rebut aquest dies el clar missatge que el Govern no es planteja res que no sigui la compra estricta del repetidors, com sempre ha dit. L'OCB, però, vol tenir presència en la gestió. Com sempre. Fonts indirectes asseguren que els dos governs podrien enllestir un acord perquè el senyal de TV3 fos cedit al Govern balear, fruit de la futura nova llei de tercers canals.

Caldrà saber què passarà amb l'OCB i si la Generalitat manté la tesi que no pot fer-se un acord *contra* l'OCB.

Miquel Payeras

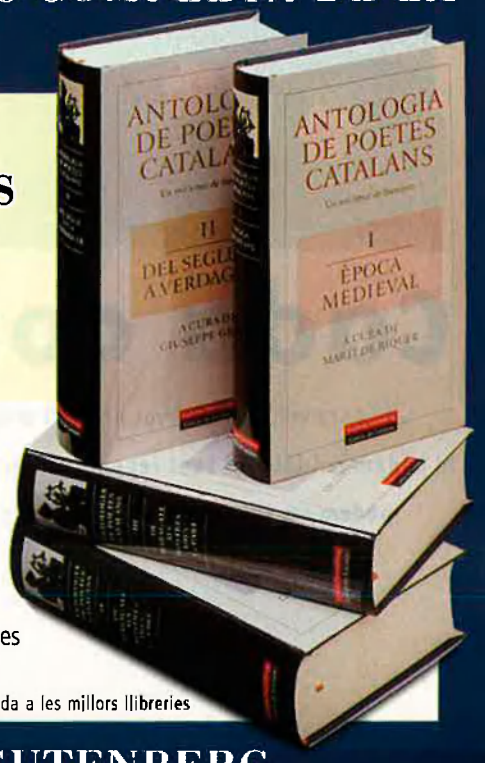
El logotip de l'objecte del desig del Govern balear, TV3. La disputa amb l'OCB per la recepció a Mallorca d'aquest canal marca les negociacions entre els governs català i balear.

L'ANTOLOGIA MÉS COMPLETA DE LA NOSTRA POESIA

ANTOLOGIA DE POETES CATALANS

UN MIL·LENNI DE LITERATURA

A cura de Martí de Riquer, Giuseppe Grilli i Giuseppe E. Sansone

La més ambiciosa i rigurosa antologia de poesia catalana que s'ha fet mai. **Prop de 2.000 poemes, repartits en 4 volums** i en més de 2.000 pàgines.

«Una obra que posa la literatura catalana a l'altura de les grans literatures europees» *LA VANGUARDIA*

● A la venda a les millors llibreries

GALÀXIA GUTENBERG

Passeig de Picasso, 16 • 08003 Barcelona • Tel: 93 268 88 07

Cada cosa al seu lloc

Tots volem preservar el medi ambient i aconseguir un món millor. I tots, ciutadans i governs, hi podem col·laborar fent recollida selectiva: a casa, a la feina, al carrer...; d'aquesta manera, no solament podem reutilitzar alguns residus, sinó que contribuïm de manera important a l'estalvi de recursos.

Diputació de Barcelona
Àrea de Medi Ambient

"L'Agenda 2000 és amarga i dolça"

El conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya, Francesc X. Marimon, analitza el pressupost del seu departament, anuncia un acord pel canal de les Garrigues i avança la prohibició europea de subvencionar les vedes dels pescadors.

JORDI PLAY

Com valora els resultats de les eleccions a les cambres agràries?

—Les eleccions han transcorregut amb molta normalitat, cosa que confirma la consolidació d'un sistema democràtic en l'elecció dels representants del camp. De fet, ha votat poc més del 50% del cens. Jo en faig una lectura positiva. En les primeres eleccions al camp va haver-hi una participació de prop del 59%, però recordem que era la recuperació d'un dret llargament demanat i que feia gairebé vint anys que no s'havia pogut exercir, i quan s'exercia era en unes cambres de caràcter vertical que no motivaven la gent. El resultat és una consolidació, en certa manera, de les primeres eleccions. En aquest cas, hi concorrien dues forces sindicals, Unió de Pagesos i Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya-Asaja, en lloc de tres. És a dir, que queda un escenari sindical similar a l'anterior, tot i que amb dos sindicats per comptes de tres. Cal recordar que hi ha un munt d'autonomies on encara no han fet eleccions a cambres agràries i nosaltres ja hem superat amb èxit les segones.

—Els pressupostos del seu departament per al 1999 pugen un 17%. D'on ve aquest augment?

—De partides diferents. De fet, el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, igual que els altres departaments de la Generalitat, s'ha implicat en una política de contenció de despesa, que és molt positiva globalment, però molt difícil de defensar per al conseller. Perquè, gràcies, sobretot, a la contenció de despesa de l'administració, ens trobem on ens trobem: vull recordar que quan vaig començar la meva responsabilitat de conseller, els interessos eren del 15% i ara, per als agricultors, superen escassament el 4%. Això no hauria estat possible sense una política global de contenció de despesa. Aquest pressupost del 99 és lleugerament més expansiu, i en el cas d'Agricultura, el govern l'ha prioritzat: som el departament que proporcionalment creix més, exceptuant el Comissionat per la Societat de la Informació. Les línies que fan que el pressupost creixi són bàsicament quatre: s'incrementen d'una forma molt notable els ajuts al món cooperatiu; s'incrementen un 500% les ajudes a la indústria agroalimentària; s'incrementa el pressupost d'infrastructures, que inclou els díners destinats a la incorporació de joves i a la modernització de l'empresa, més la infrastructura de regatge; i les ajudes de cara al bosc, com a compliment al mandat del Parlament.

—Unió de Pagesos diu que el creixement ve precisament de les ajudes al bosc...

—No, miri, d'ajudes al bosc, ens falten per pagar escassament uns 200 milions. Dins l'increment del pressupost, sí que hi ha coses que falten per pagar a entitats bancàries, però no és tant el que devem. I pensi una cosa: el Pla de Restructuració de Cooperatives l'any passat tenia 200 milions i enguany en té 1.400; en la indústria agroalimentària hi havia 100 milions i enguany n'hi ha 500 milions; en assegurances hi havia 300 milions i ara n'hi ha 600; etcètera. Per tant, hi ha una part del pressupost per a regularitzar la situació, però aquestes xifres canten per la seva eloqüència.

—Pel que fa a inversions en regatge, quina dotació pressupostària tenen?

—A regatge, el govern hi dedica una part del pres-

JORDI PLAY

"El pressupost de la Generalitat del 99 ha prioritzat Agricultura: som el departament que proporcionalment creix més, exceptuant el Comissionat per la Societat de la Informació."

supost del Departament de Política Territorial i Obres Públiques i del d'Agricultura. En conjunt, anualment, els recursos que hi dediquem són de 4.000 o 5.000 milions de pessetes. Enguany, la quantitat segueix la mateixa tònica, però hi ha un increment important en una partida que es diu "ajut a comunitats de regatge i nous recs". Perquè? Perquè nosaltres no sabem si la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre ens donarà aviat les concessions de l'aigua per al canal Segarra-Garrigues i el Segrià sud, però quan les tinguem, iniciarem el procés de subhasta de la primera fase de l'obra.

—I quan serà això?

—Suposo que el mes de gener, com a molt tard, arribarem a un acord. De fet, el que el secretari d'Estat de Costes i Aigües, Benigno Blanco, ens demanava és un acord tècnic amb la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre, que ja tenim. Ara falta l'acord polític i el programa de realització de l'obra. L'estat ja té mil milions de pessetes destinats al canal en el seu pressupost. Les obres, les ha de començar necessàriament l'estat perquè la responsabilitat de construir el canal i la presa d'Albagés és seva. I si no hi ha el canal principal, nosaltres no podem fer la xarxa secundària. Nosaltres demanem, doncs, que signem aquest conveni que marqui el calendari d'actuació i les aportacions que ha de fer cada govern i agilitar-ho tant com sigui possible.

—El govern ha obert també una línia de crèdits per als productors de porc. Amb quin objectiu?

—Els préstecs no són bonificats, però són molt baratets i a cinc anys. I ajudem el sector donant-los amb garantia personal, perquè ara moltes explotacions tenen dificultat per a obtenir la garantia, a conseqüència dels baixos preus de la carn de porc. Facilitem una línia per a les explotacions amb truges, que és la prioritat del departament, perquè volem evitar tant com sigui possible la importació de garrí, que ha estat una font de maldecaps i origen de la majoria de malalties que hem tingut com la Pesta Porcina Clàssica.

—La baixa del porc és una altre fet que ha afectat molts ramaders del sector. A què és deguda?

—Hi ha una causa principal: excedent de producció. I unes causes que hi han ajudat: la caiguda del preu del ruble, dificultats al sud-est asiàtic, dificultats amb el ien, etc. Però el problema bàsic és que la producció ha augmentat de forma espectacular, no pas a casa nostra, sinó a tot Europa, als Estats Units i al Canadà.

—I a Catalunya, a què es deu l'excés de producció?

—Al fet que la pesta porcina va projectar un miratge d'altíssims beneficis. Curiosament, el lloc on va créixer més la cabana porcina és a les comarques amb pesta, cosa que també té una explicació, perquè les indemnitzacions compensatòries van ser bones, fins i tot generoses, i la gent ha fet inversió per no pagar impostos. Així, en aquestes comarques ha crescut un 39%, quan a Catalunya, la mitjana ha estat d'un 16%.

—La influència del preu del ruble en el preu del porc evidencia que el pagès ja no pot pensar en un mercat reduït. Com l'afectarà l'Agenda 2000, que preveu l'evolució de l'agricultura europea a terme mitjà?

—L'Agenda 2000 és amarga i dolça. Té una cosa positiva i és que dibuixa un panorama d'aquí al 2006. Mai no hi havia hagut un dibuix que durés set anys, i això és bo perquè el sector sap què l'espera i no hi ha canvis improvisats. D'una altra banda, hi ha núvols perquè en el sector de l'oli ara ve la segona reforma –la primera no va ser bona, tot i que defenso que la ministra ho va fer bé, perquè la situació que es va trobar era molt dolenta–; la reforma del vi sembla que es perfila més positiva i després tenim la de fruita i hortalisses, sobre la qual hi ha moltes incògnites. En definitiva, l'Agenda 2000 és més afavoridora de l'agricultura atlàntica que no de l'agricultura mediterrània.

—Ara a Europa es parla també de prohibir les ajudes a les vedes de pesca. Com afectarà els pescadors?

—Té un cert sentit el que predica la política comunitària perquè si, sobretot a la Mediterrània, continuem mantenint una flota a la qual la tecnologia cada vegada permet de capturar més peix amb les mateixes barques, tenim un sector sobredimensionat per a una plataforma pesquera limitada. A Catalunya, des de fa deu anys, pesquem pràcticament el mateix peix cada any, amb lleugers alts i baixos. Per tant, si la UE continua mantenint els recursos –que jo crec que haurien d'augmentar– destinats a la parada definitiva de vaixells, a ajudar a la modernització dels que queden i sobretot a emprendre programes de comercialització i de valorització del peix, serà una bona política, encara que no inclogui les vedes. Avui mateix, mitjançant una moció que ha aprovat tota la cambra, nosaltres ens hem compromès a aconseguir que, si es produeix aquesta prohibició, el govern garanteixi el manteniment dels recursos que dedica a subvencionar la veda en una altra mena d'ajuts, de caràcter possiblement estructural. Ara, si la Comissió prohibeix les vedes, jo crec que el sector ha de fer un esforç per mantenir-les, encara que no les cobri. Perquè el que s'ha demostrat a Catalunya és que s'agafa el mateix peix. Vol dir que amb menys dies de pesca s'obtenen els mateixos ingressos, però el peix és d'una talla més gran. Així ajudem a la maduració biològica i a la reproducció d'aquestes espècies. I jo sé que el sector està ben disposat respecte a les parades biològiques, perquè s'adona dels avantatges que porten.

Àlex Milian

Comprant avui els productes de Mallorca, assegures el futur benestar econòmic de les famílies que viuen de la pagesia, de l'artesania, de la indústria i del petit comerç a la nostra illa.

Aquest Nadal, tot de Mallorca.

Consell de Mallorca
Assegura el futur

Euskadi camina cap a la sobirania

Els canvis vertiginosos al País Basc han permès que, després d'anys de confrontació, els partits nacionalistes bascos comencen a sumar esforços per aconseguir acords en allò que els uneix. Uns acords que es reflectiran en el govern encapçalat per Juan José Ibarretxe.

KARLOS CORBELLA

Juan José Ibarretxe, serà el nou lehendakari. El seu govern tindrà probablement el recolzament d'EA i el suport puntual d'EH.

Juan José Ibarretxe encapçalarà un nou govern basc de comunió nacionalista, amb la col·laboració dels ja habituals socis d'Eusko Alkartasuna (EA) i l'ajuda externa d'Euskal Herritarrok (EH). Després de molts anys de confrontacions i disputes, per primera vegada en la història basca, les tres forces nacionalistes han deixat de costat les diferències i han decidit sumar en allò que els uneix, per a afrontar un moment qualificat per uns i altres d'històric. Sens cap dubte, aquest fet és símptoma d'una Euskadi de fi de mil·lenni que viu temps de grans turbulències polítiques, canvis d'importància històrica, amb una successió imparable d'esdeveniments polítics i socials, la nota més destacada dels quals és la treva d'ETA, així com el debat de fons que s'ha obert sobre l'articulació del model d'estat i la modificació de la Constitució. La incertesa, la por i fins i tot el vertigen davant el canvi s'apoderen, tanmateix, de la classe social i política basca, que té serioses dificultats per a aclimatar-se a un nou escenari polític desconegut en la història basca recent.

En aquest sentit, la socialdemocràcia nacional basca (EA), el partit popular nacional basc (PNB) (com el definia recentment Garaikoetxea) i l'esquerra nacional basca (EH-HB) conformen la nova majoria social i política basca, articulada al voltant del Pacte de Lizarra-Garazi, junt amb IU-EB, i amb un total de 41 dels 75 escons del Parlament Basc, que ha començat a caminar conjuntament, en nom d'un objectiu comú: la sobirania nacional basca.

Ibarretxe haurà de bregar amb aquest nou context social i polític basc sorgit de la treva d'ETA a mitjan setembre i de la decidida aposta del Moviment d'Alliberament Nacional Basc (MANB) de passar a l'acció política i institucional. Al nou *lehendakari*, natural de Llodio (Àlaba), també li tocarà bregar amb les tendències frontistes que promouen les formacions polítiques espanyolistes (PP-PSOE) –la polèmica dels escoltes n'és la mostra més recent–, d'oposició directa als principis polítics que regeixen el nou escenari, fet que pot obrir una escletxa encara més gran en les relacions entre Euskadi i l'estat. Però sobretot, li tocarà dirigir un govern que no encaixa amb el seu tarannà. Ibarretxe ha estat pràcticament l'únic líder del centenari PNB que ha advocat per reeditar el govern tripartit amb els socialistes bascos i que ha propugnat un govern "estable, fort i durador". Ara com ara, no sabem si l'opció provocada pel fracàs de les negociacions amb els socialistes serà estable, forta i duradora. És una experiència nova i desconeguda que desperta adhesions i rebuigs de signe molt diferent. L'acord de Lizarra-Garazi, la definició del "marc basc de decisions" i el procés de pau seran les pedres angulars del nou govern d'Ibarretxe, i ja han provocat un trencament polític de gran abast entre les forces polítiques nacionalistes basques i les es-

panyoles; entre els defensors de "Lizarra" i els defensors d'"Ermua". Això, segons diferents analistes i líders socials i polítics, podria tenir unes conseqüències importants si no se sap reconduir cap a un nou marc de consens, sobretot en un moment en què el procés de pau d'Euskadi requerirà un acord ampli entre tots els representants de la societat basca per tancar definitivament el període de violència. I quan comencen a guanyar força els sectors que semblen voler dilatar el procés de pau.

En les forces polítiques espanyolistes s'observa el nou context des d'una perspectiva radicalment diferent. Fan una reflexió hermètica: tot el que s'esdevé a hores d'ara a Euskadi no és més que una concessió política flagrant a ETA i el nou govern d'Ibarretxe no representa la pluralitat basca. Segons aquestes premisses, el nacionalisme moderat està lligat de peus i mans pel "món d'ETA" i Arnaldo Otegi s'ha convertit en el nou "director d'orquestra" de la vida política basca. És a dir, segons el seu esquema "com menys terrorisme, més nacionalisme". El PP d'Euskadi espera les directrius que marquen des de la Moncloa, i el PSE-EE és ostatge del "caos" intern de l'executiva federal, de l'"Esperit de Mèrida" i del clan de Guadalajara. Així doncs, els socialistes bascos no han tingut marge de maniobra, després de l'abandonament del govern basc el juny passat i després d'una campanya electoral frontista i radical. Aquest nou escenari pot comportar una dinàmica de "foc creuat": a Madrid alguns apel·laran a la manca de legitimitat democràtica, i uns altres ho entendran com una radicalització nacionalista que pot provocar un tancament de files del PP i PSOE en defensa de l'actual marc jurídico-polític.

Acord programàtic. Les comissions negociadores de les formacions de Xabier Arzallus i Carlos Garaikoetxea enllesteixen aquests dies la recerca d'un acord programàtic per als pròxims quatre anys, amb un govern minoritari (27 dels 75 escons) que necessitarà de manera urgent la contribució d'aquells que fins ahir renunciaven taxativament al reconeixement de les institucions de l'actual marc jurídico-polític, i, en definitiva, a l'Estatut de Gernika. Avui aquests mateix fins i tot han proposat un pacte de legislatura a aquells que encapçalaran el nou govern, sempre que l'esperit d'aquest nou executiu s'avinga als acords del 12 de setembre a Lizarra. Però també els han recordat que el suport no implica "un xec en blanc", amb la qual cosa el PNB haurà de seure a negociar la política econòmica, social, etc., amb els representants de l'esquerra nacional basca.

En l'horitzó dels pròxims quatre anys apareix, tanmateix, una data de gran importància que s'erigirà com a veritable punt d'inflexió de la governabilitat d'Euskadi: les eleccions municipals de juny de 1999. Els resultats d'aquests comicis condicionaran tot el panorama

ARXIU / EFE

Dalt, imatge de la manifestació del passat 28 de novembre a Bilbao demanant l'acostament dels presos. A l'esquerra, Carlos Garaikoetxea, en un moment de l'acte final de campanya d'EA en les passades eleccions basques. Els diferents sectors del nacionalisme estan d'acord a encetar un nou marc que combata les arrels del conflicte polític que viu Euskadi.

institucional local i provincial –ajuntaments i diputacions– en un context en què la carta de l'exclusió d'HB de les diferents institucions no estarà sobre la taula. Aquest fet podria tenir al seu torn conseqüències directes en la coso-

El lector model en la narrativa per infants i joves

Gemma Lluch

Aquest llibre analitza la narrativa dirigida a un públic no adult des de la perspectiva de la comunicació literària. Se centra en els diferents tipus d'autor, en la influència de les institucions i dels corrents d'opinió educatius, alhora que ofereix una interpretació de la ideologia d'aquests textos.

Universitat de València, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Jaume I

Andrés Ferret: La Huella del Maestro

Andrés Ferret Sobral (Palma, 1940-1996) ha sigut el periodista d'opinió més important de les Balears durant la segona meitat del segle XX. Des de finals dels seixanta, en què s'incorporà a "Diario de Mallorca" com a editorialista i eix de la secció d'opinió, els seus escrits foren una imprescindible guia per a molts lectors. Aquest llibre reuneix una selecció dels seus articles.

Universitat de les Illes Balears

Albellons de la memòria

Gabriel Florit i Ferrer

Albellons de la memòria és una incursió en els records d'infància i d'adolescència de l'autor, emmarcats en l'ambient de la vila de Sineu, en el cor de Mallorca. Amb un llenguatge molt expressiu i una agilitat narrativa envejable l'autor ens mostra les vivències que el varan anar marcant.

Editorial Moll
"Tomir", 36

KARLOS CORBELLA

El diputat d'Euskal Herritarrok Arnaldo Otegi serà un dels polítics clau de la propera legislatura al País Basc. La creació de l'Assemblea de Municipis Bascos és un objectiu bàsic d'EH per als pròxims quatre anys.

lidació del govern ara creat. Fins i tot seria possible una participació directa d'EH-HB en el govern basc. Aquest debat és molt present darrerament en importants sectors del Moviment d'Alliberament Nacional Basc, segons els quals l'aposta política actual no hauria de tenir límits i l'esquerra abertzale hauria d'estar a la mateixa altura i nivell que la decisió presa per ETA.

La nova etapa institucional basca podria ser qualificada com l'etapa d'integració democràtica d'un sector de la població basca que des de la transició política no ha acceptat les regles del joc establertes. Això no obstant, el punt de partida d'aquest col·lectiu per a la integració democràtica no és l'acceptació del marc establert, sinó la seua superació per avançar cap a noves cotes de sobirania. Ibarretxe i el PNB són conscients que el suport d'EH, a més de no ser "un xec en blanc" en matèria programàtica, implicarà alguna cosa més que el mer desenvolupament estatutari, de manera que la consolidació del nou context de cohabitació nacionalista provocarà el que alguns ja han batejat com la "radicalització del PNB". Els diferents ritmes que uns i altres volen conferir al nou procés poden ser un dels esculls principals en aquesta cohabitació nacionalista. L'esquerra abertzale no sembla disposada a deixar que el procés es continue dilatant, i exigirà al PNB un grau de compromís amb els acords de Lizarra que podran crear més que una disfunció interna en el si del PNB.

EA, d'altra banda, s'ha erigit en l'àrbitre de la nova situació. Amb tan sols sis diputats en el Parlament de Vitòria, ha esdevingut una formació clau de la nova governabilitat, en un pont transitable per als nacionalismes de les dues ribes. Els resultats electorals d'IU-EB situen aquesta formació en una posició de clar desavantatge per afrontar el nou context amb una certa autoritat, fet que han rebut amb desànim fins i tot alguns sectors nacionalistes. Perquè un dels principals èxits de Lizarra era que el component democràtic i plural s'imposava per damunt del component nacionalista.

Per Nadal, a casa. És el lema de l'associació de familiars de presos bascos, Senideak, per instar el govern espanyol i les autoritats polítiques a posar fi a la política de dispersió dels prop de 600 presos polítics bascos. Des de fa unes quantes setmanes un centenar de presos bascos manté l'enèsima vaga de fam, vagues iniciades quan es va posar en pràctica la política de dispersió el 1987. El seu objectiu és el mateix que des de fa onze anys han anat denunciant milers de persones als carrers bascos: el compliment de la llei en matèria penitenciària i, per tant, el trasllat a presons basques, com també la posada en llibertat d'aquells presos que ja han complert les tres quartes parts de la seua condemna, que sobrepassa el centenar. El termini fixat per les diferents entitats socials i polítiques és aquest cap d'any, i en el cas que no es produesca cap moviment en aquest sentit, potser el mateix PNB prendrà la iniciativa política per convocar una manifestació multitudinària a començament de 1999. En la darrera manifestació del passat 28 de novembre, a la qual no es va sumar oficialment el PNB, ja ho va advertir: "esperarem fins a final d'any, i si no passa res ens veurem al carrer", van insinuar.

Aquest fet marcarà la temperatura de l'avanç del procés de pau i es convertirà en qüestió capital sobretot per al Moviment d'Alliberament Nacional Basc. Ja existeix un aval parlamentari, tant del Parlament basc com del Congrés dels diputats, i la treva ja entra en el seu tercer mes i va deixant el govern d'Aznar cada vegada amb menys arguments que justifiquen la seua política. En l'àmbit de la política basca es considera que una dilació en matèria de presos demostra que falta voluntat per fer avançar el procés de pau. "Cap tipus de pressió o de moviment afectarà la polí-

Cultura Joventut

XARXA D'ALBERGS DE CATALUNYA

Gaudeix de la neu al millor preu

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Secretaria General de Joventut
Turisme Juvenil de Catalunya, S.A.

LA SEU D'URGELL
La Valira
Tel. 973 35 38 97

SALARDÚ
Alberg Acreditat
Era Garona
Tel. 973 64 52 71

LÉS
Alberg Acreditat
Matacabós
Tel. 973 64 80 48

LA MOLINA
Mare de Déu de les Neus
Tel. 972 89 20 12

NÚRIA
Pic de l'Àliga
Tel. 972 73 20 48

PLANOLES
Pere Figuera
Tel. 972 73 61 77

TELÈFON INFORMACIÓ I RESERVES
93 483 83 63

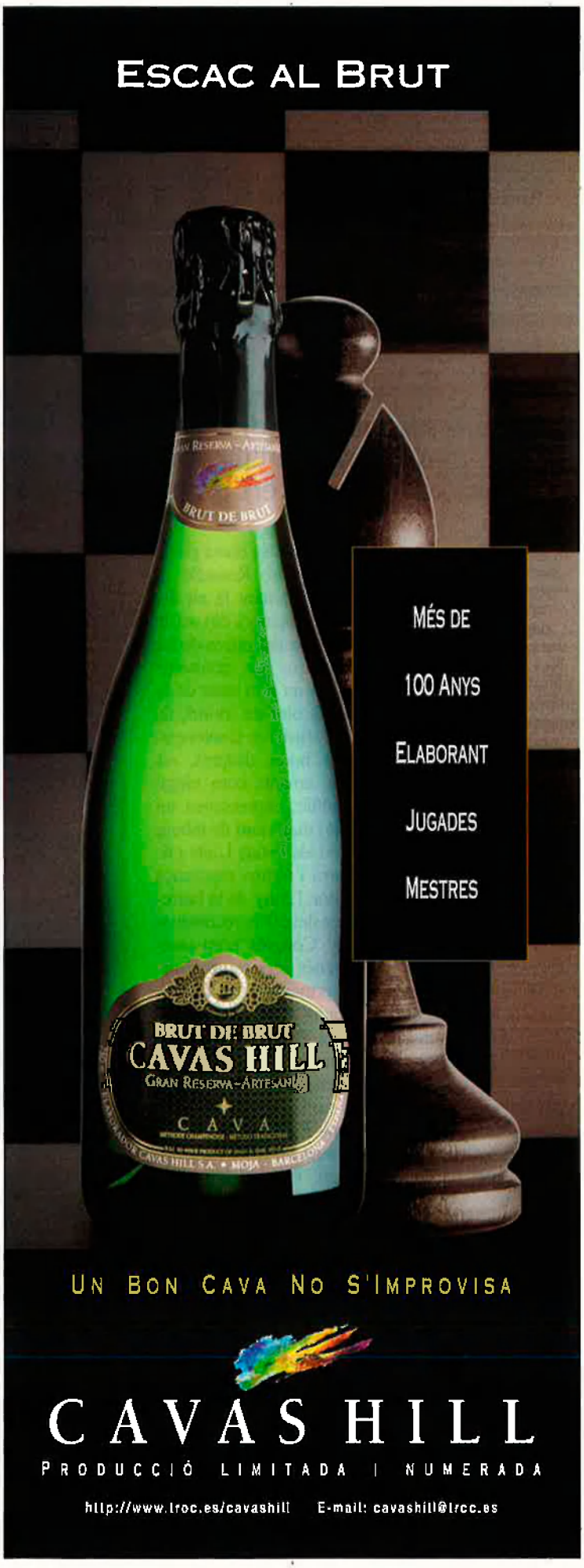
VALL DE NÚRIA

tica penitenciària, solament ho faran els avanços en el procés de pau", va dir Aznar el 6 de desembre passat, en unes declaracions que algunes fonts qualificaren com un nou intent del president espanyol de posar els bous darrere del carro. La nova dinàmica de tensió i d'amenaces a regidors populars que ha posat en marxa l'esquerra abertzale pot condicionar el debat actual i perjudicar els objectius perseguits.

Assemblea de municipis bascos. La denominada assemblea de municipis bascos és una de les estratègies polítiques principals des que Herri Batasuna va girar en rodó el passat mes de setembre, després de la creació de l'agrupació d'electors Euskal Herritarrok (EH) i de la signatura de Lizarra-Garazi. Algunes fonts han vinculat aquesta nova plataforma a la necessitat d'HB de trobar un ressort que justifique el nou tomb estratègic.

L'assemblea de municipis, si arriba a crear-se, consistiria en un nou fòrum en què es pretén integrar els municipis del conjunt d'Euskal Herria, dividida en tres ens administratius: la Comunitat Autònoma Basca, la Comunitat Foral Navarra i Iparralde. El seu objectiu seria la creació d'un organisme que supere la històrica divisió i simbolitze la unitat dels territoris bascos; que aprofundesca en els problemes comuns, la normalització de l'euskara, l'educació, aspectes socioeconòmics i que acoste als ciutadans les realitats dels diferents territoris. És a dir, una institució alternativa que funcione amb una perspectiva nacional. La iniciativa, encara sense desenvolupar ni concretar, es trobarà, tanmateix, amb una fotografia territorial molt desigual. En el cas de la Comunitat Autònoma Basca –sempre que PNB i EA s'hi sumen–, obtindria una majoria quasi aclaparadora de municipis, mentre que a Navarra i Iparralde el nombre de membres actius d'aquesta assemblea seria molt minoritari. PNB i EA han rebut amb cautela aquesta proposta i tot indica que solament s'hi sumaran si els convenç el caràcter que EH-HB li vulga donar.

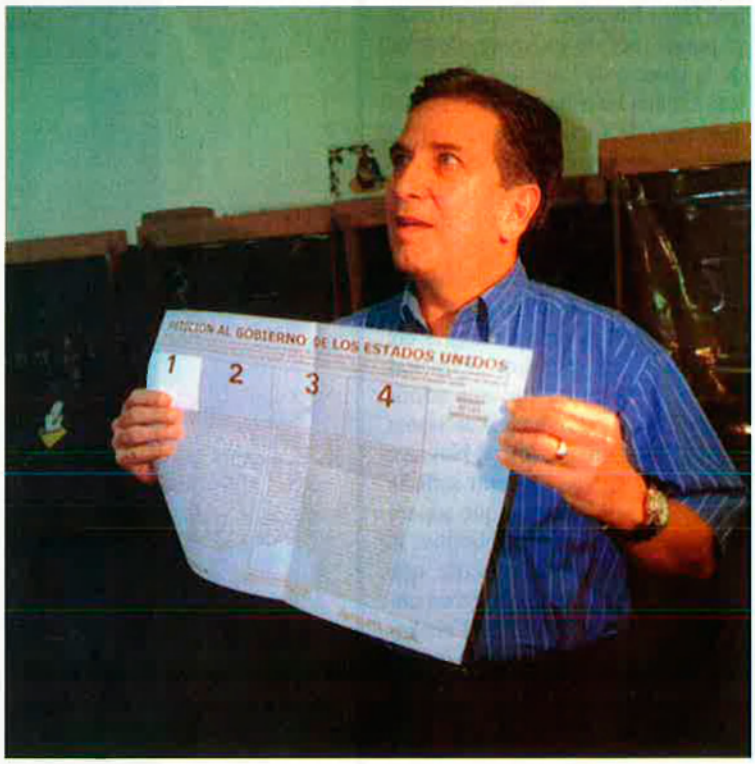
Inaki Gorostidi (Sant Sebastià)

Puerto Rico diu no al somni americà

Puerto Rico no vol ser l'estel 51è de la bandera nord-americana. Els resultats del referèndum mantenen la incertesa sobre l'estatut definitiu de l'illa, mentre als EUA la mirada sobre l'ex-colònia va del desconcert demòcrata a l'hostilitat republicana.

ARXIU / EFE

El governador porto-ricenc, Pedro Roselló, mostra una papeleta de vot que conté les cinc possibilitats que es plantejaven en el referèndum. L'opció que ell defensava, d'integrar Puerto Rico com un estat més als EUA, ha resultat derrotada.

Lluint una camisa blava plena d'estels, Pedro Rosselló es mostrava exultant la nit del tancament de campanya davant la previsible victòria definitiva de les seves aspiracions de convertir Puerto Rico en un nou estat de la Unió. "Això fa olor de triomf, de gran triomf", afirmava convençut. Quaranta-vuit hores després, els porto-ricencs, amants com ningú del debat polític, expressaven un vot conscient i majoritari de rebuig a la integració als Estats Units i tiraven per terra l'última esperança del governador. Lluny de la barrera psicològica del 50%, recomanada perquè el Congrés nord-americà es prengués seriosament una proposta en principi no vinculant, l'opció "estadista" (la número 3) del Partit Nou Progressista (PNP) al poder va haver de conformar-se, fa dos diumenges, amb un amarg 46,5% dels vots contra el 50,2% que va obtenir l'opció "cap de les anteriors" (la número 5), defensada pel Partit Progressista Democràtic (PPD) d'Aníbal Acevedo Vilà. Els independentistes, convidats de pedra d'aquests comicis i sotragats per un fort boicot entre els seus fidels, no han passat del 3%.

Terra d'exili i de negoci per a catalans i mallorquins, l'illa pont entre el món llatí i l'anglo-saxó ha optat pel continuisme en el centenari d'una guerra hispano-americana que l'ha vinculada al nou continent fins ara. El 1917 els seus ciutadans ja eren nord-americans i el 1952 va consolidar-se la mancomunitat (*commonwealth*) amb la consecució d'una relació política anomenada Estat Lliure Associat (ELA), que els va permetre d'organitzar el primer govern sota el mandat de Luis Muñoz Marín, fundador del Partit Popular Democràtic. L'ELA va comportar un règim fiscal molt favorable, que va convertir l'illa en un dels territoris més pròspers del Carib. El factor decisiu per a la transformació d'una societat agrària en una d'industrial va concretar-se en la campanya governamental "Manos a la obra" de mitjan anys 50. D'aleshores ençà els illencs han pogut jurar bandera com a *marines*, però no han votat a les eleccions del nord, no han pagat impostos federals i només han disposat d'un delegat al Congrés dels EUA sense dret de vot.

La llarga vida de l'ELA. Al cap de mig segle, i després d'haver suportat tres revisions no vinculants de la relació amb el continent, el tractat mancomunat entre els dos estats "lliures" no ha deixat de perdre terreny en favor de la integració plena. Si l'any del seu naixement va ser confirmat per quatre de cada cinc porto-ricencs, les consultes del 1967 i del 1993 van re-

duir al 60% i al 48% el suport a l'ELA. La fórmula estadista ha estat una obsessió de l'actual president, Pedro Rosselló, perseguida des que va arribar al poder el 1992 i aplicada al cap d'un any amb un primer "plebiscit crioll" (nom que reben els referèndums promoguts des de l'illa sense implicacions jurídiques o polítiques per a Washington). De les tres opcions proposades aleshores (annexió, independència i ELA), el manteniment de l'*status quo* va rebre el suport del 48,5% dels vots, per davant del 46,2% dels estadistes i del 4,4% dels independentistes. Fa vuit dies tots els pronòstics auguraven la confirmació de la tendència amb la victòria dels partidaris de l'annexió. Però, una vegada més, les previsions s'han ensorrat amb un resultat inesperat i que obre més dubtes que mai sobre el futur d'aquest arxipèlag caribenc. Contràriament al que pretenia el PNP, principal impulsor de l'annexió i del plebiscit, el 50,2% del cens ha decidit una cosa tan insòlita com "no donar suport a cap de les quatre opcions restants" de la papereta. La proposta de Pedro Rosselló, que defensava a ulls clucs "l'ingrés de Puerto Rico a la Unió dels Estats Units d'Amèrica com un estat sobirà, en completa igualtat de drets, responsabilitats i beneficis amb els altres estats", ha quedat relegada a la segona posició.

La confusió dels electors amb la fragmentació de les opcions continuistes era una de les cartes de l'actual governador per a aquesta nova consulta, gairebé feta a mida i sense haver estat sotmesa al necessari consens de la resta de forces polítiques. De tres opcions clares, el PNP va ampliar la tria a cinc amb l'objectiu d'assegurar el tret i possibilitar per primer cop la victòria de la integració als EUA. Mentre els estadistes i els independentistes disposaven d'una opció clara (la 3 i la 4, respectivament), els partidaris de l'ELA havien de triar entre la 1 (ELA "colonial") i la 2 (ELA amb poders de república associada). El matís entre totes dues columnes era que, amb la primera, Puerto Rico continuaria dependent del Congrés nord-americà

ROSANNA PUCHADES

PUERTO RICO

POBLACIÓ: 3,8 milions
ECONOMIA: Turisme, farmàcia i refineries de petroli
DESOCUPACIÓ: 13% (l'extraoficial voreja el 20%). Als EUA és del 4%
LLENGUA: Espanyol i anglès
RENDA PER CÀPITA: 8.100 dòlars. Un terç de la dels EUA, que és de 26.000 dòlars
BENEFICIS SOCIALS: El 60% de la població s'aculi a algun programa social

i, amb la segona, s'establiria un tractat entre dues nacions sobiranes. Per embolicar encara més la troca, el Partit Popular Democràtic va advocar per una cinquena columna ("cap de les anteriors"), atès que la primera no definia prou l'ELA que defensaven i la segona implicava la renúncia a la ciutadania nord-americana.

Campanya fratricida. En aquest referèndum cap dels partits majoritaris no ha fet gala de gaire unitat d'acció interna. Malgrat l'escassa representativitat parlamentària (un

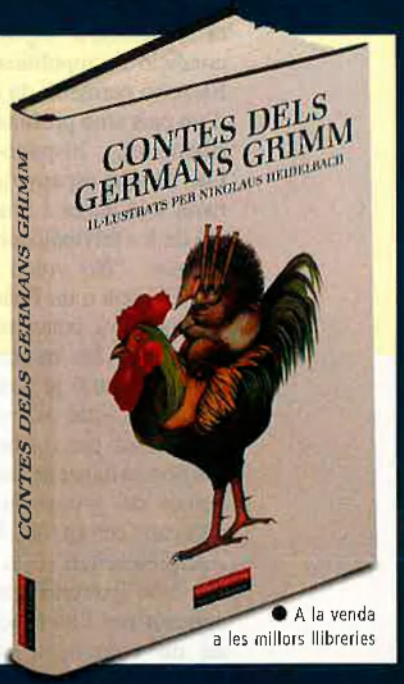
ELS CENT UN CONTES
QUE S'EXPLICAVEN PELS POBLES

CONTES DELS GERMANS GRIMM

Amb els innovadors dibuixos de Nikolaus Heidelbach, guanyador del Premi d'Il·lustració de Llibre Infantil de Bologna.

La Caputxeta Vermella, la Ventafocs, Hänsel i Gretel... contes inoblidables que durant generacions han estat explicats de pares a fills.

PVP: 5.900 ptes.

A la venda a les millors llibreries

GALÀXIA GUTENBERG
Passeig de Picasso, 16 • 08003 Barcelona • Tel: 93 268 88 07

ARXIU / EFE

Crema d'una bandera dels Estats Units durant el festival del Grito de Lares, una celebració que recorda la revolta de Puerto Rico contra els espanyols el 1868. L'independentisme, fragmentat i sense un missatge clar, ha obtingut uns pobres resultats en el recent referèndum.

sol escó de 54), els independentistes han estat sens dubte els més perjudicats per la participació del Partit Independentista Porto-ricenc (PIP) i el boicot del Front Ampli Antiplebiscitari a la consulta. El president del PIP, Rubén Berríos, era conscient que l'opció independentista no tenia possibilitats i es va esforçar per traçar un discurs convincent sobre el "guany net" que representava la votació "contra l'ELA", seguint al peu de la lletra les enquestes pre-electorals, clarament annexionistes. La derrota de la via estadista ha fet miques el seu discurs, segons el qual la condició sociopolítica actual dels EUA no permetria la incorporació d'un país amb profundes arrels caribenques, hispano-americanes i de llengua espanyola, i això menaria a la llarga a una radicalització de les reivindicacions porto-ricenques. "No volen un Quebec, una Escòcia o un País Basc al seu territori", va concloure durant la campanya. Els militants històrics de la formació ja havien advertit, tanmateix, que no volien ni tan sols passar per les urnes. A més, Berríos va haver de lluitar contra el boicot de grupuscles dissidents agrupats entorn del Front Ampli Antiplebiscitari i la crítica del clandestí Exèrcit Popular Borícua, conegut per Los Macheteros, que en un comunicat sostenia que qualsevol procés per a eliminar el colonialisme a l'illa s'havia de canalitzar a través del dret internacional i la transferència de poders.

El gran envit del PPD en aquesta convocatòria va ser d'esquivar la trampa parada per Rosselló amb tres opcions per a un mateix vot. Els bons resultats de la "cinquena columna" han evitat el triomf de l'annexió i, sobretot, han ferit gairebé de mort el govern del PNP. Aníbal Acevedo Vilà va bastir l'oposició a les quatre opcions de la papereta basant-se en la "monumental crisi fiscal" que implicaria convertir Puerto Rico en l'estat cinquanta-unè, car una bona part de les contribucions per ingressos que recapta l'illa actualment anirien a parar als Estats Units quan s'hi imposessin les contribucions federals. El PPD també va apel·lar al factor lingüístic com a possible focus de reticència dels EUA.

Els porto-ricencs juren bandera com a 'marines', però no poden votar a les eleccions presidencials dels EUA.

El governamental i impulsor de la consulta Partit Nou Progressista no s'ha sortit amb la seva. La "mort" de l'ELA i l'enlluernament per la ciutadania americana, els dos missatges reclamats insistentment per Rosselló durant la campanya, li han fet oblidar els problemes immediats del país, començant per les privatitzacions traumàtiques, la fuita de capital nord-americà per la fi de l'exempció fiscal el 2006 i la immensa factura deixada per l'huracà George. Els habitants de l'illa s'han encarregat de recordar-los-hi amb un vot de càstig sense precedents.

Fredor des del nord. Les consultes a Puerto Rico no han despertat mai gaire expectació als Estats Units. Enguany tampoc. La indiscutible victòria del manteniment de l'ELA s'ha encarregat d'esborrar el tímid suport del Partit Demòcrata amb la idea de resoldre el conflicte per la via de l'annexió (amb la vista fixada, òbviament, en el milió llarg de porto-ricencs que viuen a Nova York amb dret de vot). Alguns congressistes i Bill Clinton mateix havien defensat la lliure determinació dels illencs, sempre que hi hagués una majoria clara a la integració. El cap dels demòcrates a la Cambra de Representants, Richard Gephardt, va afirmar que fos quin fos el resultat, "el Congrés hauria de respectar la voluntat de la majoria dels porto-ricencs i hauria d'actuar ràpidament per resoldre el seu futur polític". Gephardt va recordar que, fet i fet, els congressistes havien aprovat el març, per un sol vot, un projecte de llei per vincular Washington en la consulta de fa dos diumenges. L'oposició dels republicans, amb majoria al Senat, va tombar la proposta, fent-se ressò de les veus defensores de l'oficialització de l'anglès als Estats Units. La voluntat de l'administració Clinton és de tancar la qüestió de Puerto Rico, sempre que el procés d'*impeachment* no interrompi el seu mandat i, sobretot, que els porto-ricenc expressin com una sola veu cap a on volen tirar. Els resultats del dia 13 de desembre han afegit més maldecaps a la Casa Blanca i, especialment, a l'executiu de Rosselló, amb les eleccions presidencials del 2000 a la cantonada.

Albert Balanzà / Martí Crespo

ELS DISCOS D'AQUEST NADAL

LLUIS LLACH *9*

SOPA DE CABRA *NOU*

SILVIA COMES & LIDIA PUJOL

ELECTRICA DHARMA
RACO DE MON

CLUB SUPER3
APASUPERSOM-HI

JOSEP TERO
CAMINS DE TARDA

TOMEU PENYA
PENYA AL DESCOBERT

JOSEP ANSELM CLAVE
PECES CORALS
ANY CLAVÉ

ELS NOSTRES POETES
PACO MUÑOZ,
JULI MIRA,
LLUIS MIQUEL

MANEL CAMP
CANÇO
(cançons de
Llach, Serrat,
Mª del Mar Bonet...)

LA MILLOR MUSICA, EL MILLOR REGAL !

Distribuido por:
ACTUAL RECORDS DISTRIBUCIÓ, S.L.
Tel. (34) 93.712.30.60 Fax. (34) 93.711.92.90
e-mail: actual@dracnet.es

"He comès errors de principiant"

Una vegada més l'Àlex Crivillé (Barcelona, 1970) s'ha quedat a les portes de ser campió del món. La mala fortuna i la fortalesa de la resta de rivals han contribuït a fer que la temporada vinent hagi de dur el número 3 a la moto.

Es mor de ganes de tornar-se enfilar a la moto i de desafiar els seus màxims rivals, i això que només fa quatre dies que es va acabar la temporada. Però és que l'Àlex Crivillé no pot acabar-se les derrotes, i menys ara que ja fa temps que persegueix la fita de ser campió del món dels 500 cc. Va ser el primer pilot del país a guanyar una prova de la cilindrada reina, i també vol ser el primer a lluir el número 1.

Per aconseguir-ho sap que haurà de lluitar molt, millorar la tècnica i la forma física, i esperar que en Mike Doohan abaixi una mica la guàrdia. A l'Àlex, li passa com a molts ciclistes que van córrer a l'ombra d'Indurain, que per més bons que fossin sempre anaven a segon lloc. Però ell no vol esperar la jubilació del pilot australià; és un home de ferro i només té vint-i-vuit anys. La mateixa edat que tenia Doohan quan va començar a guanyar títols. S'obren, doncs, les portes de la glòria a l'hereu del magnífic pilot australià?

"Crec que aquests últims anys he anat demostrant que sóc el pilot que té més possibilitats d'aconseguir ei títol dels 500 cc, a part en Mike Doohan, que és el campió."

—Quin balanç faria de la temporada 1997-1998?

—Em penso que positiu. Per primera vegada he anat al capdavant d'un mundial de 500 cc, i he tingut possibilitats de guanyar-lo. També he guanyat dos grans premis. La pena és que hi ha hagut curses com la de Montmeló, que potser va ser la que més em va marcar. Al final, fins i tot he perdut el sots-campionat, però l'objectiu era clar: aconseguir el campionat del món. Les curses són així, i, d'això, també se n'aprèn.

—Un dels punts forts de la temporada va ser Montmeló. Els afeccionats ja el donaven per guanyador abans de córrer. S'ho va creure massa?

—Home, jo estava molt mentalitzat. Mai no m'havia trobat tan bé, ni tan centrat mentalment. Vaig aconseguir la *pole position*. Abans de sortir estava convençut que el gran premi havia de ser meu, que no se'm podia escapar, i que podia esgarrapar uns punts importants per al Mundial. Però bé, va passar el que no havia de passar. Vaig sortir i al final de recta ja era cinquè i, de cop i volta, un japonès no va calcular bé la frenada i vaig sortir de carambola.

—I no solament va caure a Montmeló; uns dies després se suspenia el gran premi del Brasil. Aquí ja s'acabaven les poques esperances que li quedaven, oi?

—A Montmeló ja em vaig desanimar una mica. En acabat van suspendre el Brasil, i per més mala sort després corríem a Austràlia, el circuit preferit del Doohan, on en tenia prou d'acabar per a ser campió del món. Però va guanyar i el campionat ja va estar. Per mi, la temporada es va acabar a Montmeló.

—Per tot plegat, el veig una mica desmoralitzat.

—Una mica, perquè ha estat un any difícil, en què havia aconseguit un bon nivell de forma. Han passat un seguit de coses que m'han esbotzat els esquemes, i també he comès errors de principiant. Però les curses són així. La cosa més important és que no he pres mal, i que em sento amb ganes de començar la temporada que ve.

—De fet, al darrer gran premi semblava com si no tingués ganes de córrer pel segon lloc.

—El dos, ja l'hi he dut, a la moto. Enguany hi portaré el tres, que encara no l'hi he dut, però evidentment m'hauria agradat de ser sots-campió, per més que no m'agradi de dur el dos. I no és que sigui supersticiós, però aquest número sempre m'ha donat mala sort. Hem de pensar que l'any ha estat bo, que n'hem après i que cal treballar molt per l'any que ve.

—Vostè mateix ha dit que no vol córrer més pel número dos, que vol ser el número u.

—A veure. Tot el que sigui anar al davant i lluitar pel campionat és bo. Ser segon, tercer i podi és positiu.

Així veu els seus màxims rivals

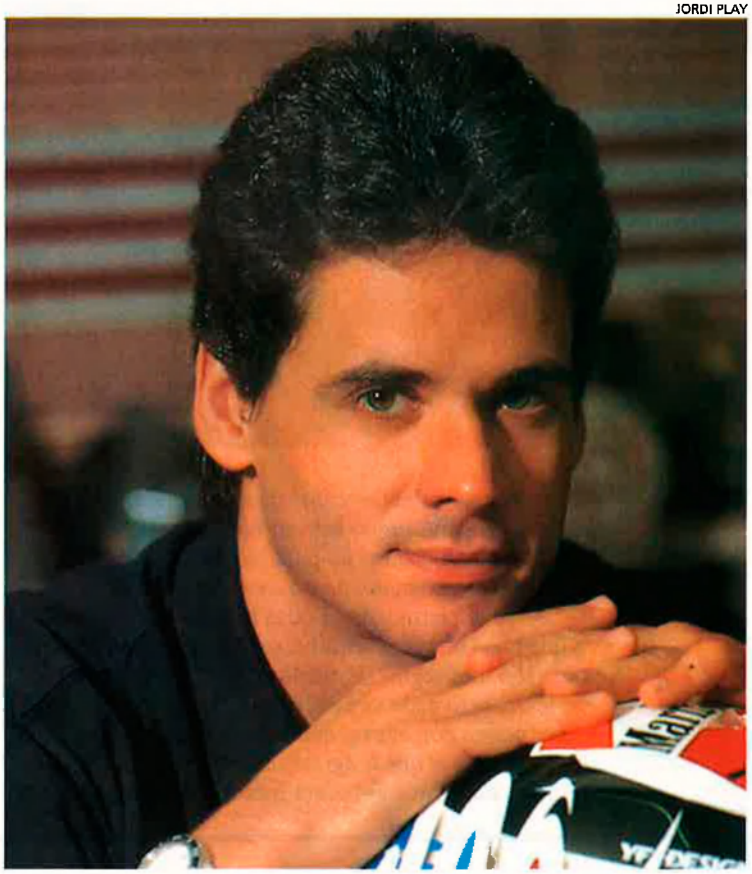
Doohan: "Només viu per la moto, té un entorn que només està per ell. Treballa i s'entrena molt i té l'experiència d'anar molts anys amb la mateixa moto. Em penso que fa errades si el pressiones i li estàs a sobre o molt a prop als entrenaments. Ell sempre procura d'esgarrapar aquell mig segon als rivals, i després juga amb això".

Checa: "És un pilot que ha fet un progrés molt bo. Va tenir la mala pega de tenir aquell accident. És un d'aquells pilots amb qui sempre s'ha de comptar. El Checa sempre és allà".

Biaggi: "Ha estat quatre cops campió del món, i això ja ho diu tot. En 500 cc ha fet una gran temporada, tot i que a l'última part del campionat anava una mica fluixet. S'haurà de veure el seu progrés. Però és un pilot que sempre lluita i que sempre has de tenir present".

Barros: "El donaven per acabat fa un temps. Semblava que volia plegar, que no estava bé, i de cop i volta ha fet un canvi radical i ara es troba al màxim nivell. Ha fet un final de temporada sorprenent. Abans feia dues o tres voltes i es quedava enrere. En canvi, ara surt i aguanta".

JORDI PLAY

"Topo amb un pilot que va demostrant que és un dels millors de la història. En Doohan és un fora de sèrie. Un pilot que trenca esquemes."

Evidentment, tots els qui som allà lluitem per un objectiu, que és el de ser campions del món. Crec que aquests últims anys he anat demostrant que sóc qui més possibilitats té d'aconseguir-ho, a part en Mike Doohan, que és el campió. El 96 vaig ser segon, el 97 vaig tenir el greu accident quan anava segon del Mundial destacat i enguany també.

—Bé, alguna vegada ha comentat que hi ha gent que no confia gaire en vostè. Com si no el veiessin capacitat per a guanyar el Mundial.

—Em penso que topo amb un pilot que demostra que és un dels millors de la història. En Doohan és un fora de sèrie. Un pilot que trenca esquemes. Sí que és cert que sembla que et plantin ja l'etiqueta d'etern segon. A mi, em fa molta ràbia perquè lluito desesperadament per superar aquesta barrera.

—Al principi la relació entre Doohan i vostè no era gaire bona, potser el veia com un rival seriós, oi?

—Sí, però ara les coses ja van més calmades. Ell està content. Quan el 96 lluitava amb ell ja havia aconseguit tres títols mundials. Ara està a la recta final. Això és el que diu ell, però jo no m'ho crec. Ja et dic, jo penso enfocar el Mundial de l'any que ve treballant d'allò més. Pensant que en Doohan té trenta-tres anys, però això no vol dir que sigui vell.

—On creu que haurà d'afinar més, si vol ser el primer?

—He d'afinar més l'aspecte tècnic, l'aspecte de potència de motor. Crec que hi ha hagut curses, igual que alguns altres rivals, en què he baixat una mica. L'únic que no ha abaixat la guàrdia és en Doohan, que ha estat sempre constant. És clar, començar la temporada a l'abril i acabar a l'octubre estant sempre a dalt de tot ho veig molt difícil. És com el Barros, que va començar molt malament i al final va fer unes curses molt bones. Fer això tot l'any és més complicat.

—Si fem cas de les estadístiques l'any que ve hauria de començar el seu regnat; en Doohan mateix no va començar a guanyar títols fins als vint-i-vuit anys.

—Ell als vint-i-set o vint-i-vuit va començar a trobar-se molt bé sobre la moto. Però, evidentment, no puc entretenir-me a analitzar estadístiques. Haig de treballar molt.

—Sempre ha estat una persona molt prudent i mai no ha dit allò de "aquest any sí que guanyaré el Mundial".

—És que no m'agrada. Home, la veritat és que és un esport de risc, un esport complicat, en què no depens tan sols de tu, sinó que hi ha més factors... Dir-ho és molt fàcil, però fer-ho ja és més complicat. Jo lluitaré per aconseguir-ho.

—Això sí, malgrat els èxits i la popularitat, no li han pujat els fums al cap, oi?

—Sí, sóc una persona senzilla. En aquest aspecte no he canviat. Sóc el mateix Àlex que va començar a còrrer amb Derbi fa deu anys o dotze. L'afecció sempre m'ha prestat suport, i això és increïble. En línies generals, em considero una mica fred i tímid. No sóc d'aquestes persones que van traient el pit pel carrer.

—I, com és l'Alex Crivillé pilot?

—Sóc massa perfeccionista sobre la moto. M'agrada deixar la moto molt a punt; això a vegades als en-

"Cada dia em costa més viatjar. És cansat. Sé que l'avió és el mitjà de transport més segur que hi ha. Però, si pogués, aniria amb cotxe."

JORDI PLAY

trenaments m'endarrereix una mica. Em considero fred, agressiu. Freno bastant bé. Després, accelerant, potser en Doohan té un punt més bo.

—Sobre una moto, pensa en el risc?

—No hi penso gaire, i quan hi penso, malament. Sé que hi ha un risc, l'assumeixo. Els circuits cada vegada són més segurs. Evidentment, correm un risc molt elevat, però cada vegada menys. Sobre la moto sempre passes por, encara que vagis segur i concentrat.

—Què és el que li agrada menys de la seva feina?

—A mi, el que em costa més són els viatges. Cada dia més. És cansat. L'avió no és que m'entusiasmi. Sé que és el mitjà de transport més segur que hi ha, que haig d'anar a Austràlia i que només hi ha aquesta via per anar-hi. Però, si pogués, hi aniria amb cotxe.

—Han passat tretze anys des que va fer la primera cursa. Com veu ara la seva trajectòria?

—Tot ha passat molt ràpid. Sembla que sigui ahir. Era a l'escola i només esperava que arribés el cap de setmana per agafar la moto i anar-me'n amb els meus companys a fer voltes. Vaig fer la primera cursa amb quinze anys. Ara en tinc vint-i-vuit. El principi, el recordo amb afecte. Canvia tot. Saps el que vols. Ara valores més el que has aconseguit. Enfoques la vida de forma diferent, i saps que és més difícil de tenir èxit.

—Com és que ja no surten tants pilots joves com abans. Què passa al planter de les dues rodes?

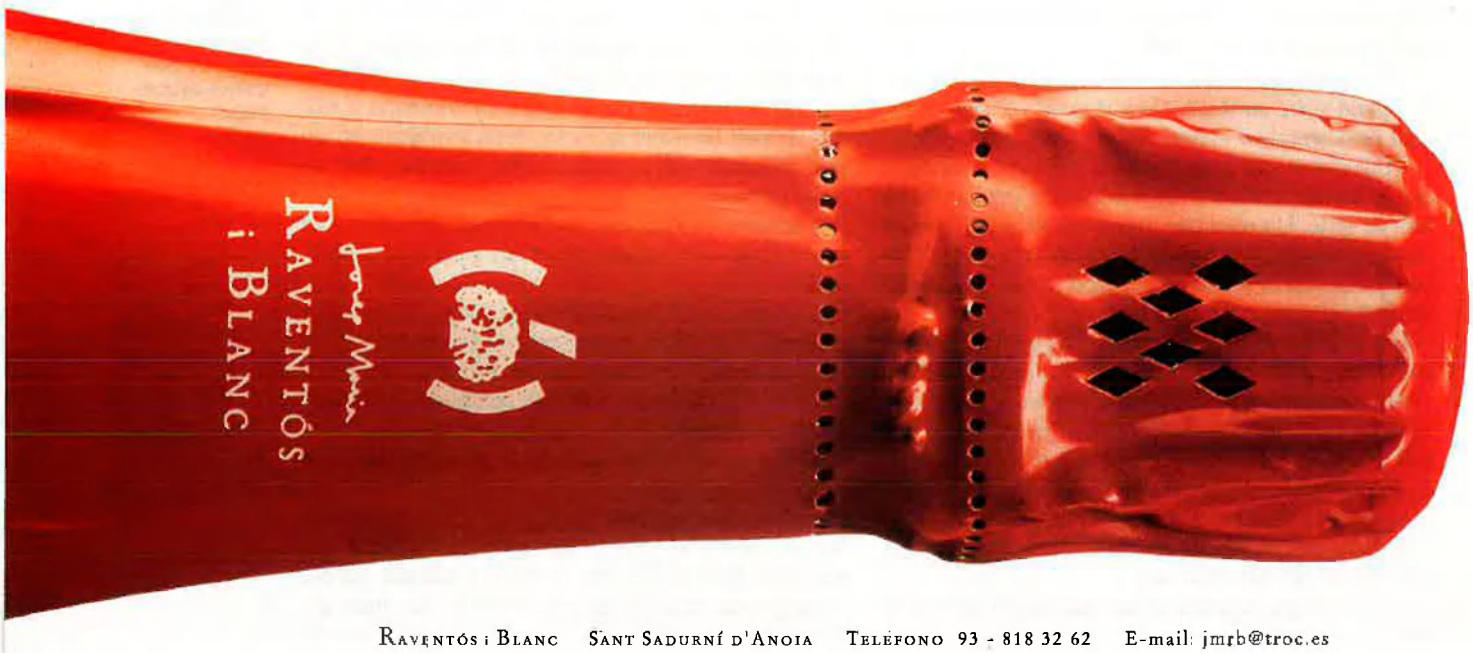
—Que és un esport car. Calen molts diners. Tenir patrocinadors. Una moto val molts calers. Això del planter va una mica fluix, sí. Ara no fan sinó sortir pilots italians. Falten promocions més importants.

—Aquesta temporada el circ de les rodes incorpora el circuit de València, el coneix?

—Vaig ser-hi quan el marcaven i ara mirem d'entrenar-nos-hi. Em sembla que és l'únic del món que es veu tot des de les grades, que són al mig del recorregut.

Celes Piedrabuena

Taula de Disseny

RAVENTÓS i BLANC SANT SADURNÍ D'ANOIA TELÈFONO 93 - 818 32 62 E-mail: jmrb@troc.es

MORA CARBONELL

CASA FUNDADA EN 1914

El disseny de la llum i de l'espai

LES JOIES

Cartier

LONGINES

Maurice Lacroix

L'art de viure les joies

VICEROY

LOTUS

SEIKO

YVES SAINT LAURENT

La força del disseny

Aquestes festes...
Llum i espai.

MORA CARBONELL

Correus, 10, 1r. Tel. (96) 351 93 35 (4 línies) 46002 València

La veritable història del Timbaler del Bruc

Un militar francès en la reserva ha trobat la prova que demostra l'existència d'un timbaler occità que va fer guanyar les tropes napoleòniques en la conquesta de la Jonquera el 1794. La gesta d'aquell nen d'onze anys inspirà la llegenda del Timbaler del Bruc.

Qui més, qui menys, sap la llegenda del Timbaler del Bruc explicada per pares o avis. Per molts deu haver estat una de les primeres històries d'infantesa amb consciència de catalanitat. Però la llegenda del Timbaler del Bruc és això, una llegenda. Aquesta gesta imaginària d'un infant que amb els repics del timbal fa fugir l'invasor francès de Montserrat es basa, segurament, en uns fets històrics anteriors, esdevinguts a la batalla del Voló, als vessants del Montroig, prop de la Jonquera (Alt Empordà), on les tropes franceses van vèncer l'exèrcit espanyol, el 30 d'abril i el primer de maig de 1794. Es a dir, catorze anys abans de la batalla del Bruc (6 de juny de 1808), en què els espanyols, ajudats pels sometents locals, van vèncer els francesos, i en què la llegenda situa la gesta de l'entranyable Timbaler.

La història ens diu que el 6 de juny del 1808 va tenir lloc la primera victòria popular contra els invasors napoleònics, en una batalla lliurada en una collada prop del Bruc (Anoia), contra una columna de gairebé 4.000 soldats napoleònics –la majoria italians– de l'exèrcit del general Duhesme, sota responsabilitat del brigader Schuwart. La columna francesa anava de Barcelona a Manresa. Aquesta victòria va tenir una gran repercussió en el poble i animà la resistència contra l'ocupació francesa. En aquesta batalla, hi prengueren part els sometents catalans de Manresa i el seu corregiment, d'Igualada i d'algunes poblacions de la falda de Montserrat, comandats pel tinent suís Francesc Krutter i Grotz. Aquests sometents lluitaren al costat de forces regulars de l'exèrcit espanyol, formades per un destacament de suïssos del regiment Wimpffen número 1 i per un grup de guàrdies valons que s'havien escapat de la guarnició francesa de Barcelona. El repic de campanes cridant a sometent i la presència de forces regulars espanyoles van causar sorpresa i els francesos es van retirar, amb unes 300 baixes. Però la llegenda posterior atribuí la victòria a un exèrcit integrat únicament pels sometents sense preparació militar i mal armats i a la participació decisiva d'un infant que, amb els repics del timbal ressonant per Montserrat, feren creure als francesos en la presència de forces molt més nombroses que no les que hi havia en realitat...

MAITE BARCONS

L'Association Nationale des Anciens Enfants de Troupe francesa ha erigit una estàtua de bronze al poble del Voló en memòria de Pèire Bayle. La llegenda del Timbaler del Bruc, que té paradoxalment l'origen en un heroi militar francès, no és gens coneguda a la Catalunya Nord.

Els catalans d'aquella època, exaltats per la victòria contra el francès, van adaptar i capgirar uns fets històrics que havien ocorregut catorze anys abans, també en terra catalana, però al vessant nord de les Alberes, en possessió dels francesos des del 1659, data del Tractat del Pirineu, pel qual França s'annexionà les comarques del Rosselló, Conflent, Vallespir, Capcir i de mitja Cerdanya.

Tornem a mirar què ens diu la història: l'any 1794, el Comitè de Salvació Pública de la Revolució Francesa va nomenar comandant en cap de l'exèrcit dels Pirineus Orientals el general Dugommier, addicte irreprotxable a la revolució, perquè reorganitzés l'exèrcit revolucionari francès i posés ordre a les terres catalanes sota jurisdicció francesa, unes comarques que s'havien mostrat

molt rebeques a la revolució i que mostraven simpaties evidents a les tropes espanyoles del rei Carles IV, en guerra amb França des que la Revolució havia executat el rei francès Lluís XVI. El general Dugommier va reorganitzar les forces franceses i prengué la iniciativa militar, presentant al govern revolucionari de París un pla d'annexió del Principat de Catalunya o la creació d'un estat català satèl·lit que protegís la frontera meridional de França. Dugommier vencé els espanyols a Cotlliure, Port-vendres, Bellaguarda, Ripoll, Sant Llorenç de la Muga, Camprodon i, sobretot, a la batalla del Voló. Es en aquest context històric, doncs, que va sorgir la veritable història del petit timbaler que havia d'inspirar la llegenda del Bruc.

L'autèntic timbaler tenia onze anys, es deia Pèire Bayle i era occità, del poble de Torrelles, a l'actual departament de l'Aude (Llenguadoc). Era un de tants *enfants de troupe* que mobilitzava l'exèrcit francès.

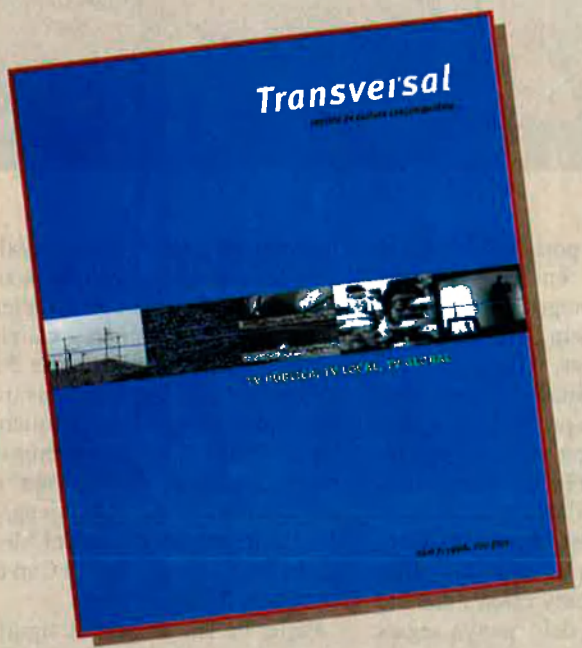
Aquell 30 d'abril de 1794 el general Dugommier havia decidit de sortir del Voló per arribar a la Jonquera, passant pel congost de les Cluses i el Portús. Per cobrir la marxa del seu reduït exèrcit i per fer l'efecte d'una gran mobilització, va manar que els tambors repiquessin tant com fos possible pel congost de les Cluses i les valls encaixonades de l'Albera i així poder sorprendre els espanyols. L'engany va funcionar, i les tropes franceses van guanyar la batalla. Entre les víctimes, hi havia el petit timbaler Pèire Bayle que va morir víctima d'un d'obús quan havia arribat, sense parar de tocar el tambor, fins al vessant del Mont-roig, prop de la Jonquera. El mateix general Dugommier va relatar, en una carta adreçada als seus superiors de París, la intervenció decisiva del timbaler d'onze anys en la batalla. Aquest correu del general Dugommier, que autentifica la història, ha estat retrobat pel senyor André Bénabid, antic coronel d'artilleria francès i actual president, per l'Aude i Catalunya Nord, de l'Association Nationale des Anciens Enfants de Troupe. La gesta del petit timbaler Pèire Bayle es va escampar per tot Europa i, catorze anys després, quan els francesos foren derrotats vora Montserrat, els catalans també van voler tenir el seu. Es van "inventar" el Timbaler del Bruc fent-lo canviar de bàndol i convertint-lo, gairebé, en un símbol nacional de la resistència a l'invasor.

Evidentment, la llegenda del Timbaler del Bruc no és gens coneguda a Catalunya Nord. Contràriament, al poble del Voló no han pas oblidat el veritable timbaler, Pèire Bayle, a qui han erigit una estàtua de bronze, a iniciativa d'antics militars francesos de l'Association Nationale des Anciens Enfants de Troupe. I els francesos no obliden tampoc el general Dugommier, que morí en acció de guerra cinc mesos després del seu petit timbaler, gairebé al mateix lloc, el mes de novembre del 1794, prop del castell de Mont-roig. En aquella batalla, també hi havia de morir el comte de La Unión, que comandava les forces espanyoles que defensaven Figueres, ciutat que capitulà al cap de pocs dies als francesos. El general Dugommier estigué enterrat a la plaça de la República de Perpinyà fins l'any 1826, quan les seves restes foren dutes a París.

El que no ens diuen les cròniques és si aquell timbaler occità d'onze anys va saber mai per què va morir o si tan sols sabia parlar francès. L'avantatge de la llegenda del Bruc sobre la història del Voló és que, en la imaginació dels catalans d'aquell temps, no va ser necessari que un infant perdés la vida en les guerres dels adults, com va ser el cas del llenguadocià Pèire Bayle de Torrelles.

Aleix Renyé

L'Ajuntament de Lleida edita *Transversal. Revista de cultura contemporània.*

Els interessats a obtenir informació sobre la revista, poden adreçar-se a la Regidoria de cultura (C/Major 31, edifici Casino 25007 Lleida
telèfon: (973) 70.03.94
fax: (973) 22.22.88
El monogràfic d'aquest darrer número és dedicat al tema: TV pública, TV local, TV global.

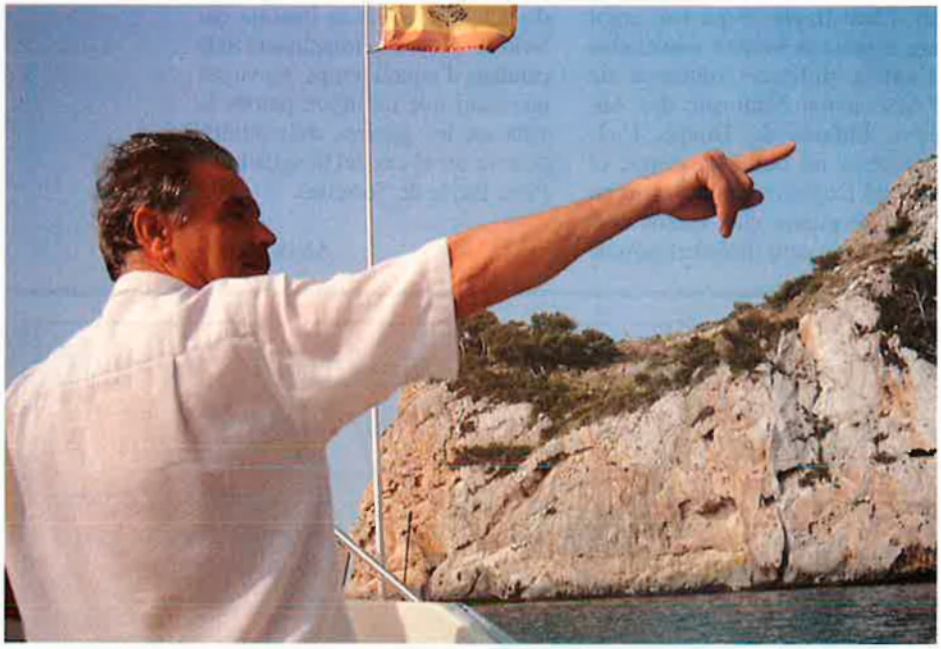
LA PAERIA
Ajuntament de Lleida

El número 7 ja és a la venda a les llibreries

Pescadors caiguts del cel

De Calp a Xàbia i amb Benitatxell per referència, la costa de la Marina Alta encara conserva en els seus penya-segats cordes, escales i canyissos des d'on la gent es despenjava per pescar de nit amb l'ajuda d'un fanal. Són les anomenades pesqueres.

RAFA DOMÍNGUEZ

Pep Vidal, veí de Benitaxell, coneix molts dels secrets dels penya-segats. Allò que buscaven era un punt estratègic amb prou profunditat marina per a tenir més possibilitats d'èxit.

Eixir del port de Moraira té el seu encant, sobretot quan voreges en direcció a Xàbia la primera lloma que s'endinsa en la mar; a partir d'ací el viatge no desmereix gens d'un creuer de luxe per les petites illes gregues. Aquest indret de la Marina Alta sorprèn els visitants des que els grecs l'albiraren, ja fa un grapat de segles, des de les seues naus. Però ara les raons són diferents. Si de lluny crida l'atenció la magnitud dels penya-segats i el caprici voluptuós de les roques, quan t'hi apropes comences a distingir les urbanitzacions de luxe que poblen moltes muntanyes. Tot i així, la curiositat encara no s'esvaeix quan et trobes damunt mateix dels penyals.

És ací que qui no coneix la zona comença a preguntar en veient escales, refugis, cordes i canyissos que es despengen des de dalt de tot dels penya-segats. Ens trobem just davant les pesqueres de la Marina Alta, una sistema de pesca centenari que encara es deixa contemplar en una geografia marítima que va des del Morro de Toix, a Calp, fins al Cap de la Nau, a Xàbia.

Parlar de les pesqueres significa parlar de la sociologia d'aquests pobles, de la seua tradició oral, de la toponímia, dels perills de la mar, de l'economia de subsistència i d'un patrimoni únic per a localitats com Calp, Teulada-Moraira, Benissa, Xàbia, i sobretot el Poblenou de Benitatxell. És en aquest municipi de 1.600 habitants que es troben els mestres, en tots els ordres, de la baixada pels cingles i de la pesca, amb la preparació de cordes, escales i canyissos per a dur-la a terme.

Per a entendre aquest art cal saber que el principal nucli de pesqueres és obra dels veïns de Benitatxell. Aquesta pràctica se centralitza en aquest poble per una senzilla raó: la seua abrupta costa no permetia la pesca amb embarcacions, a banda que el poble es troba relativament allunyat de la mar. Malgrat aquests inconvenients la gent de Benitatxell va veure en la Mediterrània una font complementària dels fruits que li donava la terra, encara que el lloc de pesca es trobara a una hora i mitja de camí a peu. Pep Vidal, veí de Benitatxell, afirma que, independentment de les dificultats del descens, allò que buscaven era un punt estratègic amb prou profunditat marina per a tenir més possibilitats d'èxit.

Però la construcció, "l'armament d'una pesquera" és un dels fenòmens més inusuals del nostre litoral. Una vegada triat el lloc, començava la instal·lació de les cordes i escales per a col·locar "la pesquera" a poc més d'un metre o dos sobre la superfície de l'aigua. Aquesta plataforma era feta de canyís, generalment armat sobre uns suports de ferro clavats a les roques. La pesca, duta a terme per gent de terra i no

de mar, es feia els mesos de tardor i hivern, amb l'ajut d'un carburer d'oli o d'una teia que il·luminava la costa i servia de reclam al peix. El rai i el salabre feien la resta. Amb el nom de "pescar a l'encesa" es resumia l'art. Moltes nits aquestes masses de pedra tallades a plom reflectien incomptables punts de llum de cadascuna de les pesqueres, a prop de les quals sempre hi havia covetes o caus per a refugiar-s'hi en cas de tempesta i per a guardar-hi els aparells utilitzats. Les pesqueres eren d'ús comunal, encara que moltes tenien propietari; per això algunes conserven el nom de l'amo o del pescador. Així podem trobar-hi noms com la pesquera del Ti Bel·lo o de Tamarit, i alguns amb marcades referències físiques: la Blanqueta, la Filanera o la Palera. Els canyissos, per una altra banda, van arribar a modernitzar-se i àdhuc els abaixaven fins als remelsos o rompents amb corrioles.

Recuperació històrica. Les pesqueres van tenir el seu esplendor en l'època de post-guerra, sobretot els anys 60 i 70, però ara ja no hi ha armadors de pesqueres ni pràcticament gent que s'atrevisca a baixar per unes cordes i escales envellides pel pas del temps. L'Associació Cultural Puig Llorença del Poblenou de Benitatxell, amb un centenar d'associats de la comarca, ha iniciat la recuperació històrica de les pesqueres, coordinada per dos professors. L'Institut d'Ecologia Litoral de la Universitat d'Alacant, sota la tutela del catedràtic Alfons Ramos Esplà, supervisa el treball sobre Puig Llorença d'Antoni Barber i d'Ismael Guardiola, doctor i llicenciat en biologia respectivament. A aquest treball, s'hi afegeix l'estudi del context històric de la vida de les pesqueres, dut a terme pel professor Miquel Almenara. Tota aquesta feina d'entrevistes amb la gent més gran dels pobles i la recerca de dades en els arxius, més els resultats de totes les investigacions fetes aquests quatre anys, s'exposaran en un llibre que eixirà el desembre del 1998. Les ajudes dels Ajuntaments de Xàbia, Benitatxell, Calp, Teulada-Moraira, Pedreguer i Benissa, i les de l'Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta, han facilitat la recuperació d'una tradició quasi perduda, entre més coses perquè, en paraules de molts dels vells pescadors, ja no hi ha peix.

La història de les pesqueres va lligada al llarg dels anys a relats que han forjat una certa mitologia d'aquesta pràctica. Els accidentats o els desapareguts han estat molts en aquesta àrea. La labor de Puig Llorença ha servit

RAFA DOMÍNGUEZ

La pesquera de l'esquerra té un tronc que s'aguanta entre dues roques per accedir a la cova. A la dreta, una de les pesqueres més modernes, amb les escales de ferro.

II BIENNAL
D'ART D'ALCOI

DESEMBRE 1998 - GENER 1999

Amb la col·laboració de

AJUNTAMENT D'ALCOI

MIROPRET

CAM Caja de Ahorros del Mediterráneo

CENTRE CULTURAL D'ALCOI

per matisar els fets més importants esdevinguts al voltant de les pesqueres. En el llibre que és a punt d'enllestir-se, hi apareix, per exemple, el primer testimoni d'un ofegat després d'haver-se precipitat, segurament, del penya-segat. El fet va ocórrer en la segona meitat del XVIII. Amb aquesta història comencen tot de fets sobre persones que han perdut la vida o que mai no han estat trobades.

Una investigació que ha arribat a temps. Josep Antoni Femenia, president de l'Associació Cultural, assenyala que, si al principi es pensaven que només aconseguirien una sinopsi sobre la qüestió, atesa la poca informació disponible, ara es podria parlar d'una sociologia de les pesqueres, de les grans relacions humanes i fins i tot d'arquitectura. "El treball era força difícil, perquè no hi havia pràcticament res escrit, quasi tot el que hi havia en el moment d'iniciar el treball eren estampes costumistes, ressenyes poc rigoroses i molta batalleta", afirmà Femenia.

La vida dels homes que baixaven pels penya-segats a les cent pesqueres (les de canyís, una quarantena, són les més estudiades) ha estat plena d'anècdotes i curiositats. La pesca començava a boqueta de nit i s'acabava amb l'estel de l'alba. Al voltant de l'anomenada Pedra de la Lluna, que es deia així perquè, com que era calcària, de nit feia un reflex blanc, s'acordava el preu de venda del peix. Joaquim Bevià és una de les persones que millor coneix el món de les pesqueres i recorda que cada pescador tenia una branqueta identificativa, de romer o d'una altra herba, que era dipositada de matí per advertir a la resta de companys que havia eixit de la pesquera sa i estalvi. Si passava el temps i no hi havia la branqueta en el lloc que li era habitual, els companys s'esperaven o, si no tocava més remei, començaven a bucar el desaparegut.

Vicent Xavier Contrí

La Universitat de València té molt a oferir-te.
Acosta't.
Amics i Antics Alumnes de la Universitat de València és una iniciativa per reunir totes les persones que d'una manera o una altra se senten pròximes a la nostra Universitat, per compartir de més a prop totes les activitats que el Patronat Cinc Segles de la Universitat prepara amb motiu del seu Vè Centenari.
Demana'n el carnet (*)
AAUV
AMICS I ANTICS ALUMNES VNIVERSITAT DE VALÈNCIA
CINC SEGLES
1499 1999
VNIVERSITAT DE VALÈNCIA
(*) Mitjançant una quota anual de 6.000 pts, tindràs dret a rebre publicacions, informació preferent sobre activitats i molts d'altres aventatges. Pots demanar el teu fullet d'inscripció per telèfon, o bé enviar les teues dades personals per E-mail, correu o fax a:
Amics i Antics Alumnes de La Universitat de València
Fundació General de la Universitat de Valencia / Patronat Cinc Segles
Pl. Forn de Sant Nicolau, 4. 46001 València
Tel. 96 398 32 70 / Fax. 96 386 46 20 / E-mail: amics@uv.es
Telèfon d'informació gratuït 900500100
CAM
Caja de Ahorros del Mediterráneo

Ara els nostres rius desemboquen al Palau Robert.

Els rius de Catalunya són molt més rics del que t'imagines. Són tot un món per descobrir. Amb el seu misteri. Amb la seva pròpia fauna. Amb la seva mitologia. Amb el seu passat. I també, amb molt de futur. I és que ara, a Catalunya, els rius tenen i ens donen vida. Redescobrim i conservem la seva màgia. Perquè els nostres rius són un patrimoni de tots. Ara, a Catalunya, els rius són vius. Viu-los al Palau Robert a partir del 6 d'octubre a l' Exposició **Les veus del riu.**

Generalitat de Catalunya

Amb el patrocini de: Agbar

AIGÜES DE BARCELONA

Parlen els menuts

Per primera vegada a EL TEMPS us presentem les novetats infantils comentades pels mateixos protagonistes. Hi trobareu novetats de llibres, joguines, vídeos i CD-Rom a més dels comentaris sobre l'exposició 'Infància i art modern' que s'acaba d'inaugurar a l'IVAM de València. Tindreu també la possibilitat de conèixer en què creuen els xiquets a les darreries del segle XX, comentaris que aniran apareixent al llarg de l'especial. Per tal de fer realitat aquest especial, hem treballat conjuntament amb una sèrie d'escoles de l'Horta de València.

Agraïments: Col·legi Verge del Rosari (Massamagrell), Col·legi Públic Lluís Vives (Puçol), Col·legi Ausiàs March (Misiata), Col·legi Públic del Patí (Silla), Col·legi Rei en Jaume (Xirivella), Col·legi la Masia (Museros), Col·legi Públic Sant Pasqual (Torrent), Col·legi Mediterrani (Meliana), Col·legi Bisbe Hervàs (Puçol). A la cooperativa Abacus (València) per cedir el material. I al comissari de l'exposició de l'IVAM, Carlos Pérez, per coordinar la visita dels menuts.

Coordina: Laia Climent.

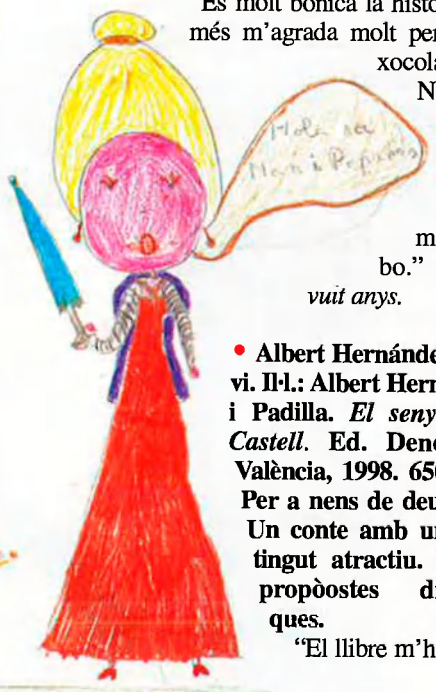

Llibres

Un paradís de formes i colors

Aquest Nadal hi ha un munt de novetats de llibres tant per als més menuts com per als més grans. Com veureu en els comentaris dels xiquets, en general agraden molt tots els contes. No obstant això, tingueu cura a l'hora de regalar-ne: alguns arriben a fer por!

A sota, el mite de Glòria Puchol (nou anys) és Mari Popins perquè sap fer màgia. A la dreta, il·lustració sobre el llibre 'La selva' de Marta (quatre anys), en la qual ha escrit: "Els animals a la selva són feliços."

• **Núria Pradas. *La princesa Pomèlia*. Ed. Bullent. Picanya, 1998. 660 ptes. A partir de vuit anys. Una història d'amor curiosa sobre una princesa i Negret Xocolatet.**

"M'agrada molt el conte perquè és molt divertit i perquè la princesa s'enamora de Negret." *Laura, set anys.*

"És molt bonica la història, i a més m'agrada molt perquè el xocolate que Negret li fa a la princesa està molt bo." *Pere, vuit anys.*

• **Albert Hernández Xulvi. Il·l.: Albert Hernández i Padilla. *El senyor del Castell*. Ed. Denes 10. València, 1998. 650 ptes. Per a nens de deu anys. Un conte amb un contingut atractiu. Inclou propòstes didàctiques.**

"El llibre m'ha agradat molt perquè és com la vida real: desastres naturals, desgràcies... El que no m'ha agradat ha sigut que pareix com si no tinguera final, i per això jo li posaria un 9". *Gregorio Gutiérrez, tretze anys.*

"M'agrada el principi del llibre, el final no." *Bea Baviera, tretze anys.*

"Et fiques dins la història i no t'avorrix." *Enric Muñoz, tretze anys.*

RAFA GIL

• **Ian Whybrow. Il·l.: Axel Scheffler. *Una aventura per al Nadal*. Ed. Destino. A partir de cinc anys. 2.500 ptes. Un llibre mòbil sobre el Nadal en el qual el xiquet ha d'ajudar el papa Noël en els entrebancs que trobarà.**

"M'agrada molt este llibre perquè parla del Nadal, perquè a mi m'agrada el Nadal pels regals que et fan". *Laura, cinc anys.*

• **Vicent Marçà. Il·l.: Ivan Arguedas *La bruixeta Sensedent té un accident*. Editorial Tàndem. València, 1998. 700 ptes. Aquest llibre conta la història d'una bruixa. Tot comença quan envien la bruixeta a un hospital d'humans. Atractiu pel seu contingut.**

"La bruixeta és molt divertida. Està un poc boja, en la meua opinió. El llibre té molta fantasia. Resultarà divertit per a qui el llegisca". *Lorena Solera, tretze anys.*

"Està molt divertit. No és un llibre normal, sinó que és fantàstic. Aprens coses amb experiències. M'ha agradat quan li fan una radiografia a la bruixeta i li diuen que no té res dins del cos." *Lydia Bollas, tretze anys.*

"Sobretot és fantàstic perquè les bruixes sempre solen ser roïnes,

i esta no." *Núria Hernández, tretze anys.*

• **Jan Pienkowski. Il·l.: Jan Pienkowski. *Els meus animals*. Ed. Destino. Barcelona, 1998. 800 ptes. A partir de cinc anys. Un llibre mòbil amb unes il·lustracions excel·lents.**

"M'agraden els animals." *Manel, quatre anys.*

• **Jean-Baptista Baronian. Il·l.: N. Kern. *Amb tot el cor*. Ed. Beascoa. Barcelona, 1998. 1.750 ptes. A partir de cinc anys. Una bella història on els protagonistes són els óssos.**

"M'agrada el petit ós Pol." *Lluna, quatre anys.*

"El cérvol vol ajudar a l'ós Pol." *Irene, quatre anys.*

RAFA GIL

RAFA GIL

• **Matt Mitter. Il·l.: Tom Brenner. *El tresor de l'illa pirata*. Ed. Beascoa. Barcelona, 1998. 1.250 ptes. Per a cinc anys. Un llibre interactiu en el qual el xiquet entra en un món ple de fantasies.**

"El llibre de l'illa on està el tresor és molt divertit." *Paula, quatre anys.*

• **Jan Pienkowski. Il·l.: Jan Pieńkowski. *La Selva*. Ed. Destino. Barcelona, 1998. 800 ptes. A partir de cinc anys. Un petit llibre amb grans imatges.**

"Els animals a la selva són feliços." *Marta, quatre anys.*

"Vull anar a la selva." *Manel, quatre anys.*

• **Begoña Ruiz de Infante. *Bali, jo sóc de la Xina*. Ed. La Galera. Barcelona, 1998. 1.150 ptes. A partir de set anys. Un llibre que ensenya els costums i la cultura d'aquest país oriental. Cada llibre d'aquesta col·lecció se centra en un país del món.**

"Ni m'ha agradat ni no m'ha agradat. El que més m'ha cridat l'atenció és quan he vist que compraven els animals d'aigua de la piscina, també el que deia que dormien sobre les cadires i les taules i que no hi havia menjador, i que dinaven en la classe i el que més m'ha agradat ha sigut el final i allò que fan ells que es curen en agulles o en massatge." *Jokin Fernández, set anys.*

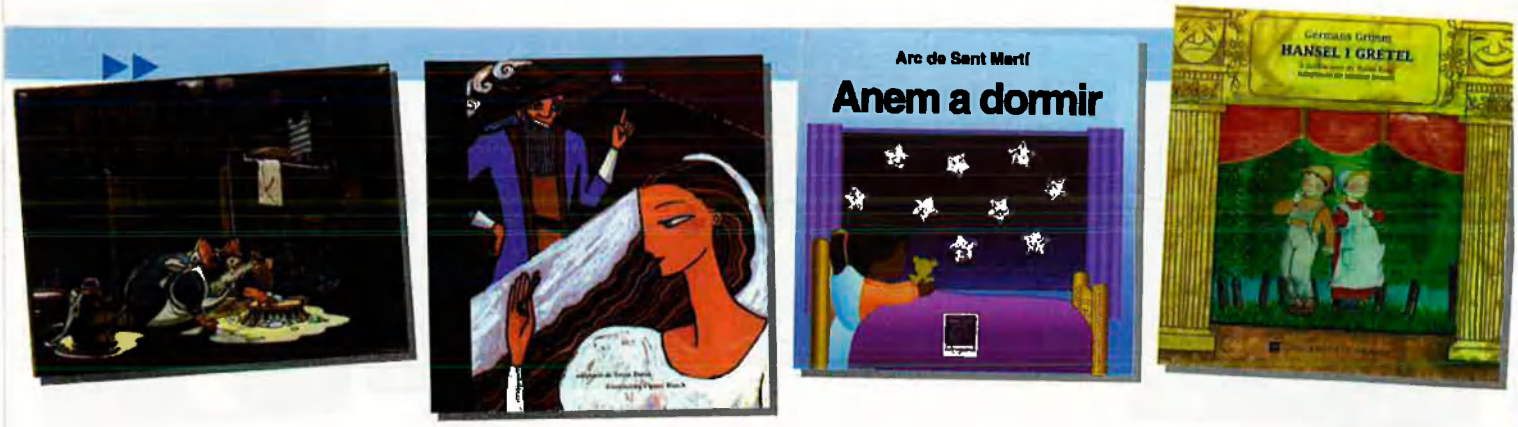
• **Esther González Bayon. Il·l.: Estudi Capdevila. *Ja n'hi ha prou de sorolls*. Eds. Cadí. Barcelona, 1998. 650 ptes. A partir de vuit anys. Unes propostes d'activitats amb els personatges de la Disney com a protagonistes.**

Homenatge a Katia Morell

Fa uns mesos, l'editor d'aquest setmanari i de l'editorial Tres i Quatre, Eliseu Climent, va rebre una carta entranyable d'una nena de dotze anys en la qual elogiava l'acte de lectura. Des d'EL TEMPS hem volgut retre-li homenatge reproduint la carta que va enviar.

"Per a Eliseu:
"El meu nom es Katia, he llegit un llibre que es diu *Els déus de Califòrnia*. En els 12 anys que tinc no havia llegit mai un llibre tan guai, en realitat m'ha encantat. Les meues amigues no els agrada llegir i em diuen que el que llig és un perfecte imbècil. No els faig cas. Aquesta carta te l'he escrit, per dir-te açò. El més segur és que mai t'arribe aquesta carta, o que no la llisques. Un milió d'excuses. Tenia la ilusió d'escriure a un editor, ja ho he fet. No et cansis llegint la carta. Si pot ser m'agradaria que m'escrigueres, així, el meu desig s'aura complit. Asta mai."

"És molt divertit perquè apareix Bux Bunny." *Pep, set anys.*

"Aquest llibre ens ha ensenyat molt. Hem après que no hem de fer soroll." *Alba, set anys.*

• **Ron Van Der Meer. Il·l.: Ron Van Der Meer. *La rateta Ventafocs*. Ed. Destino. Barcelona, 1998. 1.600 ptes. A partir de deu anys. Un conte amb una imatge molt acurada.**

"*La rateta Ventafocs* m'ha agradat molt perquè es pareix a *La rateta presumida*. M'ha agradat també perquè Sam i la rateta Ventafocs han ballat i també perquè la velleta li ensenya moltes coses més." *Mara, set anys.*

"M'ha agradat molt perquè es pareix a la *Cenicienta*. M'ha agradat perquè és romàntic." *Marta, set anys.*

"M'ha agradat molt. M'ha agradat perquè és romàntic. I el llibre m'agrada perquè es meneja i és molt bonic. També m'agraden els personatges perquè són rics i molt arreglats." *Cristina, set anys.*

"M'ha agradat perquè s'assembla al conte de l'espardenyeta i també m'ha agradat el vestit i Sam." *Paula, set anys.*

"A mi m'ha agradat molt perquè és de ratolins i els ratolins en realitat són molt entremaliats i també perquè el conte es mou." *Jokin, set anys.*

"M'ha agradat perquè es pareix a la pel·lícula de *Cenicienta* que sempre està cuinant." *Joan, set anys.*

"M'agrada el conte perquè es fan amics." *Comentaris en grup.*

"M'agrada el conte perquè li invitaven a la festa." *Comentaris en grup.*

"M'agrada perquè ix una fada." *Comentaris en grup.*

"M'agrada perquè li van ensenyar a ballar." *Comentaris en grup.*

"M'agrada perquè li han regalat un vestit." *Comentaris en grup.*

• **Charles Perrault. Il·l.: Ignasi Blanch. *Barbablava*. Ed. La Galera. Barcelona, 1998. 1.190 ptes. A partir de vuit anys. Aquest llibre s'inclou en una col·lecció on tant les il·lustracions com la història estan molt acurades.**

"Donava por perquè en el soterrani hi havia unes dones que estaven ensangunades. M'ha agradat perquè les claus del soterrani estaven repletes de sang i perquè Barbablava tenia la barba blava". *Maria Victòria, set anys.*

"No m'ha fet gràcia perquè donava pena. M'ha agradat Barbablava perquè té la barba blava i també m'ha agradat el nom de Xalesta. *Paula Muñoz, set anys.*

"*Barbablava* és de por perquè l'anava a matar. M'ha agradat perquè Capritxet tenia una germana i germans." *Maria Sambla, set anys.*

"Este llibre m'ha agradat perquè és de por, perquè Barbablava deia que mataria a la seua dona. Però

Il·lustració d'Alba sobre el llibre 'Anem a dormir'. Al dibuix ha escrit: "És molt bonic (el llibre). M'agrada dormir."

també m'ha agradat perquè és de risa quan diu que si estaven els seus germans soldats i quan Xalesta diu que hi ha polseguera i diu que no és un ramat d'ovelles. També m'ha agradat quan veu que hi havien persones mortes i quan va entrar al soterrani i va vore sang." *Jokin Fernández, set anys.*

"M'ha agradat perquè no maten a la xiqueta i es mor Barbablava. Fa un poc de por perquè pareix que de poc maten la xiqueta". *Mara Medina, set anys.*

• **Chuck Murphy. Il·l: Chuck Murphy. *Anem a dormir*. Ed. Beascoa. Barcelona, 1998. 790 ptes. A partir de cinc anys. Un llibre de cartó on es treballen el tacte i els colors.**

"És molt bonic. M'agrada dormir." *Alba, quatre anys.*

"M'agrada molt com brilla el conte." *Joan, quatre anys.*

• **Germans Grim. *Hansel i Gretel*. Eds. La Magrana. Barcelona, 1998. 1.250 ptes. A partir de set anys. Per fer teatre amb els nens.**

"M'ha agradat molt perquè hem fet teatre i hem fet les titelles. I també m'ha agradat molt la història. És molt divertit." *Joan, vuit anys.*

"M'ha agradat perquè hem jugat a fer teatre, i perquè no és un llibre normal: pots fer jocs amb el llibre..." *Andreu, vuit anys.*

• **Peter Riley. Il·l.: Toni Hargreaves i Brin Edwards. *Els nostres misteriosos oceans*. Ed. Beascoa. Barcelona, 1998. 1.950 ptes. A partir de dotze anys. Un llibre amb molta informació que invita a capbussar-se en el sensacional món submarí.**

"Amb este llibre he pogut vore cavallets de mar, calamars i taurons. No havia vist mai un calamar viu!" *Martí, tretze anys.*

Vins NOE li ofereix
UNS RESERVES DEL 94
INOBLIDABLES
13.780 ptes.
2 Chivite Colección Rva 94
D.O. Navarra
2 Veguin de Muna Rva 94
D.O. La Rioja
2 Casa Vella d'Espiells Rva 94
D.O. Penedès
Si també l'interessen els millors vins als millors preus, faci's Soci del Club de Vins NOE.
20 vins diferents arribaran cada any a casa seva • cap compromís de compra i flexibilitat total en el seu consum • onze seleccions mensuals de màxima qualitat • l'exclusivitat d'un servei altament personalitzat • la garantia d'un establiment especialitzat i un catàleg general amb la majoria de denominacions d'origen • informació dels vins que consumeix • en definitiva, una manera còmoda i agradable de fer celler.
Operació Benvingut al Club
En fer-se Soci rebrà com a obsequi una magnífica guia dels vins espanyols més un val de descompte de 2.000 pta. aplicable al rebre la primera selecció com a soci del Club.
NOE CLUB DE VINS
Av. Torre Blanca, 3
08190 Sant Cugat del Vallès
Tel. 93 589 19 83
Fax 93 589 24 62
e-mail: noe@valles.com
http://www.vinsnoe.com

Il·lustracions de l'exposició. D'esquerra a dreta, mobles de joguet de Ko Ver Zuu; un carro de nines de Peter Keler i una il·lustració del llibre *1, 2, 3, 4, 5* de Robert Doisneau.

Art

Minimirada a l'avantguarda

El dia 17 de desembre es va inaugurar a l'Institut Valencià d'Art Modern una exposició titulada 'Infància i art modern' que recopila els treballs dirigits al món infantil que van crear els principals representants de les avantguardes artístiques europees.

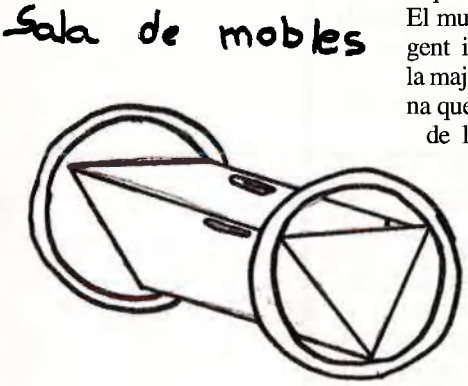
Rimes
A l'IVAM has d'anar
si coses boniques vols observar.

Les sales d'exposició
són com l'or: el més preciós.

El personal que hi ha allí
cuida tot de cap a fi.

Nosaltres pensem tornar
el dimarts a més tardar.

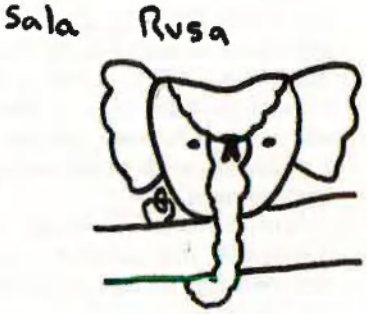
Jessica Soriano

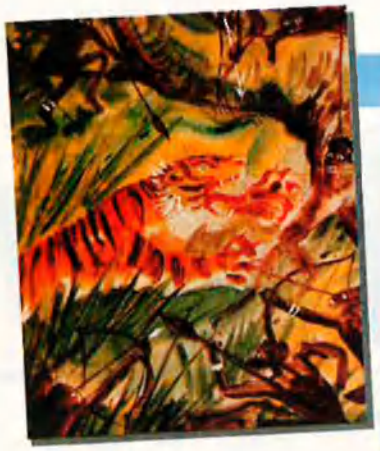
L'IVAM és un museu que té una arquitectura contemporània. El museu està freqüentat per gent important que observa la majoria de les sales. La zona que hem visitat era la sala de les joguines i pintures per a xiquets de qualsevol edat. Des de bebès que tenien joguines de fusta per a rosegar, fins a cotxes per a carreres infantils que eren perilloses. Eren dos, un que és especialment de carreres i un altre que era un cotxe normal, però els dos eren a la mida dels xiquets. Poguérem observar també caràtules de teatre i fins un quadre on es pintava la protagonista de l'obra.

També hi havia joguets holande-

Els dibuixos de la sala de mobles i la sala russa són de Mònica Casanys (deu anys). El mite de Miguel Ángel de quatre anys és Songuan, un personatge dels dibuixos *Bola de drac*.

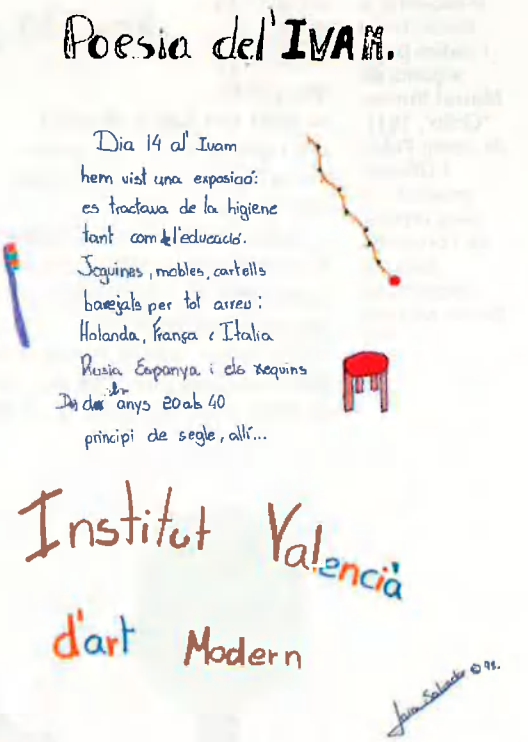

D'esquerra a dreta: una plana del llibre de dibuixos per al seu fill d'Otto Dix; l'"Abitacolo' (habitacle), de Bruno Munari. Bressol de Peter Keler. 'Cartell', de Dmitri Bulanov 'El zoo ha rebut un grup important d'animals.'

RAFA GIL

'Poesia de l'IVAM'. De Laia Salvador (deu anys).

sos que havien fet en escoles d'educació especial, fins a quadres que servien com a pòsters molt ben il·lustrats perquè els analfabets pogueren informar-se del zoològic. Un dels joguets que més m'ha

El poema de Montserrat (2a part)

Josep Maria de Sagarra

Segona part d'El poema de Montserrat que representa, en paraules del seu autor, "l'aventura literària de la meua maduresa". Sagarra va fer de la seua obra un producte intemporal que enllaçava amb la tradició i que es projectava cap al futur.
328 pàgs. 4.900 ptes.

Editorial 3i4
"O. C. de Josep M. Sagarra", 5

Joan Fuster: Correspondència

Agustí Bartra i altres noms de l'exili americà

Aquest epistolari ofereix moments d'una gran densitat literària i moral, sobre la condició de l'escriptor i de l'home. Una gran quantitat de dades i informacions que forneixen de detalls un període especialment dolorós de la nostra història.
445 pàgs. 4.900 ptes.

Editorial 3i4
"Correspondència Joan Fuster", 2

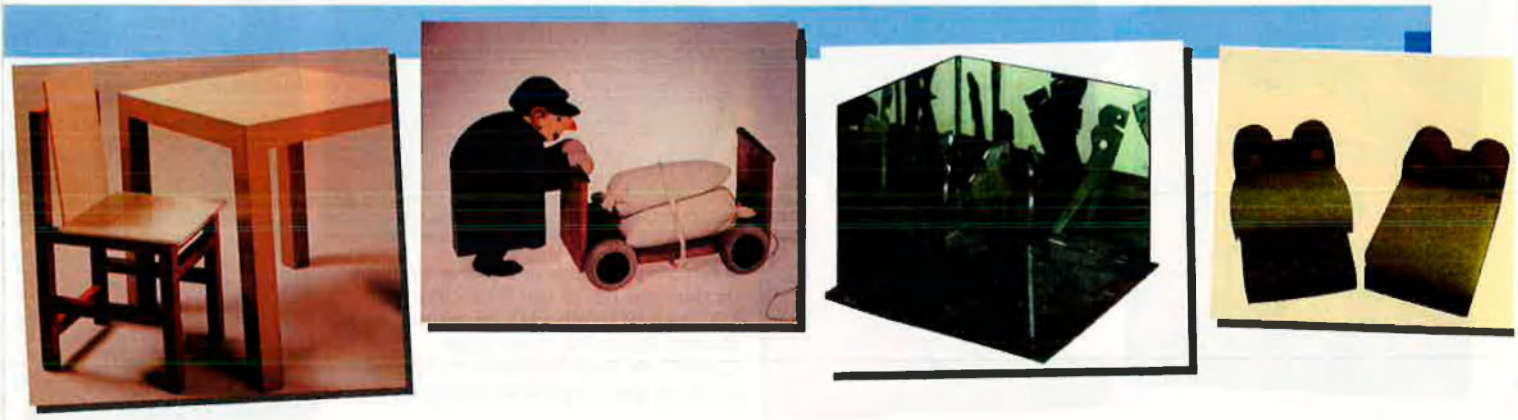
Història de l'art al País Valencià

E. A. Llobregat i J. F. Yvars (directors)

En aquests tres volums culmina el projecte de posar a l'abast dels valencians un instrument útil per a l'estudi de l'art valencià, des dels orígens i l'arquitectura gòtica fins a l'actualitat. S'acompanya de diversos apèndixs.
Tres volums. 11.000 ptes. (en estoig).

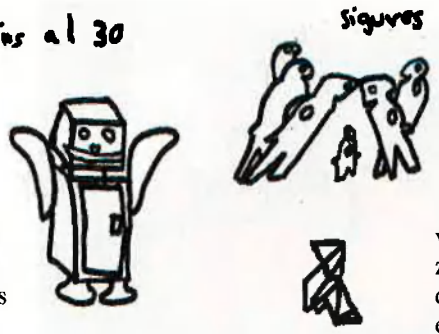

Editorial 3i4
"Biblioteca d'estudis i investigacions", 12

D'esquerra a dreta, taula i cadira per a xiquets de Marcel Breuer. 'Cirilo', 1917, de Josep Palau i Oller. *El geperut i la seua ombra*, de Fortunato Depero. *Cocodril*, de Bruno Morani.

agradat ha sigut una esponja que per fora tenia una forma de cocodril i quan obries el que pareixia la boca hi havia dents fetes en esponja.

Vàrem anar també a una sala on hi havien mobles usats en escoles, com també hi havien llits, cadires que es fiquen en jardins.

Vam veure alguns contes antics però amb una idea moderna, com el món d'ara. Estaven molt ben il·lustrats i explicaven amb els dibuixos moltes coses de les que expressaven.

El 'Pato Lucas'. És el mite de Mireia Almela, de nou anys.

Cristian Bosch Serrano

He anat a l'IVAM i estava muntant-se una exposició. Que bonico està tot quan entrem a una sala d'exposició i està tot ficaet i tot arregladet... Però, hem pensat alguna vegada el treball que costa organitzar i muntar tot? Jo he tingut la sort de vore Carles Pérez cuidant tots els detalls de les joguines i cartells dels anys 20, 30, 40. Com apleguen els objectes ben empaquetats per via aèria i com tenen cura de tot.

Per consegüent ara valore molt les exposicions. Val la pena anar a l'IVAM.

Aixea Garcia, dotze anys

Institut Valencià d'Art Modern. És molt gran, té 1.000 m², la superfície és rectangular, quasi tota de marbre, totes les portes de darrere i les laterals són blindades, les finestres de l'entrada són quadrades. Baix hi han tres sales i una cafeteria.

També hi han 15 m de corredor a l'entrada, als serveis hi han tres wàters normals i un per als invàlids, 5 piles i cada una porta sabonera.

Mònica Garcia, dotze anys

El joc de pensar

Tobies Grimaltos

Un recorregut pels temes cabdals de la filosofia, tractats d'una manera amena i assequible però rigorosa, que pot representar un immillorable acostament a la reflexió per a molts joves.

Bromera
"Espurna", 40

Vint-i-dues mans de pintura

Josep Porcar Museros

Josep Porcar Museros (Castelló de la Plana, 1973) ha publicat diversos poemaris: *Matèries encara*, premi Solstici (Manises, 1992), *Oracles d'asfalt*, premi Pastor Aycart (Beneixama, 1992) i ha guanyat el Premi Vicent Andrés Estellés de poesia de 1998 amb *La culpa*.

Denes 10 Editorial
"Edicions de la Guerra", 22

Al mig del camí

Antoni Dalmases

Al mig del camí, premi Sant Joan Caixa de Sabadell 1998, pretén que el lector prengui una posició al voltant de la vida moral de les persones i davant les complexitats del món actual.

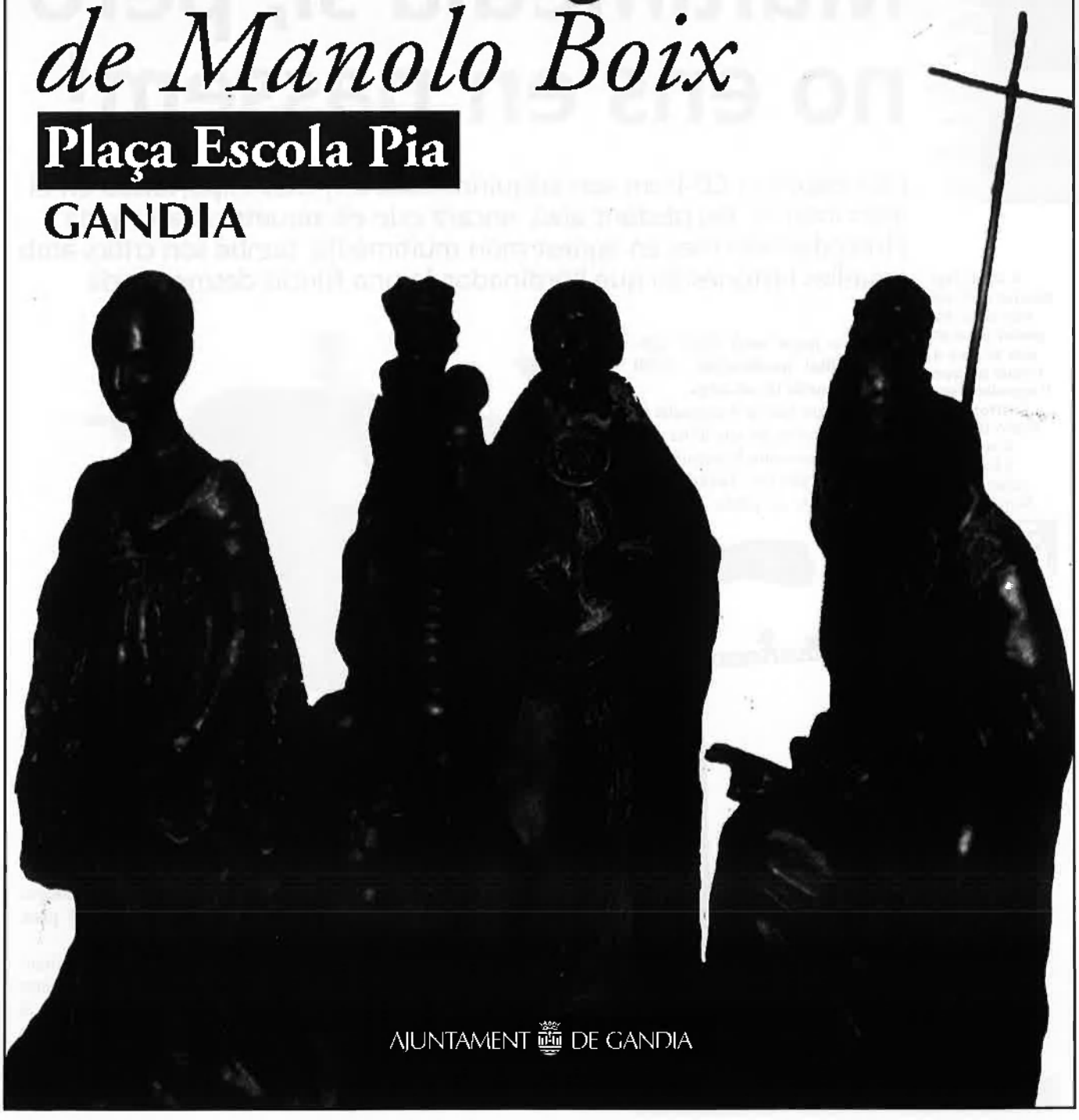
Edicions 62
"El Balanci", 336

Escultures dels Borja

de Manolo Boix

Plaça Escola Pia

GANDIA

AJUNTAMENT DE GANDIA

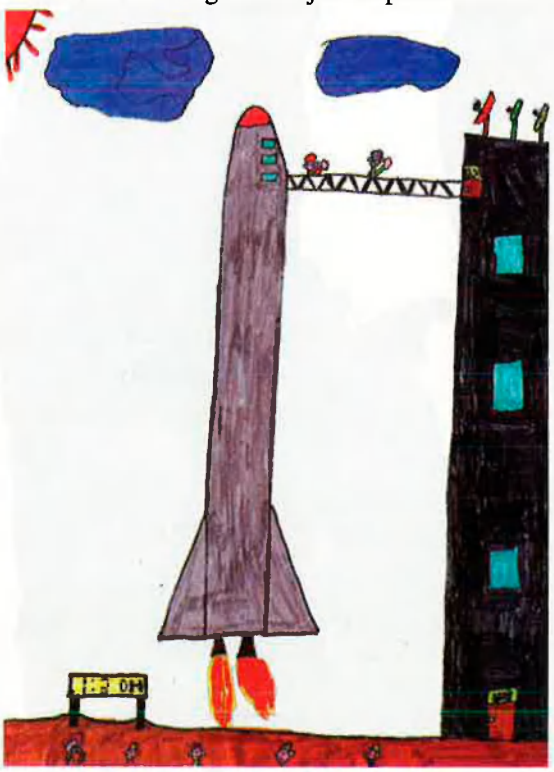

Multimèdia

Multimèdia sí, però no ens en passem!

Els videojocs i CD-Rom van adquirint cada any més importància en el món infantil. No obstant això, encara que els xiquets cada vegada s'introdueixen més en aquest món multimèdia, també són crítics amb aquelles històries en què l'ordinador fa una funció desmesurada.

A sota, Pep Sancho i Gil, de nou anys, ha pintat un coet que se'n va a l'espai perquè li agradaria ser l'astronauta Pedro Duque. A la dreta, il·lustració sobre el CD-Rom del Teo.

• ***Vine a jugar amb Pipo.* CD-Rom. Cibal multimedia. 3.590 ptes*. A partir de sis anys.**

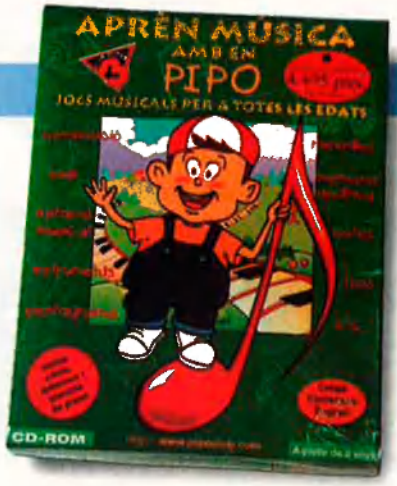
"A mi el que més m'ha agradat és quan hem fet un joc que hi ha vaixells i has d'escriure la paraula que pose a l'ordinador. També m'ha agradat el joc de pintar la classe i els colors que hi havien. El que menys m'ha agradat és que l'ordinador no anava bé i no hem pogut jugar molt, però al final ho hem aconseguit." *Shamira, vuit anys.*

"Hui he anat amb tres companys de classe a la sala d'ordinadors amb Francesca i uns quants xiquets de la seva classe. Ens han posat un CD-Rom que es deia de títol *Vine a jugar amb Pipo*, ha eixit en llengua castellana, Francesca volia que fóra en llengua valenciana, ens ha costat molt de trobar perquè sols estava en tres idiomes, castellà, anglès i català. Francesca l'ha ficat en català, i ens hem posat a jugar. Pipo és un animal que sembla un gos, porta una gorra i unes sabatilles. Pipo és divertit, i simpàtic, té molts jocs, un de pintar, altre de trobar el gat amagat, i el joc de paraules." *Eva Fuentes, vuit anys.*

• ***Les tres bessones i Sandokan.* Vídeo. Cromosoma. 1.345 ptes. A partir de vuit anys.**

"La música està molt bé i la imatge està molt bé. Les tres bessones anaven amb la bruixa avorrida al poble de Sacawak, amb el príncep Nyssa i el malvat Brooke. Jo de vosaltres la veuria perquè està molt bé." *Toni, nou anys.*

"La pel·lícula em pareix una mica exagerada per allò dels ordinadors de Brooke controlant els canons del castell i mirant a Sandokan. *David Monzó, nou anys.*

• ***Les tres bessones, jugar i aprendre.*** **CD-Rom. Planeta actimedia. 4.495 ptes. A partir de vuit anys.**

"Avui dijous hem anat dos xiquets i dos xiquetes a la sala d'ordinadors en la qual hem jugat i aprés amb les tres bessones. Ha sigut molt divertit i ens ho hem passat molt bé. A mi el que més m'ha agradat ha sigut pintar i fer jocs. Jugar amb l'ordinador m'ha resultat molt educatiu perquè m'ha demostrat que jugant també s'aprén." *Christian, vuit anys.*

• ***Aprèn música amb en Pipo.*** **CD-Rom. Cibal multimedia. 4.045 ptes. A partir de sis anys.**

"El joc és un poc infantil, però ha estat bé. Li falten més pantalles de pintar i el dels pardalets estava molt fàcil: hi havia d'haver més jocs. Tot era molt fàcil de manejar. Era avorrit allò de les paraules que ixen, per exemple: Gui-ta-rra." *Cristian Cobo, nou anys.*

• ***Quinze són quinze.*** **Enciclopèdia Catalana i Text. 4.990 ptes. A partir de vuit anys.**

"Es un joc divertit de matemàtiques, perquè al mateix temps que jugues, aprens. El joc t'introdueix al món de les sumes, restes, multiplicacions. A mi personalment m'ha agradat i està bé per als xiquets i xiquetes. Es una forma divertida d'aprendre matemàtiques que de vegades a molts xiquets i xiquetes els costa tant." *David Monzó, nou anys.*

• ***En Teo.*** **CD-Rom. Timun Mas. 3.995 ptes. A partir de vuit anys.**

"Ens agrada perquè és de màgia, té bruixes, dins de la casa fa por (comentari sobre el joc de "La casa encantada"). *Comentaris del grup.*

• ***Què em dius adéu, Charlie Brown.*** **Adonay. 1.795 ptes. A partir de sis anys.**

"El que més ens ha agradat és quan el xiquet li estava donant el menjar al gos, també quan el gos li donava de dinar a les xiquetes menjar de gos i quan se dormia el xiquet al telèfon, i quan el gos se disfressava de mag, de vellet i d'herba." *Comentari del grup.*

** Preus corresponents als socis d'Abacus*

La ciutat desitjada
València entre el passat i el futur
Josep Sorribes
Tots els grans temes de debat al voltant del present i el futur de la ciutat de València estan presents en aquest llibre, que és -com escriu Pasqual Maragall al pròleg- "història apassionada d'una ciutat viscuda com a expressió dels nostres somnis".

Tàndem Edicions
"Tàndem arguments",7

Intervencions
entre cultura i política
Gustau Muñoz
Intervencions explora les relacions entre cultura i política a partir dels problemes del món contemporani (la democràcia, l'estat del benestar, el futur europeu), de qüestions específiques del nostre entorn i de l'obra de pensadors (Berlin, Bobbio o Fuster) representatius de la nostra època.

Tàndem Edicions
"Tàndem arguments",6

El bebé més gran del món
Carmela Mayor
Àlbum deliciós sobre el naixement de les balenes. Llibre ple de recursos que possibilita múltiples lectures. Escrit i il·lustrat per Carmela Mayor, guanyadora del Premi al Llibre Millor il·lustrat de 1997 per *Les endevinalles de Llorenç*.

Tàndem Edicions

Joguets

Construir, pintar, muntar... i jugar

Entre les múltiples novetats de joguets que han aparegut per Nadal, podem destacar els jocs del Club Super3 sobre els quals trobareu opinions molt distintes depenent si el xiquet coneix aquest espai de televisió, si li apassiona, o si no sap ni de què li parlen.

A la dreta, il·lustració del trencaclosques de 'Les tres bessones' feta per Marina, de quatre anys. A sota, el mite de Rosa Maria, de nou anys, és la rateta Mini. "És molt bonica", diu.

• **Trencaclosques *Les tres bessones*. A partir de cinc anys. Educa. 940 ptes*. Un joc que té molt d'èxit entre els menuts pels dibuixos de les tres bessones.**

"M'agrada el joc perquè és de les tres bessones i jo veig els dibuixos a la tele." *Soraya, quatre anys.*

"Jo tinc la pel·lícula i mola mogolló." *Adrià, quatre anys.*

"A mi m'agrada fer el trencaclosques perquè he de pensar molt." *Irene, quatre anys.*

"Són divertits aquests puzles perquè són difícils i has de muntarlos." *Sergi, quatre anys.*

"Està molt guai perquè són xiques." *Marina, quatre anys.*

"Els xics que han fet els puzles els han fet molt difícils, es pensaven que nosaltres érem més majors." *Paula, quatre anys.*

"Les peces són molt xicotetes i no sabem quina peça va en cada lloc." *Raquel, quatre anys.*

"És graciós perquè cadascuna estan fent una cosa. Són bones però de vegades tenen por de la bruixa." *Àlex, quatre anys.*

"Jo vaig a demanar un trencaclosques com aquest per a muntarlo amb el meu pare que ell sap molt." *Oscar, quatre anys.*

"Ens costa molt de muntar però després queda molt bonic." *Alberto, quatre anys.*

• ***Distingo con el tacto*. A partir de quatre anys. Diset. 1.560 ptes. Un joc que consisteix a distingir els objectes pel tacte, pel color i per la forma.**

"Els dibuixos són mollets." *Adrián, tres anys.*

"Els dibuixos són molt bonics." *Víctor, tres anys.*

"A mi m'agraden les estreles del cel." *Pau, tres anys.*

"Jo menge carlotes." *Lucia, tres anys.*

"Quan plou, la mare m'obri el paraigües." *Pau, tres anys.*

"Els dibuixos estan mollets i pintats." *Alberto, tres anys.*

"La guitarra fa tin, tin, tin." *Adrian, tres anys.*

"A mi m'agrada tapar-me els ulls." *Dànae, tres anys.*

"Es un joc de tocar." *Cristina, tres anys.*

• ***Macro domino*. Toyland. A partir de cinc anys. 2.875 ptes. Un joc de dòmino de fusta en el qual hi ha pintades moltes imatges per facilitar el joc als més menuts.**

"Jo en la meua casa tinc un dòmino que jugue en els meus pares i germana." *Ferran, quatre anys.*

"Les peces són de fusta per a que no es trenquen." *Irene, quatre anys.*

"Si foren de paper es trencarien." *Sergi, quatre anys.*

"És molt guai perquè té animals." *Adrià, quatre anys.*

"Les que estan dobles les hem de posar al mig." *J. Manuel, quatre anys.*

"Han fet les fitxes molt grans per a que les vegem bé." *Toni, quatre anys.*

"Té moltes peces d'animals de la granja." *Soraya, quatre anys.*

"És un dòmino molt llarg." *Estefania, quatre anys.*

"Les peces de plàstic es trenquen i eixes no m'agraden." *Oscar, quatre anys.*

"Les peces de fusta quan es cauen no es trenquen." *J. Manuel, quatre anys.*

"Hem de posar totes les peces fins que s'acaben." *Raquel, quatre anys.*

RAFA GIL

RAFA GIL

"Hem de girar les fitxes i no estar tota l'estona recte." *Ferran, quatre anys.*

"A mi m'agrada perquè podem jugar a terra." *Àlex, quatre anys.*

• ***El juego de los transportes*. Toyland. A partir de quatre anys. 2.825. ptes. Un joc per a diferents edats.**

"M'ha agradat perquè tenia fitxes de molts colors." *Oscar, quatre anys.*

"És un joc molt llarg." *Marina, quatre anys.*

"M'ha agradat perquè té un tauler ple de dibuixos". *Paula, quatre anys.*

"Té pegatines i no es cauen les fitxes." *Àlex, quatre anys.*

"M'agrada perquè té daus de colors." *Ferran, quatre anys.*

"Es molt difícil i m'agrada." *Soraya, quatre anys.*

"Hi ha triangles, cercles i moltes coses per a muntar i fer figures." *J. Manuel, quatre anys.*

"M'agrada perquè és divertit i saps fer-ho." *Irene, quatre anys.*

"Té moltes figures de colors." *Sergi, quatre anys.*

"Podem jugar molts xiquet i xiquetes." *Adrià, quatre anys.*

• ***Mecacity*. Cayro. 1.465 ptes. Un joc de construcció on els xiquets han de posar carrers, jardins, fonts, piscines, semàfors...**

"M'agrada la casa alta com la meua". *Adrià, tres anys.*

"A mi m'agrada la baixeta com la de la iaia Conxin." *Mar, tres anys.*

"La meua iaia viu en una casa baixeta." *Lucia, tres anys.*

"M'agraden les casetes de colorets." *Dànea, tres anys.*

"Les cases són blaves i rogetes." *Cristina, tres anys.*

"M'agrada posar les cases als carrers." *Pau, tres anys.*

"Les cases no van al mig del carrer". *Francisco, tres anys.*

"El semàfor té colorets." *Carlos, tres anys.*

"Estes cases són un carrer." *Laura, tres anys.*

"La casa baixeta és de la meua iaia Amparín." *Víctor, tres anys.*

"Es guai." *Javier, tres anys.*

• ***Ravensburger puzzle.*** **Ravensburger. 970 ptes. A partir de set anys. Un puzle amb una il·lustració molt especial.**

"El puzle ha sigut massa difícil per a nosaltres perquè tots els colors eren molt pareguts. En classe tenim un igual de gran i sí que l'hem pogut fer. *Jordi, sis anys.*

• ***L'ecologia.*** **Diset. 1.560 ptes. *Yali.* Toyland. 4.675 ptes. Un joc amb el qual els menuts començaran a sensibilitzar-se pels problemes més importants del medi ambient.**

"El joc de l'ecologia m'ha agradat molt. M'ha ensenyat que no tinc que fer coses roïnes. Per exemple no llançar el fem al terra, no trencar les coses, cridar els animals, no fer mal a la natura i si tots farem el bé, el món serà perfecte". *Romà Pérez, set anys.*

"M'agrada molt el joc de l'ecologia perquè és molt divertit i també perquè ens ajuda a saber moltes coses, també el joc del Yali i el de les boletes. Els jocs ens ensenyen a pensar i ho passem molt bé". *Míriam Herranz, set anys.*

Un dels mites d'Alba, de nou anys, és la sireneta. També admira els Back Street Boys, Claudia Schiffer i Riqui Martin.

• ***Els sons.*** **Club Super Tres. Diset. A partir de cinc anys. 1.500 ptes. Un joc interactiu de discriminació auditiva i percepció visual en el qual els infants han de reconèixer un so i identificar la imatge que podria produir-lo en el tauler de joc.**

"M'agrada molt perquè hi ha molta gent en el tauler i també perquè és molt difícil trobar qui fa el soroll. Es molt divertit." *Paula, sis anys.*

• ***Puzle Super3 Gegant.*** **Diset. 1.000 ptes. A partir de tres anys. Un puzle gengantí de peces grosses que representa una imatge en què apareixen tots els personatges del Club Super3.**

"És molt divertit perquè me recorda el programa de la tele, perquè jo sóc del Club Super 3 perquè m'agrada molt." *Salva, sis anys.*

"A mi, el que més m'ha agradat del puzle és que és molt gran, i els ninots són també molt grans." *Àngel, sis anys.*

• ***Pintar i muntar.*** **Club Super3. Diset. 1.100 ptes. A partir de quatre anys. Amb aquest joc els menuts poden pintar, cons-**

Els nens tenen idees i demanen que el Reis passin per

LLIBRERIA Paideia

Santiago Rusiñol, 40. Tels. 93-674 03 14 / 93-589 02 85. 08190 Sant Cugat del Vallès

truir i jugar: poden fins i tot muntar un decorat en tres dimensions.

"Es molt divertit, és un poc difícil però està molt bé perquè podem pintar amb molts colors, i també perquè podem fer ninots." *Joan, sis anys.*

"El que més m'ha agradat és que hem muntat un plató de televisió i que podem jugar amb els ninots." *Mario, sis anys.*

• ***Cordonets.*** **Club Super3. Diset. 1.100 ptes. A partir de tres anys. Aquest joc consisteix a fer passar uns cordons pels perfils de les figures dels personatges.**

"Es molt divertit perquè pareix que estigues cosint." *Laura, sis anys.*

"Açò pareix un joc de xiquetes. El trobe massa xorra. No m'agrada gens." *Alex, sis anys.*

• ***Fototransfer.*** **Club Super3. Diset. 1.100 ptes. A partir de vuit anys. Un joc per estampar qualsevol fotografia en samarretes.**

"És molt guai. M'agrada vore com apareix això que fas en la meua samarreta. Vaig a estampar els dibuixos per tota la roba que tinga. Està molt bé." *Joan, vuit anys.*

"M'agrada molt el joc d'estampar en les samarretes perquè així li fique més colors a la roba que tinc perquè algunes samarretes són massa sèries per a mosatros que som xiquets i xiquetes." *Alba, vuit anys.*

"Creia que era més difícil posar dibuixos en la roba, i aquest joc m'ha demostrat que és molt fàcil i molt divertit. M'agrada molt." *Pere, vuit anys.*

* *Preus corresponents als socis d'Abacus*

RAFA GIL

Una bona notícia per a les Societats Musicals Valencianes:

Tenim tots els instruments musicals de vent, de corda, pianos i timbals al millor preu possible.

flauta	38.000'- ptes.	bombardí	80.000'- ptes.
clarinet	38.000'- ptes.	tuba	165.000'- ptes.
oboè	130.000'- ptes.	tuba en do	300.000'- ptes.
fagot	198.000'- ptes.	violí	10.000'- ptes.
saxo	98.000'- ptes.	viola	20.000'- ptes.
trompeta	35.000'- ptes.	violoncel	40.000'- ptes.
trombó	80.000'- ptes.	contrabaix	115.000'- ptes.
trompa	98.000'- ptes.	piano	295.000'- ptes.

Tot amb la màxima garantia. Si un instrument no és satisfactori, el canviem per un altre o tornem els diners.

Consolat de Mar - Benaguasil

LA SOLUCIÓ PER A LES ESCOLES DE MÚSICA

CONSOLAT DE MAR. Carrer del Mig, 6.
46180 Benaguasil (El Camp de Túria)

Tel: 96 273 73 75
Fax: 96 273 11 48

AJUNTAMENT DE TAVERNES DE LA VALLDIGNA

REGIDORIA D'OBRES I URBANISME

PLAÇA PRADO COMARCAL

Actuació.- REPARACIÓ DEL PAVIMENT PASSEIG COLON, LEPANT PLACES D'ESPANYA I PRADO COMARCAL

Pressupost d'execució per contrata.- 70.714.335 ptes.

TREBALLEM PER MILLORAR LA NOSTRA CIUTAT

1298-1998
L'ANY DE LA VALLDIGNA

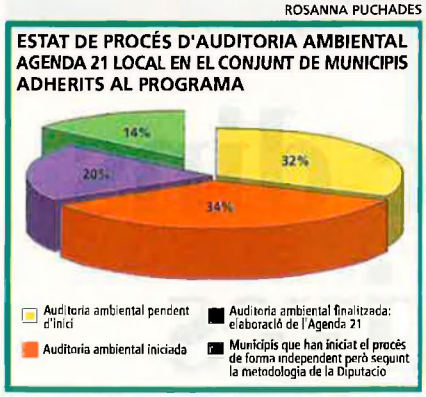
La bona diagnosi

El programa 'Auditories ambientals municipals-Agendes 21 locals', impulsat per la Diputació de Barcelona, és un instrument essencial a l'hora de definir estratègies adequades de sostenibilitat. Es basa en una anàlisi de la situació per poder construir un pla d'acció ambiental coherent.

La política sobre medi d'abast local, igual que la de qualsevol abast, no es pot dur a terme d'una manera sectorial, car implica una estratègia més àmplia. És per això que va néixer la idea de les Agendes 21 locals. Es tracta d'assolir el desenvolupament sostenible dels municipis tenint en compte el conjunt de les seves activitats i dissenyant un pla de conjunt que les inclogui.

Saber per actuar. La Diputació de Barcelona, que coopera amb els 311 municipis del seu àmbit i els presta suport,

ROSANNA PUCHADES

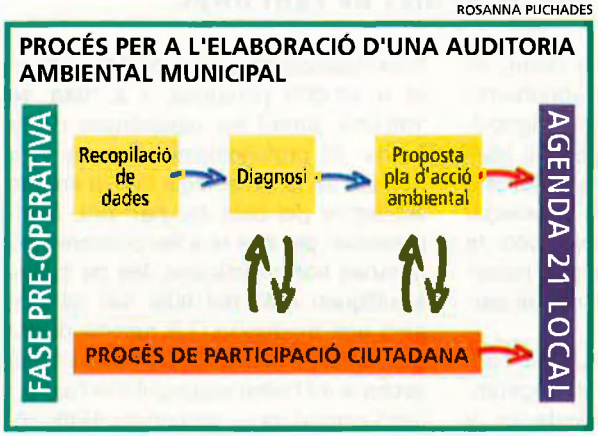

impulsa el programa "Auditories ambientals municipals-Agendes 21 locals". El programa es basa en la idea que, abans de dur a terme la implantació de les reformes de l'Agenda 21, cal fer una diagnosi de la situació de cada indret per conèixer-ne els punts forts, els febles i, en definitiva, les potencialitats i limitacions de l'ecosistema municipal. La Diputació constata que la majoria de municipis es troben en aquest moment força lluny de tenir un coneixement sistemàtic i útil per a desplegar un pla d'acció ambiental coherent. El programa té tres etapes; en la primera s'estableix el marc de cooperació entre la Diputació i cada ajuntament; la segona és pròpiament la de l'auditoria i inclou tres fases: informativa –recopilació de dades–, diagnosi i proposta del pla d'acció ambiental. Aquesta proposta és sotmesa a un procés de consulta pública i de debat summament important. De tota aquesta discussió, en resulta el pla d'acció ambiental definitiu, que constitueix la base de la tercera etapa, que és l'elaboració de l'Agenda 21 local del municipi. L'Agenda 21 és aprovada per l'ajuntament, que en determina el desplegament i l'aplicació.

Desenvolupament del Programa. Entre el 1994 i el 1995 la Diputació va dur a terme unes quantes experiències pilot que van servir per dissenyar adequadament el programa en alguns municipis, entre els quals hi ha els del Parc Natural del Montseny, a més d'Igualada, Sant Celoni i Mataró. En acabat, s'hi van anar introduint les correccions metodològiques pertinents. Una vegada llançat el programa, el 1996, el procés va arrencar a catorze municipis de l'àrea metropolitana de Barcelona i a les capitals comarcals de l'interior de la província. En aquests moments la majoria ja tenen el seu propi pla d'acció ambiental i han iniciat, o són a punt de fer-ho, el desenvolupament de l'Agenda 21 local.

Entre el 1997 i el 1998 va començar el procés d'auditoria amb dinou municipis més i cal afegir-hi també quatre

ROSANNA PUCHADES

ALBERT DE LA PENA

Aquest programa permet de fer una avaluació integral dels problemes ambientals.

municipis que elaboren l'auditoria amb recursos propis tot seguint la metodologia de la Diputació, els quals reben assessorament durant tot el procés. Arribats en aquest punt, es constaten algunes limitacions, com ara la insuficiència del marc municipal per a plantejar problemes d'escala més gran; la dificultat de coordinar les accions de les administracions o deficiències de compromís de col·lectius poc sensibles al procés. Però no hi ha dubte que el Programa té punts molt positius, com ara un canvi substancial en l'enfocament de la política muncipal a l'hora d'articular estratègies en favor del medi i, sobretot, ofereix elements de judici per tal de saber quines són les actuacions prioritàries. **A. P.**

ARXIU / RAFA GIL

Un sector cítric dins de les cooperatives

El director general de la Federació de Cooperatives Agràries Valencianes, Vicent Giner, assegura que la vertadera rendibilitat dels camps de cítrics és "la reconversió en el formigó dels polígons industrials", però el camp cooperativista sap què vol dir superar dificultats des de fa més de cent anys.

A més a més, Vicent Giner, és home de frases contundents, com ara: "per Madrid, l'agricultura és un sector a extingir", "la idiosincràsia valenciana és punyeterament individualista", o "algun dia amenaçarem de reduir llocs de treball, com fa la Ford, amb la diferència que nosaltres traurem 100.000 persones al carrer".

No és, d'una altra banda, una contundència gratuïta, perquè el cooperativisme de la taronja i la mandarina al País Valencià dóna ocupació fixa directa a 34.000 persones, i a més de 150.000 durant les campanyes de la collita. El protagonisme que aquesta fruita té en la simbologia i en la imatge col·lectiva del país és, per tant, comprensible: pel que fa a les cooperatives agràries hortofructícoles, les de cítrics signifiquen més del 80% del conjunt amb una producció (1,5 milions de tones) que constitueix prop del 50% del sector a tot l'estat espanyol. De l'exportació estatal de la temporada 1995-96, 615.600 tones, 550.360 provenien del País Valencià.

Malgrat la contundència d'aquestes xifres, la Federació Valenciana opina que el govern espanyol ha tingut una deixadesa política que origina la desprotecció de l'agricultura competitiva mediterrània en detriment d'altres productes com ara la carn o la llet. I el que passa a la Unió Europea és bastant semblant; tot i ser el 17% del volum global agrari europeu, tan sols un 5% de les seues ajudes financeres hi són destinades.

Contundència històrica. Ni la taronja ni els agricultors tarongers valencians de la primeria del segle XIX no feien preveure el pes decisiu que aquest conreu havia de tenir en la configuració social i econòmica del país. Però la crisi de la vinya, que afectà el camp a mitjan centúria, i la crisi de la seda, que va desballestar la indústria que creixia al seu entorn, convergiren a capgirar el destí d'aquest cítric: durant la primera dècada del nou-cents, se sobrepassen les 5.000 tones exportades, els diners comencen a ser atrets cap aquest terreny de beneficis en augment i, a parer d'una extensa historiografia, el País Valencià perd l'ocasió de configurar una burgesia fabril.

Del 1902 són les primeres cooperatives que rompen el gel: a Borriana i a Carcaixent, amb 228 i 770 socis respectivament. Les causes, segons l'estudiós del cooperativisme citrícola Vicent Abad, eren "les enormes inversions que necessitava el regadiu, la pressió que exercien els prestadors, i la defensa de la propietat i les collites, sotmeses a furts continus". En efecte, les associacions que treuen cap en l'entrellat taronger a final del vuit-cents són els sindicats de policia rural, i ho fan al nord valencià amb la finalitat d'evitar les escomeses dels militars carlistes. Aquesta guàrdia, que inicia tasques només de vigilància, evolucionarà aviat per millorar infrastructures i controlar l'eficàcia productiva. Serà llavors

ARXIU / RAFA GIL

A dalt, una foto històrica d'un magatzem de taronges, que es conserva en el Museu de Borriana. En aquesta ciutat va nàixer la primera cooperativa de tarongers del País, el 1902.

que vindran els sindicats de regants, els sindicats catòlico-agraris.

En els primers assaigs cooperativistes valencians, com s'esdevé en tants altres àmbits polítics i culturals, l'església pren amb el nou segle la responsabilitat d'aturar la tensió de la lluita entre estaments socials. Aquests sindicats són, doncs, interclassistes, confessionals i, sota l'afany del jesuïta Antoni Vicent, tan professionalitzats que serà aquest mateix religiós qui més tard n'advocarà la dissolució i la substitució per gremis, organitzacions més potents i efectives. Amb una distribució tan parcel·lada com la del taronger valencià, la unitat i la solidaritat són, si no desitjades, inevitables.

També avui, a les acaballes del mil·lenni, Toni Parra, tècnic hortofructícola i una de les veus més respectades del sector, diu: "el minifundisme del pa-

ARXIU / RAFA GIL

"El llaurador d'avui ha d'especialitzar-se"

Vicent Giner és president de la Federació de Cooperatives Agrícoles Valencianes:

—La FECOAV ja té sectorial de cítrics?

—Podríem dir que sí. Per més que l'assemblea de la Federació encara hi ha de donar el vist-i-plau oficial, tothom està d'acord a reestructurar els sectors més potents.

—Què significarà aquesta novetat?

—Hi haurà un equip multidisciplinari, presidit per Pep Miquel, que intentarà de millorar la gestió i formació del sector.

—Com és el llaurador valencià de final de segle?

—És un enginyer; el llaurador d'avui ha d'especialitzar-se com qualsevol universitari del més alt grau.

—I això, ho saben a la Generalitat?

—Per saber què sap l'administració valenciana, o la classe política en general, només hem de pensar que el PP va oferir la Conselleria d'Agricultura al seu soci minoritari.

—N'estan decebuts?

—Cal, ha resultat que la consellera Ramon-Llin ha estat més conscient del que sabia i del que no que no molts dels seus antecessors. Ha obert les portes del despatx i ha demanat assessorament; és més que no esperàvem ni tenim costum de veure.

—Amb la Unió Euro...

—Mira, Europa és mal feta.

—...

—Sí, vull dir que les decisions que prenen a Brussel·les haurien de passar per València. Hem d'anar d'allò que és local a allò que és global, no al revés. **V. J.**

Dalt, Vicent Abad, director del Museu de la Taronja. Baix, el cooperativisme de la taronja i la mandarina al País Valencià dóna ocupació directa a 34.000 persones, i per sobre de les 150.000 persones durant la campanya de collita.

ARXIU / RAFA GIL

ís aboca les petites i mitjanes propietats a la unió o a la cooperació, i cal dir que la fórmula que millor funciona en l'actualitat és la cessió de la terra perquè l'explote la cooperativa del poble".

Lassala i Sarthou. La taronja tingué, no cal ni dir-ho, els seus propis ideòlegs. Un Manuel Lassala, autor d'una frase inestimable ("ens cal fer política tarongera"), i un Carles Sarthou Francesc, nebot de l'erudit Sarthou Carreres, de qui és aquest adagi: "hem d'eliminar la dependència". Tots dos coincidiren a reclamar l'atenció de les cooperatives valencianes sobre el greu error que la comercialització de les taronges fóra controlada per agents britànics, i sobre els pressupostos insuficients de les corporacions, que la deixaven en mans de l'especulació del capital.

Josep Maria Planells, d'ANECOOP (cooperativa capdavantera en exportació, que enguany facturarà més de 40.000 milions de pessetes) hi veu una relació evident: "En aquell temps, com ara, sense el cooperativisme, la degradació de rendes i de la situació econòmica devia ser molt més profunda". Planells afirma que el cooperativisme és un fenomen social, "un moviment que combat els desequilibris". Lassala i Sarthou potser no arribaren mai a exposar el seu concepte de cooperació amb aquesta claredat, però sí que aconseguiren que les darreres taronges que es menjaren a l'Imperi de la Rússia dels Tsars foren comprades a la Federació Tarongera Valenciana. No fou fins més endavant, ja vorejant la dècada dels 30, que la producció valenciana sofrí dures campanyes de desprestigi, sovint no mancades de raó. L'expansió sobtada del mercat portà un desordre enorme: les irregularitats en la qualitat de la fruita es varen pagar.

Qui és que escriu amb línies rectes? L'any 1936 naixien dues-centes cooperatives noves al País Valencià; l'any 1939, el règim franquista les feia desaparèixer totes per decret, l'exportació quedava reduïda a menys del 50% del que havia estat l'any 36 i, sota les directrius de l'anomenada *Rama de la Naranja*, començava una etapa de "co-

ARXIU / RAFA GIL

operativisme sense cooperatives", en la cèlebre expressió de Vicent Abad. Mentre la recuperació del sector fa via de forma lenta i vigilada, Israel, el Marroc, i fins i tot Florida corren a ocupar el mercat; són els nous temps, l'era de la competència.

Encara així, l'any 1960 només deu cooperatives valencianes ja comercialitzaven un volum d'11.934 tones de taronges i de les 61 cooperatives exportadores de tot l'estat espanyol, 56 eren del País Valencià –només n'hi havia una al Principat de Catalunya–. En la dècada dels 80, 79 eren valencianes, i la dels 90, ho són 115 de les 136 de tot l'estat. I el 1998? La Federació de Cooperatives Agràries Valencianes, FECOAV, anuncia la creació de la primera Sectorial de Cítrics, que així s'independitza orgànicament de la divisió estructural anterior, l'hortofructícola. La campanya vinent farà, previsiblement, més d'1,1 milions de tones.

Victorià Jiménez

ROSANNA PUCHADES

LES XIFRES DEL COOPERATIVISME AGRARI *

BALEARS	32 cooperatives	0,25%
	3.487 socis cooperatius	0,31%
	6.000 milions de facturació	0,46%
VALÈNCIA	409 cooperatives	3,2%
	352.770 socis cooperatius	32,3%
	225.920 milions de facturació	17,3%
CATALUNYA	450 cooperatives	0,3%
	100.000 socis cooperatius	9,1%
	200.000 milions de facturació	15,3%

* Dades de 1997

** El percentatge representa el pes en relació amb les xifres de tot l'estat espanyol

En EL TEMPS núm. 757 van reproduir aquest requadre amb una sèrie de dades errònies que aquí apareixen revisades.

Amb el suport de:

CAIXA CATALUNYA

FUNDACIÓ ROCA GALÈS

La biblioteca de la Fundació Roca Galès, especialitzada en cooperativisme

Horari: Dilluns i dimecres, de 10 h a 13 h.
Dimarts i dijous, de 16.30 h a 19 h.

C/ Aragó, 281, 1r, 1a. Tel. 93 215 48 70
Barcelona

'Art i Acció', immòbils al museu

'Art i Acció' del MACBA traspua coherència com a resum de totes les tendències de l'acció o performança. Banal o transcendent, irreverent o inofensiu, tot hi té cabuda, en aquesta lliçó d'història que neutralitza els firaires de productes artístics rescalfats.

MARC VILA

'Art i acció' recopila elements, records, documentació i objectes d'obres artístiques realitzades entre l'any 1949 i el 1979. Aquesta exposició se centra en l'art d'acció.

El Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) ofereix per primera vegada des de la seva inauguració una exposició extremadament útil per a navegar i salvar-se en aquest oceà de consignes artístiques en què s'ha convertit una bona part de l'art dels nostres dies. Es tracta de la recopilació gegantina d'elements, records, documentació i objectes que conformen l'art realitzat al món entre els anys 1949 i 1979, centrat sempre en l'art que resulta d'una acció de vegades provocativa i sovint solitària, que després els amics, els crítics i sobretot el temps s'encarreguen de magnificar. Aquests trenta anys van ser força densos i habitualment només se n'explica una part molt minsa. Per això han florit els imitadors, els seguidors, els epígons i els simples copistes, quan els veritables continuadors d'un art revulsiu i convulsiu romanen sovint ofegats pels mateixos motius que sempre han tingut els pioners. El cercle, doncs, continua tancant-se en una civilització que eleva la marginació del passat immediat a categories museables i sacralitzables. El que abans era transgressió i motiu de befa o de condemna ja és ara objecte de culte, intocable, delicat i analitzable amb la lupa respectuosa d'entesos, prínceps i burgesia tota.

El fons que ara es pot contemplar al MACBA prové del MOCA (Museum of Contemporary Art de Los Angeles) i aplega l'activitat de prop de 150 artistes de tot el món. Sovint ha passat que els artistes de l'acció feien coses efímeres, de les quals avui només se'n conserva una carpeta de fotografies i algun article esgarrapat en alguna publicació minoritària. La mostra recull exemples de totes les tendències. Fins i tot aquells artistes que feien pintura d'acció han deixat obres que podem contemplar. Hi ha, per exemple, una filmació que revela el treball de degotís de Jackson Pollock, i tenim a l'abast teles foradades de Lucio Fontana. L'acció purament pictòrica assoleix la diversió màxima en *Obra*, d'Akira Kanayama (1957), un gran quadre pintat amb un cotxet de control remot amb un tinter incorporat que regalimava mentre l'artista feia circular el petit vehicle.

El llenguatge primmirat d'una certa crítica i el desig d'encasellar èpoques, productes, tendències i actituds fa que el terme acció sembli més sonor quan s'aplica a esdeveniments artístics que ens són propers en el temps, i es deixen de banda les accions de milers d'artistes que tant en el passat com ara mateix basen la feina en l'acció, i que són la majoria.

La fotografia del moment en què un amic dispara amb una pistola contra el braç de l'artista Chris Burden en una petita galeria és l'únic document que queda d'una tan brutal acció (1971). Les reproduccions inodores i incorruptes d'animals acabats d'escorxar formen l'escenografia del *Meat Show*, de Delford Brown (1964), quan el pú-

blic s'havia de passejar enmig d'aquella sangarrada després de pagar 75 centens de dòlar per poder-hi entrar.

Hi havia accions que tenien un aire més distès, com ara *El bes de l'artista*, d'Orlan, en què ella besava els visitants que pagaven (1964). Moltes de les accions referides en aquesta mostra provenen d'esdeveniments allunyats en el temps, amb una etapa especialment fructífera entre els 60 i els 70.

És possible que, a algun visitant, li agafin ganes de fer alguna cosa entre tants objectes, despulles camuflades i restes de brutals escenes de soroll i violència, però uns rètols oportunament col·locats als llocs més temptadors l'adverteixen educadament que s'abstingui de tocar les peces i de fer moviments perillosos. El visitant és dins un museu, no d'un parc temàtic, i viu la contradicció més flagrant amb l'esperit inicial de la majoria de les accions reportades, que eren la provocació, l'espasme, la transgressió o la ruptura.

Resulta escruixidor de sentir els comentaris dels visitants, sobretot adolescents, quan contemplen enregistraments de fets de sang i cerimònies. N'és un *La bogeria absoluta*, del 1968, acció realitzada per Günter Brus i recollida en una sèrie de fotografies que el mostren orinant i defecant en públic i fentse uns talls al pit amb una navalla. Ara, l'acció més espectacular és la *Gesamtkunstwerk* (Obra Conjunta), de Hermann Nitsch (anys 60), autèntica obra coral amb iconografia cristiana, creus, sacrifici de sang, remenada de budells, soroll i música estrident, tot això durant sis dies frenètics.

MARC VILA

Entre el material exposat, que ocupa tres plantes del museu, hi ha de tot i de tota mena, però singularment desigual en la concepció, des de la complexitat de les màquines de Jean Tinguely –com ara la màquina de dibuixar *Meta-Matic nº 12*, de 1959, que actua amb motors i engranatges que produeixen dibuixos infantils– fins a la simplicitat de la *Màquina Automàtica de Poesia* de Robert Fillion, del 1962, amb dues rodes de bicicleta que giren sobre la paret i es detenen assenyalant a l'atzar mots que serveixen per compondre un poema, evidentment automàtic.

Joseph Beuys, per exemple, és un artista mediàtic i coreogràfic que aprofita el món que l'envolta per inscriure-s'hi críticament. Així féu escombrar una plaça després de la celebració del Dia del Treball comunista, i la brossa (*Ausfegen*, 1972) que en resultà s'exposa en una urna horitzontal amb ressonàncies reliquiàries. És l'art social immergit en una dinàmica externa. En canvi, l'israelià Gideon Gechtman s'ensenya a si mateix rasurat i envoltat de records de la clínica on l'havien operat a cor obert. Amb pèls i cabells seus va fer després una col·lecció de pinzells (1974). En aquest cas, la pura autobiografia és el fil conductor que comença i acaba en l'artista mateix.

Pel que fa a la provocació, cal comparar els riscos que corrien el txec Milan Knizuk fent una acció als carrers de Praga de l'any 1964, o el romanès Ion Grigoriescu quan saltava cridant per damunt el riu Traisteni l'any 1976, amb les provocacions britàniques i etíliques dels flegmàtics Gilbert & George, que es retrataven l'any 1973 en un progressiu estat d'embriaguesa (*Raining Gin*), que no concità mai la presència de la policia i que sembla un divertiment estètic tan innocu com les classes de política amb guix i pissarra de Joseph Beuys, que tenia garantida la integritat física pel fet de realitzar les accions, l'any 1980, en un país democràtic com Alemanya, desitjós de fer-se perdonar antics excessos de zel en la censura de les coses.

Hans Móller

El valor del saber

Les Xarxes d'Intercanvi de Coneixements posen de manifest que, de vegades, les relacions no econòmiques poden reportar enormes beneficis. Quan les persones tenen coses per aprendre i per ensenyar, la millor sortida és que es posin en contacte.

Aquests dies de Nadal, l'allau consumista ens recorda més que mai que vivim en la civilització del preu. Tot té un preu: els recursos, els béns, els serveis i també la transmissió del coneixement, des de l'escola primària fins als estudis de tercer cicle passant per tot el reguitzell d'acadèmies, institucions, centres, etc. De vegades, però, amb voluntat i una mica d'imaginació és possible de sortir d'aquestes dinàmiques economicistes per retrobar l'autèntic valor de les coses. Les Xarxes d'Intercanvi de Coneixements són un exemple clar d'aquesta voluntat. Constitueixen un espai de trobada per a persones que tenen en comú les ganes d'aprendre i oferir els seus coneixements –no els seus serveis o tasques– a d'altres persones.

ARXIU

A les Xarxes d'Intercanvi de Coneixements, es poden aprendre des de matemàtiques o llengües estrangeres fins a activitats com la cuina.

Sense exclusions. Una de les característiques més importants d'aquestes xarxes és el fet que són obertes a tot tipus de persones sense restriccions ni d'edat, ni d'ideologia, religió, procedència o qualsevol altre tipus de barreres que encara estan vigents en altres àmbits socials. Aquest tret definitori de les xarxes els proporciona una amplia varietat i riquesa de relacions i de coneixements.

Què s'hi pot aprendre? Els límits estan constituits per les pròpies aportacions dels participants Tot allò que algú sàpiga i que pugui interessar a algú altre és benvingut. S'hi poden trobar, per tant, des de sabers útils per desenvolupar la vida quotidiana com, per exemple, com moure's en metro per una gran ciutat; d'altres més vinculats a l'ensenyament tradicional com lectura, escriptura, idiomes o matemàtiques. O, fins i tot, aquells que es podrien incloure en un àmbit ludic i cultural: cinema, esports, arts, cuina, manualitats.

A fi que el sistema sigui operatiu i per canalitzar el millor possible totes les potencialitats, les Xarxes no impliquen una reciprocitat automàtica ni simultània, és a dir, es pot ensenyar a fer anar un programa informàtic a algú però aquest no està obligat a transmetre el seu saber a aquell que li ha ensenyat. La reciprocitat s'entén dins la Xarxa i les persones interessades a participar-hi han d'estar disposades tant a rebre com a donar.

Per aquest motiu, entrar a formar part d'una Xarxa d'Intercanvi de Coneixements suposa un interessant exercici d'introspecció. Moltes persones mai s'han plantejat què podrien ensenyar d'allò que saben i probablement no són conscients del que tenen per oferir fins que hi pensen. Per altra banda, en la mesura que s'ha d'explicar alguna cosa a algú que la desconeix per complet, cal fer un esforç d'ordenar el propi coneixement per poder-lo transmetre correctament i substituir l'automatisme habitual per la reflexió. Ensenyar, en aquest sentit, també és aprendre.

Una experiència que s'estèn. Les Xarxes d'Intercanvi de Coneixements sorgeixen als anys 70 a França a partir de la iniciativa de Claire i Marc Héber-Suffrin, una mestra i un advocat, que impulsen la primera xarxa de 500 persones als afores de París. El fenomen s'estendrà paulatinament a tot el país fins a traspassar les fronteres degut a les seves virtuts de dinàmica integradora i cohesió social. Així, a principis dels anys 90 només a França hi havia unes 350 xarxes i el seu nombre anava creixent a d' altres països com Alemanya, Suïssa, Bèlgica, Catalunya, Àustria, Brasil o Nicaragua.

A Catalunya, els inicis de les xarxes se situen el març 1991 quan la Fundació de Serveis de Cultura Popular (del Grup FUS), el Departament de Pedagogia Social de SER.GI (Servei Gironí de Pedagogia Social) i educadors i educadores del programa Trama van constituir-se en comissió per a seguir les experiències existents i promoure'n aquelles que es volguessin dur a terme al nostre país.

El mes d'abril d'aquell mateix any membres d'aquestes entitats catalanes es van desplaçar a a la ciutat francesa de Dunquerque per seguir de primera mà el Congrès de les xarxes franceses i així poder recopilar informació sobre les seves experiències i funcionament. Cap al mes d'octubre, iniciava les seves activitats la primera Xarxa de Catalunya en el

municipi de L'Escala que va esdevenir un àmbit de trobada multicultural amb persones provinents de llocs com Suïssa, Anglaterra, França o el Marroc. Aquest component ha donat varietat als intercanvis i ha servit per acostar aquests col.lectius a la població local. La Xarxa de L'Escala va ser ben aviat un nucli actiu per a la promoció de festes populars amb un notable èxit i ha estat un element vertebrador i dinamitzador de la convivència en el poble. El nombre de persones participants ha oscil.lat entre les 80 i les 120 i es pot afirmar a hores d'ara que ha hi han passat uns centenars. L'experiència de L'Escala es va anar estenent a Castelldefels, Girona, Mataró i a Barcelona a Nou Barris i Ciutat Vella.

Dinàmica de les xarxes. Els participants en una Xarxa d'Intercanvi de Coneixements hi entren lliurement i hi poden estar vinculats el temps que vulguin. Per tant és una opció força adequada per aquelles persones que no disposin de temps o diners per a prendre compromisos amb centres d'ensenyament tradicionals que els faran seguir uns horaris rígids. En la Xarxa cada persona tria el tipus d'intercanvi que vol fer i si el vol fer amb un individu o amb un grup més petit o més gran i acorda amb la resta de participants -en un document escrit- el contingut de l'intercanvi, la forma, el lloc i el temps. Si no es pot assistir a una sessió, simplement s'avisa amb antel.lació i es reprèn en un altre moment.

Els intercanvis es fan o bé en domicilis particulars o bé amb locals associatius o municipals, tot depèn de les característiques concretes de l'intercanvi i de l'espai que necessiti. Les Xarxes solen tenir també un punt d'informació i de trobada, que és essencial perquè les persones interessades s'hi puguin adreçar per recollir informació. A banda d'aquestes normes i dinàmiques comunes a totes les Xarxes, cadascuna d'elles, tant pel seu volum i pel context social on es troba, pot tenir les seves variants de funcionament pròpies.

Beneficis molt tangibles. A nivell individual, la participació en les Xarxes d'Intercanvi de Coneixements és beneficiosa perquè tant aquell qui ensenya com el qui aprèn tenen un reforç important de la seva autoestima. El primer perquè se sent útil per als altres i el segon perquè perquè adquireix un saber nou que l'enriqueix i li permet desenvolupar-se millor en la vida.

Com a mecanisme que posa en contacte individus diferents, les Xarxes tenen també una dimensió social. Serveixen per a recuperar per a diverses tasques a persones que havien quedat enrera en els processos clàssics de formació i ensenyament, tant pel que fa a feines i habilitats com en l'alfabetització. Es trenquen d'aquesta manera els cercles viciosos que solen portar a la marginació.

En els indrets on hi ha una presència important de multiculturalitat, les Xarxes poden fer molt per superar aquelles reticències que sovint es donen -de manera conscient o inconscient- respecte a les cultures que es desconeixen. No és d'estranyar doncs la gran expansió que ha tingut a França aquest fenomen en un moment en què la xenofòbia creixia de manera alarmant. En definitiva les Xarxes d'Intercanvi de Coneixements, en aquest procés d'ajuda al respecte pels altres i al que cadascu ha de tenir per si mateix, contribueixen a crear ciutadans, és dir, persones lliures capaces de tenir opinions i de decidir .

Albert Punsola

La Xarxa de Ciutat Vella

El Districte de Ciutat Vella, a Barcelona, és un dels indrets de Catalunya que compta amb una Xarxa d'intercanvis de Coneixements. Segons Marta Bultó, membre del seu equip dinamitzador , "quan una persona arriba a la nostra xarxa se li dóna informació del que oferim però, com estem convençuts que tothom té les seves potencialitats, també se li demana que creu que pot aportar". Entre les tècniques que se segueixen per ajudar a que les persones es donin compte d'allò que poden oferir cal assenyalar el fer un llistat de les activitats que agraden, assenyala Marta Bultó: "podem posar viatjar, i a partir d'aquesta idea en poden sorgir de més concretes: com documentar-se per fer un viatge, com planificar-lo, quines precaucions s'han de prendre. Si algú li agrada viatjar i ho ha fet sovint no li serà difícil transmetre aquestes experiències".

La Xarxa de Ciutat Vella té la seva seu al carrer Avinyó número 29 i reuneix actualment a unes 160 persones de tot tipus d'edat i origen cultural. Les 9 persones que hi treballen han ideat un sistema de mediació per posar en contacte els interessats i una avaluació al final de cada intercanvi per fer-ne una valoració.

Actualment, s'hi pot trobar una amplia gamma de coneixements com llengües estrangeres, alfabetització, informàtica, expressió corporal, balls de saló, creació literària, cuina, etc. Alguns intercanvis es realitzen amb dues persones i d'altres amb petits grups de 4 o 5. El proper mes de febrer està previst d'incloure la navegació per Internet dintre de l'oferta.

Marta Bultó es troba satisfeta per l'experiència de la Xarxa de Ciutat Vella, hi destaca "l'interès de la gent per repetir o per col.laborar en la dinàmica de les xarxes; l'èxit de participació del Sant Jordi intercultural i, sobretot, el fer barri, que la gent es conegui i se saludi pel carrer".

Xarxes d'intercanvi de coneixements a Catalunya

—L'Escala. Centre Cívic Xalem. C/ Lleida 136. 17130 L'Escala. Telèfon 972 77 45 56

—Castelldefels. Casa de la Cultura. C/ Bisbe Urquinaona s/n. 08860 Castelldefels. Telèfon 93 664 16 52

—Mataró. C/ Muralla Sant Llorenç 22. 080302 Mataró. Telèfon 93 796 26 57

—Barcelona: -Nou Barris. Casal Roquetes. C/ Romaní 6 . 08042 Barcelona. -Ciutat Vella. So de Pau. C/ Avinyó 29. 08002 Barcelona

—Fundació SER.GI. Plaça Lluís Companys 12. 17003 Girona. Telèfon 972 21 30 50 Fax 972 21 37 17

—Fundació Serveis de Cultura Popular. C/ Provença 324, 3r. 08037 Barcelona. Telèfon 93 458 30 04 Fax 93 458 87 10

VOLS APRENDRE ANGLÈS GRATIS?

L' AVUI ET REGALA EL PRIMER CURS INTERACTIU D'ANGLÈS EN CATALÀ

Si d'una vegada per totes vols aprendre anglès sense que et costi ni cinc, i si vols fer-ho a partir del teu idioma, segueix cada dia el PRIMER CURS INTERACTIU D'ANGLÈS EN CATALÀ que et regala l'AVUI.

Generalitat de Catalunya

gasNatural

APRÈN ANGLÈS

15 CD-ROM

1 CADA DIUMENGE

158 FITXES

2 CADA DIA
(de dilluns a dissabte)

TOIGS

·LECCIONAR

L CURS

- ✓ El millor curs multimèdia interactiu d'anglès bàsic i mitjà.
- ✓ 15 lliçons amb exercicis sonors.
- ✓ Exercicis autocorrectius (també de pronunciació).
- ✓ Sistema d'ajudes gramaticals i de vocabulari.
- ✓ Equivalències en català, francès, italià i portuguès.

D'UNA VEGADA AMB L'AVUI

Un ampli ventall de novetats

L'escriptor Víctor Gómez Labrado ens presenta a continuació una selecció de les novetats juvenils que s'han editat per a aquesta temporada de Nadal. Així, hi trobarem des de la novel·la fins al teatre o la filosofia per a joves i adolescents.

Nadal és un temps amable de botigues. També de llibreries. Fem un recorregut atent pels aparadors a la recerca de les novetats editorials per als joves lectors.

Comencem per les traduccions. Hi trobarem coses notables. Per exemple *La cabina màgica*, de Norton Juster, a Editorial Barcanova, un llibre que data de 1961, any de la primera edició, i que ara apareix en català. Ha mantingut l'atenció del públic al llarg de quaranta anys i és, per tant, gairebé un clàssic del gènere. Explica l'aventura d'un xiquet, Milo, malaltissament apàtic, que inicia un prodigiós viatge cap a la curiositat i el coneixement, a través de llocs com ara Esperances, el País de la Calma, habitat pels letàrgics, Diccionòpolis, on hi ha el Mercat de les paraules, etc., tripulant un cotxe de joguina que utilitza com a carburant els pensaments del seu conductor.

També de Barcanova, en coedició amb Siruela, trobem *El viatge d'en Théo*, de Catherine Clément, que, seguint l'exemple de Jostein Gaarder, l'autor d'*El món de Sofia*, proposa un itinerari per un món de saviesa allunyat, en principi, dels interessos més comuns als joves actuals, en aquest cas les religions. El jove protagonista, Théo, greument malalt als quinze anys, es capbussarà en l'estudi de les diverses concepcions que de la divinitat i de la humanitat li ofereixen les tradicions més dispars.

Editorial Vicens Vives inicia una nova col·lecció il·lustrada, "Clàssics adaptats", amb dos títols: *Vaixells negres davant Troia* i *Les aventures d'Ulisses*, de Rosemary Sutcliff.

Dins el gènere més lleuger de la narrativa juvenil, hi trobem *Operació Nova York*, de Judy Allen, que apareix en Editorial Cruïlla, i que es tracta d'un nou cas de la Jo i la Ruth, dues detectives adolescents que es dediquen apassionadament al misteri i tímidament a l'amor.

L'obra de teatre 'Curriculum' conté una mirada humorística des de l'edat adulta sobre la joventut.

Editorial Bromera presenta *El món de Rocannon*, d'Ursula K. Le Guin, una novel·la que tracta una problemàtica interplanetària i futura, i entra de ple dins els cànons de la ciència-ficció.

De to autobiogràfic, la novel·la *Olga*, apareguda en 3i4, és una desolada visió del món dels adults, escrita en forma de dietari per una jove autora, Chiara Zoechi, que descriu uns personatges frustrats, un ambient familiar amenaçat per la pobresa, la delinqüència, el consum de drogues, tot vist des de la sensibilitat ferida d'algú que deixa enrere la infantesa i coneix una vida hostil i precària.

També editat per 3i4 trobem *La platja de Falesà*, de Robert L. Stevenson: un comerciant astut i sense escrúpols domina els indígenes d'una exòtica illa del Pacífic i un altre d'igualment astut però més honest li disputarà el monopoli comercial que hi ha establert. Una amable història truculenta deguda a la mà d'un clàssic i posada sobre un rerefons de colonialisme no exempt d'actualitat.

Un altre clàssic, en aquest cas Voltaire, ens ofereix Bromera: *La princesa de Babilònia*, un conte llarg d'ambientació oriental, amb princesa que espera marit i heroi invencible que aspira a casar-s'hi. No és, però, un producte típic del gènere: la ironia corrosiva de Voltaire qüestiona sempre que pot la monarquia i els designis divins. Així, l'heroi no pertany a la reialesa, ni tan sols a l'aristocràcia, sinó que procedeix d'una estranya societat igualitària existent en algun remot punt de l'Àsia.

Pel que fa a la producció pròpia, dels autors de la terra, una notícia remarcable és la reaparició del detectiu Butxana en un volum de Columna Jove, curiosament signat no sols per Ferran Torrent, sinó en col·laboració amb Xavier Moret. Malgrat el tí-

tol, de gust ben torrentià, *Sementat, estimat Butxana*, el text és apte per a menors, ja que el semental ho és de l'espècie bovina i es dedica a l'honorable ocupació de millorar el nivell de la ramaderia en una zona agropecuària catalano-valenciana, fins que desapareix raptat per uns desaprensius i confien el cas, precisament, al perdiguer Butxana.

Isabel-Clara Simó en *De nom Emili*, editat per l'editorial Columna, s'ocupa de les aventures d'un xiquet superdotat i orfe que adopta un matrimoni sense fills. És un llibre ple de tendresa, ja que el protagonista no sols és superdotat pel que fa a activitats intel·lectuals, sinó que també ho és en les seues relacions humanes: amb discapacitats mentals o físiques, amb pre-delinqüents, marginats, etc. En resulta un cant a la tolerància i al bon *rotllo*.

També dins Columna hi trobem *El gran salt*, de tres autors primerencs, Marta Ruiz, Lídia Costa i Martí Santacana, que fan el gran salt de publicar per primera vegada, i per això el títol.

Edicions Bromera presenta *Pensaré en tu*, de Glòria Llobet, i *La presència*, de Mercè Company, que tracten respectivament l'amor entre adolescents i les experiències paranormals.

També dins Bromera, però fora del gènere narratiu, hi trobem *Currículum*, una obra de teatre escrita a quatre mans per Pasqual Alapont i Carles Alberola, presentada per a joves amb propostes didàctiques i amb una introducció igualment didàctica explicant per on va el teatre actual. *Currículum* és també un text per a joves: una mirada humorística des de l'edat adulta sobre la pròpia joventut, carregada de frustracions, feta a l'estil de Woody Allen.

La Galera llança dos títols de l'autora gironina Dolors Garcia i Cornellà: una novel·la, *Els boscos blaus*, i un recull de narracions breus, *L'herba llunera i altres contes*, aquest darrer guanyador del premi Ciutat d'Olot 1998.

ARXIU / RAFA GIL

A Empúries hi trobem *L'ogre dels Carpats*, del veterà Víctor Mora, una aventura de l'almogàver Cor d'Acer ambientada en el segle XIII.

Maurici Belmonte publica *Guadà*, a Bullent. Guadà és una societat imaginària bastant feliç, antiautoritària, on hi ha un notable que es diu Lest, situada al sud del desert d'al-Xortà, amb la qual cosa el lector ja es troba el paisatge fet.

Tabarca presenta *L'oasi de les donzelles*, de Josep Lluís Tàrrega.

De Tàndem, una novel·la de Joan Torró, *El segon paradís*, una ficció sobre el futur de la humanitat, i un llibre que recull les experiències viatgeres del professor Josep Maria Jordan i Galduf, *Quadern de viatges*, on l'autor exposa per a joves lectors la seua idea d'Europa i de l'àrea mediterrània.

Víctor G. Labrado

Enguany l'adolescent podrà llegir en el gènere novel·lístic des de clàssics de la literatura fins a noves creacions. També, però, pot tenir accés a d'altres gèneres, com ara el teatre o els quaderns de viatges.

Allò que pensen els nens

Primera novel·la de la joveníssima escriptora italiana Chiara Zocchi que, protagonitzada i narrada per una nena que té el pare a la presó, un germà drogoaddicte i una mare desbordada per les adversitats, ens fa avinent la duresa de la vida i els problemes dels adults a través de la seva mirada infantil.

NOVEL·LA

CHIARA ZOCCHI
Olga

Introducció de Francesc Calafat
3 i 4. Col·l. "El Grill", 53
València, 1998

160 pàgines 1.400 ptes.

Dels joves narradors italians que han proliferat aquests últims anys (recordem els Niccolò Ammaniti, Enrico Brizzi o Elena Soprano entre altres noms), la benjamina del grupet ha estat sens dubte Chiara Zocchi, nascuda el 1977 i autora fins ara d'una única novel·la de la qual se'n féu força ressò al seu país. *Olga*, publicada a Itàlia el 1996 (la seva autora tenia aleshores dinou anys) i traduïda ara al català per Joan Casas, té poc a veure amb el to més salvatge de la majoria dels seus contemporanis i es fa difícil d'emmarcar. El mèrit que té la novel·la és mostrar-nos una veu narradora que no solament és versemblant sinó que llisca sense exabruptes gratuïts ni pretensions idiotes sobre temes seriosos com ara la manca de comunicació entre les persones, la solitud no desitjada, la mancança afectiva o la desestructuració familiar oferint-nos a la vegada tots els seus contrastos.

ARXIU

L'acció de la novel·la és ben simple: l'Olga, una nena solitària, estigmatitzada socialment per ser la filla d'un delinqüent i que té en la mare-màrtir i en els escassos amics els seus veritables pilars, presencia la detenció del pare (dos policies, "dels de debò, amb pistola i amb gorra", irrompen un bon dia a casa seva per endur-se'l), la degeneració irreversible del germà drogoaddicte i les dificultats de la mare per tirar el que queda de la família i la seva pròpia vida endavant. Tot, també els vaivens dels amics, veïns i coneguts (el seu entranyable amic Franco, el Giuseppe, el Cesare, l'estanquer, mossèn Vittorio o el carter Ugo), suscita en la nostra protagonista un grapat de preguntes sense resposta i d'observacions que anota sense regularitat en forma de diari. Al cap i a la fi, la novel·la és un compendi de les vivències quotidianes i la particular percepció de la realitat exterior dels nostres dies que l'Olga ha deixat escrit durant un període de imprecís de temps amb un plantejament comparable, per entendre'ns, al de tants personatges de còmic com ara la Mafalda de Quino o el Calvin de Bill Watterson, però deslliurada de la càrrega humorística i contestatària d'aquests: és exclusivament a través dels ulls i el llenguatge de la nena que esbrinem el seu entorn familiar, el capteniment de les persones que l'envolten i el seu univers infantil.

Aquesta primera novel·la de Chiara Zocchi no és el súmmum de l'originalitat però la jove autora té la virtut d'esquivar intel·ligentment els transcendentalismes, les carrincloneries o les gràcies i desgràcies fàcils en què hagués pogut caure i de fer-nos-la creïble. **Ernest Farrés**

FITXES

CARLES ALBEROLA
Per què moren els pares?

Tres i Quatre. Col·l. "Teatre", 43
València, 1998

L'autor ens parla d'aquella gent que, per deixar de ser invisibles davant dels altres, s'instal·la a viure en el territori de la ficció, i de vegades aquesta elecció és un camí sense tornada. Aquesta comèdia amb humor, nostàlgia, tendresa i enginy permet a l'autor reflexionar sobre les relacions de parella.

[illegible]

CRISTÒFOR MARTÍ
El regal més bonic

Institut municipal de Cultura
Meliana, 1998

És la història del regal més bonic que podia rebre un país. En un lloc on sempre plovia, un bon dia van veure desaparèixer el mal temps i la gent va poder sortir al carrer. Les il·lustracions d'aquest llibre van a càrrec de Manolo Boix. L'obra ha guanyat el setè premi de narrativa infantil Empar de Lanuza.

50 pàgines [illegible] ptes.

HALUN ALTAN
El sac de rialles

Interacció editorial
Barcelona, 1998

El sac de rialles és un CD-Rom destinat tant a grans com a petits en el qual amb un moviment del ratolí es podran desencadenar fins a 1.500 rialles. Conté 10 històries entre les quals trobem "La memoria|la", "Els focs d'arti'riure", "'El' botó" o "Els caçadors de rialles".

3.500 ptes.

L'imaginari popular mallorquí

Aquest segon volum conté la segona part de les rondalles meravelloses, la publicació de les quals es va iniciar en el primer volum, juntament amb les rondalles d'animals. Ara podem llegir, doncs, narracions de gran interès com, per exemple, "S'estudiant de la cova de Salamanca", "En Pere Poca-Por", "L'amor de les tres ta".

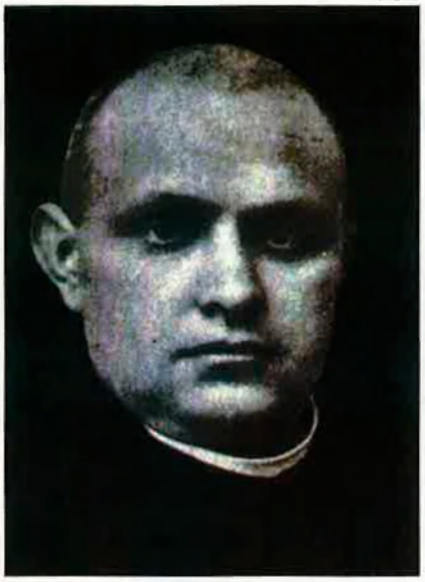
NARRATIVA

ANTONI M. ALCOVER
Aplec de Rondaies

A cura de Josep A. Grimalt, amb la col·laboració de Jaume Guiscafrè
Vol. II, Ed. Moll, Mallorca, 1998

420 pàgines | 4.600 ptes.

ARXIU

La tradició popular rondallística va interessar extraordinàriament els romàntics, que hi veien una de les manifestacions més autèntiques de l'esperit dels pobles. Les van examinar, analitzar i comparar en les seues diferents versions i llengües, i van ser utilitzades com a material de base pels poetes, narradors i músics. En aquell període, amb una societat poc alfabetitzada, la rondalla, conte o balada constituïa encara la font principal i més viva de l'imaginari popular. Els estudiosos arribaren encara a temps de recollir gran part d'aquest fons tradicional. En aquest sentit, les Illes Balears van tenir la fortuna de comptar amb Mn. Antoni Alcover, que va reunir i publicà una àmplia i rica col·lecció de rondalles que recollí dels seus informadors. La reedició d'aquest corpus iniciada el 1996 amb motiu del centenari de la publicació del primer volum de la primera edició de l'*Aplec de rondaies mallorquines d'En Jordi des Racó*, és un esdeveniment important. Ho és no sols perquè posa a l'abast del lector tot un fabulós repertori de la tradició mallorquina, sinó també pel gran treball tècnic que ha fet Josep A. Grimalt, amb la col·laboració de Jaume Guiscafrè. El conjunt de rondalles és ordenat segons el model de classificació d'Aarne-Thompson. De més a més, cada rondalla va acompanyada de notes crítiques, comentaris, versions diferents, apunts extrets de les llibretes d'Alcover, etc. L'obra és així un preciós instrument de treball tant per a l'especialista –que avui l'estudia amb mètodes i interessos diferents dels romàntics– com per al lector culte, que hi trobarà un conjunt d'històries amenes i instructives. **Josep Iborra**

Terres de tragèdia

La Cerdanya del segle XIX, una comarca dividida entre dos estats, és l'escenari on Jordi Pere Cerdà situa la Teresa, una dona volguda per tots que li serveix per bastir al seu voltant un fresc sobre la dignitat i un bon retrat del que era la vida en aquestes terres de la Catalunya pirinenca.

NOVEL·LA

JORDI PERE CERDÀ
Passos estrets per terres altes

Ed. Columna
Col·l."Clàssica", 284
Barcelona, 1998

291 pàgines | 1.420 ptes.

He pensat sovint que l'edat, en l'escriptor, és una feliç circumstància afegida. El temps atorga saviesa, i el cas de Jordi Pere Cerdà n'és un bon exemple. I és que la novel·la de l'escriptor nord-català proporciona al lector una sèrie de satisfaccions de les que amb molta freqüència imagino perdudes. Però, no ha estat una sorpresa. Ja des dels magnífics poemes del *Dietari de l'alba* (1998), el meu descobriment de l'autor, he seguit la seva obra amb una admiració creixent.

Ja sabíem de la seva poesia subtil i precisa, dels seus versos rescatats d'un pou insondable on alena la vida i el paisatge, l'amor cap a les coses i el *savoir faire* d'un home que viu la literatura com un apostolat tranquil i generós. Però descobrir ara *Passos estrets per terres altes* diu molt del seu ofici, de l'excel·lent escriptura que pot embastar un poeta, de com trencar de manera magistral amb la prosa cursi o il·legible que ens venen com a pot de substàncies essencials.

En aquesta novel·la, per a mi inesperada, Pere Cerdà ens parla de les seves terres, les terres altes del títol, i ho fa des d'un llenguatge envejable, des d'un sentit de la composició heretat de la millor tradició literària, des del coneixement d'una terra que li ha comunicat un esplèndid sentit de l'existència. A més a més, l'autor s'ha atrevit a escriure les seves reflexions sobre la novel·la, un epíleg que ens sembla imprescindible. Sens dubte, la literatura catalana necessita Jordi Pere Cerdà. **Xulio R. Trigo**

LES NOTES DE VÍCTOR RIPOLL

Un got de cafè?
J. Llavina li fa prendre a Delerm (*El primer glop de cervesa*) "un got de cafè". El francès pren el cafè en got? Si no és així, un observador dels fets quotidians pot parlar d'un got de cafè com d'un got de vi? Vegem-ho. L'autor parla de "*le cafè bu dans un verre*" ("el cafè pres en un got").

Imprecisió esmenada
El Rei d'*Alícia en terra de meravelles* demana al Conill Blanc que llegeixi els versos. "Per on començaré, si em permet la Vostra Majestat?", pregunta l'animalet. En les versions fidels, el Rei respon: "Comença pel començament, i continua fins que arribis al capdavall: aleshores atura't." ("*Begin at the beginning, and go till you come to the end: then stop.*") Oliva es creu més enginyós que Carroll, o veu imprecís el Rei, i li fa dir: "Comença pel començament, continua pel mig i acaba pel final. I després, atura't". No s'adona que no pots ordenar "després, atura't" si abans ja has dit "acaba pel final".

L'electricitat, invent català
L'electricitat és un invent català. Segons diu ara el *DIEC*, la guspira, o espira, és només la "descàrrega brusca i transitòria que es produeix entre dos conductors o elèctrodes pròxims". Perquè no hi hagi cap dubte, l'espurna no pot ser sinònim de guspira i quan és elèctrica, passa a ser una guspira. Per tant, quan els primers catalans parlaven de guspires o espires (forma conservada a les Illes) del foc o del mall, aplicaven per extensió el llavors conegudíssim, a casa nostra, concepte de descàrrega elèctrica, a la causada pel foc o pel mall.

"Divertint-me, tenia la sensació de trepitjar ferm"

RAFA GIL

Paco López Diago, premi d'Humor i Sàtira.

Paco López Diago ha guanyat el 23 Premi Pere Quart d'Humor i Sàtira amb *L'home que no volia avorrir les dones* (La Campana). Nascut a València l'any 1958, fa de dibuixant-delineant i ha publicat *Joan Cutrió i altres Joans*, retrats de prototips urbans, i el recull de contes *Llunes, llaunes i romanços*.

—Sabíeu, quan escrivíeu el llibre, que era un llibre d'humor i sàtira?

—Em vaig divertir molt escrivint-lo. Pretenia reflectir la realitat on visc, i el sentit de l'humor és un component de la nostra realitat.

—La novel·la és sobre un home, el que no volia avorrir les dones, o sobre la colla d'amics de l'home?

—Hi ha un protagonista fonamental, el narrador, però els amics sí que són importants. L'ajuden a fer un simulacre per aconseguir una dona.

—No havíeu d'haver esperat uns anys més, i veure el resultat posterior de la conquesta de la dona, per escriure el llibre? Potser després la història es titularia L'home que lamenta no haver avorrit les dones.

—El problema és que el protagonista és un teòric que intenta adequar l'ideari a la seua conducta, una idea que li vaja bé. L'home és un dominador de la nit i tota la seua vida no li serveix de res perquè les dones se li avorreixen.

—Per tant, la novel·la és la crònica d'un fracàs?

—Sí. Quan veu que la cosa se li complica aplica un axioma que li serveix de consol.

—La nit valenciana és un bon lloc per trobar una dona com cal?

—La nit valenciana és una nit molt divertida i es pot trobar de tot. Una dona com cal i una com no cal. Per passar-s'ho bé només has de seure en una cadira de la plaça del Carme.

—Si la novel·la és de base autobiogràfica i els personatges són reals, cap on heu dirigit la creació literària?

—No cal vessar més literatura a la literatura.

—La novel·la, com la nit valenciana, ha tingut un resultat imprevist?

—Sí. No sabia com seria el llibre, quan el començava a fer. Jo només volia fer un petit homenatge als meus amics. Vaig partir del raonament, una mica misogin, de Pere Bessó, d'un moment del que en dèiem rossinància, l'embadaliment amorós que patia el meu cosí, i volia fer humor d'aquesta situació. A partir d'aquí invente uns personatges, com la dona, i aleshores no sabia si havia de ser un article o un conte i en un cert moment se'm va aparèixer la novel·la. Em vaig trobar molt a gust i vaig seguir. Passant-m'ho bé tenia la sensació que trepitjava ferm.

—Heu deixat de fer la vida de la novel·la?

—Sí. Això seria fa quatre, cinc o sis anys. Vaig aconseguir una dona que no avorria i les nits ja no són el que eren.

—Aquest text ha donat moltes voltes abans d'arribar al premi d'Humor i Sàtira de Sabadell?

—No. La vaig desar al calaix perquè tenia quatre novel·les més que no havia aconseguit publicar. Als premis, quedaven finalistes. El meu fill en comptes de papà, em deia finalista. Quatre anys després la meua companya va decidir presentar-la al premi.

—Amb tants llibres al calaix, tantes finals perdudes, no us heu demanat per què, fins ara, no guanyàveu cap premi? Molts dels llibres premiats no són res de l'altre món.

—Doncs temia o pensava en una sèrie de raons una mica espúries. Sense fer-me il·lusions, sí que he de dir que he vist coses rares, als concursos.

—No us heu demanat què li feia falta al llibre que quedava finalista per guanyar?

—No. No m'ho demanava i la veritat és que no ho sé. **Lluís Bonada**

El premi E. Valor clou amb crítiques al pacte lingüístic

Dissabte 12 de desembre al Centre Cultural de Picanya es va fer l'acte de lliurament del 18è Premi de Narrativa Juvenil Enric Valor, que enguany ha rebut el barceloní David Nel·lo per l'obra *Peter Synder.*

Durant l'acte, es va criticar la política lingüística del govern valencià. L'alcalde de Picanya, Josep Almenar, va comentar que "hi ha comportaments intolerants i poc democràtics que practica la dreta, propis d'altres temps, i que han dut a negar que l'institut de Castalla porte el nom de l'home que més ha projectat universalment dita població". També es va pronunciar en contra de la política cultural de la Generalitat l'escriptor Enric Valor, qui va tancar l'acte destacant que la nostra llengua s'estudia en 1.300 universitats del món i que "el País Valencià, des del segle XV, segle d'or de la nostra literatura, ja ha fet tot el que havia de fer sobre la llengua". Valor també assenyalà que l'anomenat conflicte lingüístic no és social sinó polític i que cal "parlar la llengua i escriure-la, i no perseguir-la".

ARXIU / RAFA GIL

Enric Valor va tancar l'acte de lliurament del premi.

L'acte no va tenir solament un caràcter polític sinó també cultural. Uns dies abans del lliurament del premi es va organitzar una setmana cultural en què l'art, la música i la literatura van ser els protagonistes. Com a darrera activitat d'aquesta setmana cultural, Lluerna Teatre representà l'obra *C.O.N.R.A.D.* També la nit del lliurament del premi tingué un caràcter cultural. El guardonat rebé un gravat de Rafael Armengol fet expressament per a l'ocasió, i els vora 200 assistents van gaudir de l'actuació del grup de jazz Why Not. **L. C.**

L'epistolari de Joan Mascaró fa dos volums

Gregori Mir ha publicat a l'Editorial Moll l'epistolari de Joan Mascaró i Fornés (1897-1987), orientalista mallorquí que va viure la major part de la seva vida a Cambridge. *Correspondència de Joan Mascaró* consta de dos volums. Nascut a Santa Margalida, va fer els seus estudis de literatura anglesa, sànscrit i pali a Cambridge i posteriorment va ser professor a la Universitat de Barcelona i a l'Escola Normal de Mestres de la Generalitat de Catalunya. En esclatar la guerra civil es va exiliar a Algèria i després, a Anglaterra, on va establir la seva residència, fins a la seva mort. Entre els corresponsals de Mascaró hi ha Alcover, Moll, Riba, Madariaga, March, Guillén i Colom.

L'OPINIO DE PERE GIMFERRER

L'aportació d'Antoni Tàpies

—Antoni Tàpies ha fet setanta-cinc anys. Quina és la seva aportació a l'art?

—En general, les obres d'art són obres d'art no per allò que signifiquen, sinó per allò que són. Això que tothom accepta de manera ben natural en el cas de la música, perquè en principi els sons es representen només a ells mateixos, resulta més difícilment acceptable, per molta gent, en els casos d'arts com la literatura, el cinema o la pintura, que treballen amb materials que, a més de ser per ells mateixos, també signifiquen alguna cosa. Tanmateix, també per a aquestes arts és vàlid el principi que constitueixen art per allò que són, no per allò que eventualment puguin significar. Tàpies gairebé mai no és un pintor abstracte (en el sentit que ho foren Mondrian o Malèvitx, per exemple), sinó que generalment representa alguna cosa, per bé que separant-la de l'experiència visual corrent i engrandint-la com a tema, mentre que habitualment fóra només un aspecte del tema. Això li permet, amb una força de persuasió plàstica molt peremptòria, fer que l'espectador s'hagi d'encarar amb la idea de l'art com a allò que és, no com a allò que significa fora d'ell mateix, cosa del tot diferent de l'art per l'art i més semblant a l'art com a crítica de la percepció habitual, a la manera de Picassó, Miró o Duchamp.

—Quin llibre o quina pel·lícula voldria que li cagués el tió?

—Com a llibre, un exemplar de la primera edició de les *Elegies de Bierville*, de Carles Riba, feta clandestinament l'any 1943 a Barcelona amb fals peu d'impremta de Buenos Aires, per iniciativa de Frederic-Pau Verrié, amb un tiratge de setanta-cinc exemplars que no he vist mai. Com a vídeo, dues pel·lícules que no tinc notícia que existeixin comercialment en vídeo, *House by the River*, de Fritz Lang, i *Amor de perdição*, de Manuel de Oliveira.

—Ficció criminal a Barcelona, de Ramon Espelt, estudia les pel·lícules policíaques rodades a Barcelona entre el 1950 i el 1963. Quin record en té?

—No conec el llibre ni tampoc n'he vistes gaires recentment: no són fàcils de veure ni d'exhibició sovintejada; però tinc un record excel·lent de l'última vegada que van emetre per televisió un títol fundacional d'aquest subgènere, *Brigada criminal* (1950), realitzat per Iquino.

Diari de Balears digital
www.diaridebalears.com
www.diaridebalears.com. Passeig de Mallorca,9a. Tel. 971 788 300. Palma. master@diaridebalears.com

Diari de Balears ja parla com tu a Internet

Diari de Balears és el primer diari del Grup Serra que compta amb una edició a Internet.

Aquesta iniciativa és una mostra més de l'esforç que el Grup Serra realitza per oferir a la societat el millor producte, al més elevat nivell, en sintonia amb el desenvolupament de les noves tecnologies.

Diari de Balears Digital oferirà no només la part informativa més destacada de l'edició de paper, sinó una contínua actualització de les notícies que passin en el decurs del dia.

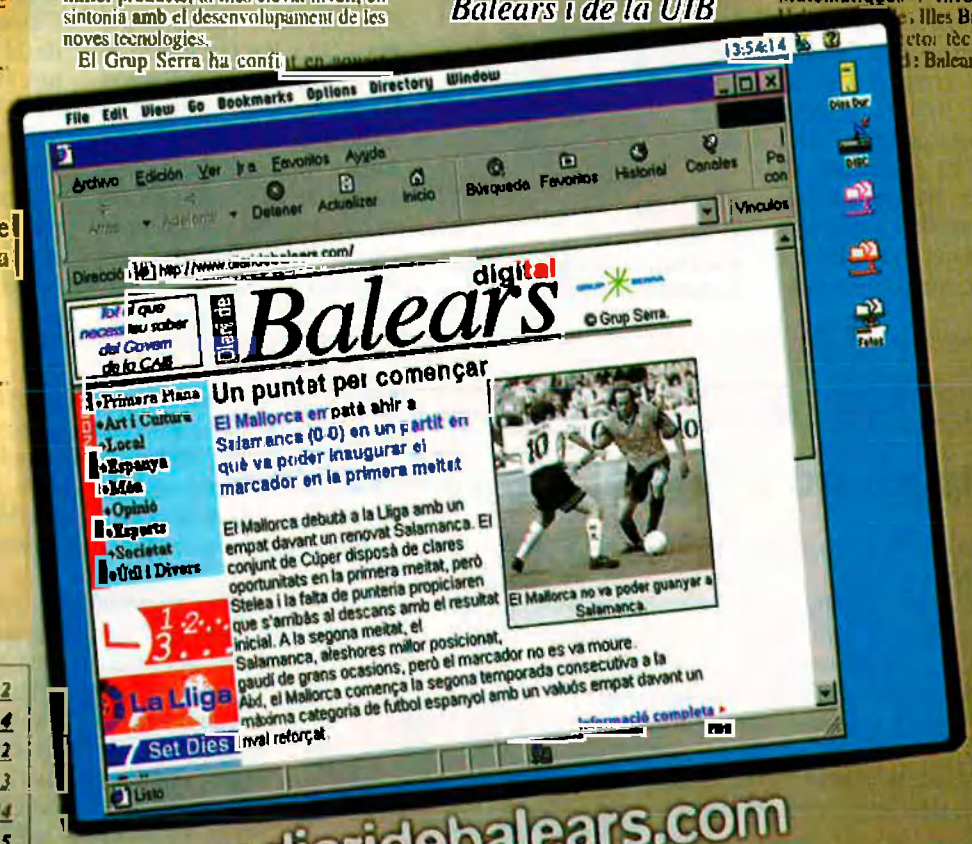
El Grup Serra ha confiat en aquest projecte amb Atlas, empresa mallorquina dedicada als serveis telemàtics

Diari de Balears és el primer diari del Grup Serra que compta amb una edició a Internet. Tots els internautes poden accedir pel seu ordinador a l'únic diari escrit en la llengua pròpia de les Balears.

Aquesta iniciativa d'Hora Nova S.A., empresa editora de *Diari de Balears*, és una mostra més de l'esforç que el Grup Serra realitza per oferir a la societat el millor producte, al més elevat nivell, en sintonia amb el desenvolupament de les noves tecnologies.

El Grup Serra ha confiat en aquest projecte amb Atlas, empresa mallorquina dedicada als serveis telemàtics. Ahir, Hora Nova S.A., representada pel seu conseller delegat Sebastià Ginart, i Atlas IAP S.L., representada per Bernat Pons, firmaren el contracte de desenvolupament de l'edició digital de *Diari de Balears*. L'acte comptà amb la presència de Llorenç Valverde, director del Departament de Ciències Matemàtiques i Informàtica de la [illegible] Illes Balears, en la seva [illegible] tècnic del projecte [illegible] Balears; Ildefons Galli,

◆ *La iniciativa té el suport del Consorci per al Foment de l'Ús de la Llengua Catalana pròpia de les Illes Balears i de la UIB*

INDEX
◆ ART I CULTURA 2
◆ LOCAL 4
◆ Transalmar 12
◆ Raiguer 13
◆ Pla Nord 14
◆ Pla Sud 15
◆ Migjorn 15
◆ Llevant 16
◆ Crònica negra 17
◆ ESPANYA 19
◆ MÓN 23
◆ OPINIÓ 24
◆ ESPORTS 26
◆ CLASSIFICATS 34
◆ SOCIETAT 38
◆ ÚTIL 43

avanç
A les 00:00 HORES
www.diaridebalears.com
Diari de Balears digital
Amb Diari de Balears Digital podrà conèixer les principals notícies abans que el diari sigui al carrer.

El cant de la sibil·la torna la nit de Nadal

El proper 24 de desembre moltes esglésies d'arreu dels Països Catalans recuperaran una de les tradicions més antigues del teatre litúrgic medieval: el cant de la sibil·la. Es tracta de la interpretació musical d'uns versos que anuncien el judici final que, en alguns casos, s'acompanya d'un muntatge teatral que representa l'adoració dels Reis i dels pastorets.

El cant de la sibil·la és una interpretació musical que té lloc la nit de Nadal en les esglésies d'arreu dels Països Catalans durant la celebració de la tradicional missa del gall. Es tracta del cant d'uns versos que expliquen i anuncien els senyals del judici final i l'advenimment de Crist, posats en boca d'una dona: la sibil·la Eritrea.

Les arrels d'aquesta profecia provenen de la Grècia clàssica, tot i que fins als segles IX i X no aparegué la música que s'interpreta la nit de Nadal. Tot i que els versos que es reciten representen una de les profecies més terribles de la tradició cristiana ("Crist vindrà a la terra i jutjarà tots els homes"), el cant de la sibil·la s'ha convertit en una forma de teatre associada a l'adoració dels pastorets o l'adoració dels Reis Mags la nit del naixement de Jesús.

ARXIU

En alguns llocs s'incorpora una autèntica obra dramàtica.

El cant llatí, traduït per Aureli Agustí en l'obra *La ciutat de Déu*, va començar a ser adaptat a les llengües romàniques a partir del segle XIII, i el primer testimoni també data precisament d'aquest segle.

A banda del cant, en alguns llocs encara és tradicional incorporar una autèntica escena dramàtica en què el personatge central de l'obra (la sibil·la) l'encarna un xiquet amb vestits femenins que sosté amb les mans una gran espasa.

Una sibil·la era una dona, generalment anciana, que hom suposava que tenia el do de predir el futur. El nom va ser aplicat especialment a diverses profetesses, sempre verges, de temperament apassionat, en les quals els antics reconeixien una inspiració divina. La seua història és una de les més obscures i complexes de l'antiguitat i des de les primeres èpoques van entrar en el món de la literatura i la iconografia cristianes.

Les interpretacions del cant de la sibil·la que es poden trobar arreu dels Països Catalans són incomptables. Actualment, se'n conserven quatre versions diferents. El cant de la sibil·la occità és el més antic. Al Principat, el més conegut és el que es representa a l'Abadia de Montserrat. I al País Valencià (on la versió teatral és més senzilla) també se celebra encara a ciutats com Alzira, Gandia i València, entre d'altres. A les Illes (on conserva encara una gran tradició), continua celebrant-se a totes les esglésies de Mallorca, després de les matines i abans de començar la missa del gall. Els Reis de l'Orient i Herodes també participen de la festa i fan la tradicional adoració. Altres llocs on també es recita el cant de la sibil·la és l'Alguer, i a l'estat espanyol, la ciutat de Toledo també conserva encara aquesta tradició.

El cant de la sibil·la s'ha anat recuperant progressivament al llarg dels segles gràcies a la transmissió oral dels més grans. A Elx, per exemple, experts de les Illes van participar recentment en un congrés sobre aquesta tradició per explicar com es representa actualment el cant a Manacor o Palma i poder recuperar-lo així en altres ciutats.

Rosanna Melià

MÚSICA

NOVETATS

Grup de Folk
La nit dels dinosaures

Vídeo que recull l'actuació que va fer el Grup de Folk l'11 de juliol passat, trenta anys després d'haver-se dissolt. Pau Riba, Sisa, la & Batista, Falsterbo, Els Tres Tambors, són dels qui van acudir a aquesta cita històrica que, si més no, serveix per recordar que temes que avui són populars fa uns dies tenien uns autors concrets. Per a aconseguir aquest enregistrament cal telefonar al 972 642 112, de Video Play Produccions.

Pets
Clips

Una altra producció videogràfica de Nadal és el recull de videoclips d'Els Pets. Hi són tots, des del primer *Qui s'ha llufat?*, senzill i sense gaires mitjans, fins al darrer, *Digue'm que m'estimes*, amb els membres del grup en taforats en un món fet per ordinador. Aquestes imatges fan veure l'evolució del grup. **O. C.**

Bruno Coulais: "Cada pel·lícula ha d'imposar el seu univers musical"

El compositor francès Bruno Coulais ha estat el primer guardonat amb el premi Banda Sonora de la darrera Mostra de Cinema València per la partitura original de la pel·lícula *Don Juan* (1998). Coulais, nascut a París el 1956, va obtenir l'any passat el premi de l'Acadèmia del Cinema francesa, el Cèsar, per la banda sonora de *Microcosmos* (1997), un documental sobre el món dels insectes.

RAFA GIL

El músic francès Bruno Coulais va guanyar el primer premi Banda Sonora de la Mostra del Cinema de València.

—Vostè se sent el successor dels grans compositors francesos que han treballat pel cinema, com Francis Lai o Michel Legrand?

—És una mica pretenciós dir això, però la veritat és que jo cada vegada treballe més. M'interessa més el cinema que la música de les pel·lícules, l'aportació, el lligam entre la música i la dramatúrgia del film.

—Es considera un innovador de la composició de bandes sonores?

—A *Microcosmos* he utilitzat un petit *leitmotiv* que pot ser cantat per un xiquet o interpretat per una orquestra de cambra. La música fa el paper del diàleg. Afegeix l'element fantàstic de la pel·lícula, com si fóra el reflex d'un món que creiem conèixer però que ens és totalment aliè. El món microscòpic és a prop, però també molt lluny de nosaltres.

—Creu que existeixen diferències entre la forma de compondre als EUA i a Europa?

—Fa l'efecte que la música nord-americana té una estructura harmònica a l'hora d'orquestrar molt uniforme. Al meu parer, cada pel·lícula ha d'imposar el seu univers musical. Jo sempre he preferit barrejar sons perquè no m'agrada compondre d'una manera tradicional.

—Enguany ha estat guardonat a la Mostra de Cinema de València...

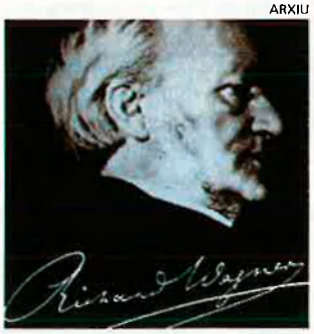
—M'ha fet molta il·lusió perquè la meua feina a *Don Juan* m'ha canviat. He treballat amb un grup de música tradicional de Còrsega, A Filetta. Es van anar apoderant a poc a poc de la música del compositor i ara la canten en concerts. **Mario Reyes**

El Palau presenta l'òpera 'Parsifal', de Richard Wagner

El Palau de la Música Catalana de **Barcelona** presenta la versió en concert de l'òpera *Parsifal*, de Richard Wagner, el diumenge dia 27 de desembre a les cinc de la tarda, i el dimecres dia 30, a les vuit del vespre.

Parsifal va trencar els esquemes de l'òpera dominant el segle XIX. Wagner va crear una òpera en què el discurs musical es transformava en una mena de "melodia infinita" que conferia unitat dramàtica i musical a l'obra.

ARXIU

Richard Wagner omple de música el Nadal del Palau.

El *Parsifal* que ens presenta el Palau és interpretat, en els papers principals, per Robert Smith, Eva Marton i Hans Sotin, acompanyats de l'Orquestra Simfònica i del Cor del Gran Teatre del Liceu, sota la direcció del mestre Antoni Ros Marbà.

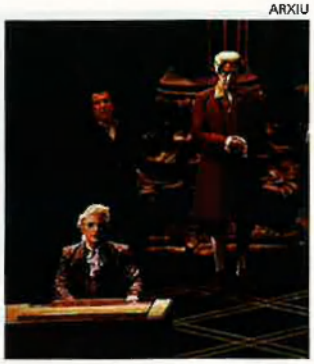
TEATRE

'Amadeus', vida i obra d'un geni de la música anomenat Mozart

A partir del dia de Nadal el Teatre Tívoli de **Barcelona** presentarà *Amadeus*, la coneguda obra teatral de Peter Schaffer, que l'autor mateix va adaptar cinematogràficament per a la pel·lícula homònima de Milos Forman.

Roger Pera hi fa de Mozart i Lluís Soler, de Salieri, en la versió teatral d'*Amadeus* que dirigeix Àngel Alonso. El director de l'eterna *Extrana pareja* ens presenta un muntatge gòtic que combina el teatre amb música de Mozart enregistrada per la Filharmònica de Praga i interpretada en escena per un cor de cantants d'òpera, sota la direcció de Miquel Ortega.

ARXIU

'Amadeus' és una bona oportunitat d'escoltar Mozart.

Amadeus és una bona oportunitat de fer un repàs de la copiosa obra de Mozart. Durant l'espectacle es poden sentir fragments d'algunes de les seves millors composicions, com ara el *Rèquiem*.

'Klowns', una mirada poètica al món dels pallassos

El Teatre Lliure de **Barcelona** presenta fins el dia 10 de gener del 1999 l'espectacle *Klowns*, una visió intimista i poètica sobre el món del circ i dels pallassos, que recupera la figura del *clown* en el teatre.

Joan Montanyès i Josep Maria Mestres, Monty & Cia, ens presenten un espectacle que transcorre a la pista d'un circ i que es converteix en una visió poètica del món del *clown*, fusió de ficció dramàtica i d'acció circenca.

ENRIC MESTRES

'Klowns', que es pot veure al Lliure, recupera la figura del pallasso al teatre.

La música de Saki Guillem i l'escenografia de Lluc Castells acompanyen aquesta revisió de la figura del *clown* des d'una òptica molt actual.

ESTRENES

ARXIU

La Sala Maria Aurèlia Capmany del Mercat de les Flors de **Barcelona** s'ha convertit, fins el dia 3 de gener del 99, en un exòtic palau de l'Orient on els personatges del Circ Crac viuen *La nit de les mil llunes*.

Actors, ballarins, músics, trapezistes, faquirs, domadors i animals ensinistrats ens expliquen el conte oriental *La nit de les mil llunes* a través de l'art del circ i de la dansa. Històries de califes, princeses, genis i mags es combinen amb alguns dels números de circ més tradicionals.

Jordi Boriell s'encarrega de coordinar tota la *troupe* de *La nit de les mil llunes*, que actuen acompanyats de la música de Carles Elmeua, Toni Español i Pep Mendoza.

Àlgebra lineal
Problemes resolts
Llorenç Sastre i Manel Moyà

Aquest manual està especialment enfocat per als qui estudien primer d'economia de qualsevol especialitat, però també pot ser una eina útil per a tots els estudiants d'altres carreres que vulguin disposar d'una col·lecció de problemes d'àlgebra lineal resolts.

Eds. Documenta Balear
"Mètodes matemàtics per a l'economia", I

L'illa
Robert Creeley

Escrita en una prosa punyent i despullada que no s'ajusta a cap mode de ficció actual, L'illa aconsegueix una profunditat remarcable de percepció i comprensió. El progrés sense treva d'una situació crítica porta el protagonista a frec de la bogeria.

Di7 Edició
"Zitzània", 10

ACOSTA'T

La Universitat de València té molt a oferir als seus amics i antics alumnes. Pots demanar el teu butlletí d'inscripció per telèfon, fax, e-mail o correu a:

Amics i Antics Alumnes
de la Universitat de València
Fundació General de la Universitat de València
Patronat Cinc Segles
Pl. Forn de Sant Nicolau, 4. 46001 València
Tel.: 96 398 32 70
Fax: 96 386 46 20
E-mail: amics@uv.es
http: //www.uv.es/~csegles

CINEMA

ESTRENES

COURTESY DREAMWORKS PICTURES

'El príncipe de Egipto' (dibuix animat). Direcció: Simon Wells, Brenda Chapman i Steven Hickner (EUA, 1998). A la VO amb les veus de Val Kilmer, R. Fiennes, M. Pfeiffer, S. Bullock.

Per molt que la Dream Works sigui una *major* més i que Spielberg l'orienti, com totes, al seu major benefici, som al davant d'una superproducció singular: l'adaptació a dibuixos animats de la història de Moisès, el retorn del poble jueu del seu primer èxode i les set plagues que van assolar Egipte quan va desoir la veu divina. En la línia d'*Antz (Hormigaz)*, *El príncipe de Egipto* s'adreça a tots els públics però, tot i la simplicitat dels seus plantejaments, està pensat sobretot per a adults i llueix un tractament diferenciat dels colors en el món dels egipcis i el dels jueus, una marcada tendència a l'abstracció en els decorats i una profunditat de camp inusual en l'animació. I, tot i la indefinició dels personatges i la confusió en el progrés de la història, la narració evita els excessos sentimentals *made in Disney*.

Desgraciadament, tampoc en aquest cas no serà possible escoltar el film en català.

Josep M. López Llaví

TEATRE

L'Esbart Dansaire de Rubí presenta l'espectacle 'Canigó'

JORDI GARCIA

L'Esbart Dansaire de Rubí, al TNC.

L'Esbart Dansaire de Rubí presenta *Canigó*, un espectacle de dansa tradicional catalana, que es desenvoluparà fins el 30 de desembre a la Sala Tallers del Teatre Nacional de Catalunya, **Barcelona**.

L'espectacle es basa en tres de les coreografies més significatives de l'Esbart Dansaire de Rubí: *Castellterçol*, de Joan Fosas, amb arranjaments musicals de Pere Burés; *Quatre cançons i danses*, d'Eduard Ventura, amb partitura de Frederic Mompou; i *Canigó*, també d'Eduard Ventura, però amb música de Manel Camp.

Des que es va fundar, l'any 1923, l'Esbart Dansaire de Rubí ha estat un dels grups capdavanters en la difusió de les danses tradicionals de Catalunya.

Una història sobre contes de Txèkhov, al Talia de València

ARXIU

Els actors Empar Canet, Inés Díaz i Germà Montaner.

El proper 23 de desembre el Teatre Talia de **València** estrenarà *La ruleta russa*, un espectacle d'Enric Benavent sobre contes d'Anton P. Txèkhov. "L'esternut", "La institutriu", "La fama", "La seducció", "L'ós", "El tracte" i "La criatura indefensa" són set històries que, a través de la figura d'un narrador, ens mostren una manera de viure, unes relacions socials típiques i una bona dosi d'humor, característiques de la literatura de Txèkhov. Empar Canet, Inés Díaz, Xavi Mira, Germà Montaner i Ximo Solano són els protagonistes d'aquest espectacle.

La ruleta russa està plantejada com un recital que pot arribar a impactar el públic per la seua gosadia, amb una posada en escena senzilla i directa. L'obra representa la primera època de Txèkhov i l'autor ha respectat al màxim les dramatitzacions que el mateix Txèkhov va fer dels seus contes. Enric Benavent, autor d'aquest nou espectacle de la companyia el Micalet, es va decidir a dramatitzar a partir d'un dels colors literaris més evidents del genial escriptor rus: la seua mirada comprensiva, bondadosa, i al mateix temps, lleugera i allunyada de qualsevol pretensió de transcendència.

Amb aquesta nova producció, la companyia de teatre El Micalet continua en la seua carrera ascendent en el món del teatre valencià. Després de l'èxit clamorós del musical *Ballant, ballant*, l'espectacle teatral més vist durant la passada temporada en les sales valencianes, ara es prepara per estrenar aquesta mateixa obra a Madrid, concretament al teatre La Latina el proper 12 de febrer.

La ruleta russa, una producció de la companyia Teatre Micalet, amb la direcció de Joan Peris, es podrà veure fins el 10 de gener. **R. M.**

EXPOSICIONS

'Fars del segle XX' fa un balanç crític de la cultura contemporània

L'arribada d'un nou segle afavoreix tota mena de reflexions i revisions crítiques dels esdeveniments i dels personatges sense els quals ni la ciència, ni l'art, ni el pensament no haurien experimentat els canvis radicals que s'han desenvolupat durant tot aquest segle. Dins aquest context, el Centre de Cultura Contemporània de **Barcelona** (CCCB) ens presenta el projecte *Fars del segle XX*, un cicle que ens proposa la revisió crítica, lúdica i creativa dels principals talents d'aquests darrers cent anys.

Karl Marx, Sigmund Freud, Friedrich Nietzsche, Thomas Edison, Virginia Woolf, Pablo Picasso, Albert Einstein i Charles Chaplin són personatges que protagonitzaran el projecte *Fars del segle XX*, des d'aquest mes de desembre fins el gener del 2001. L'objectiu del projecte és de revisar l'obra de dues menes de creadors: inventors i mestres. Cada personatge serà revisat d'una forma creativa i original mitjançant "experiències estètiques innovadores, de la mà d'un especialista i d'un artista realitzador", segons que comenten els organitzadors.

Karl Marx ha estat el primer gran personatge escollit per inaugurar el projecte *Fars del segle XX*. Fins el 3 de gener del 1999, el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona es convertirà en un gran escenari que abraça la vida i l'obra de l'ideador del marxisme.

ARXIU

Karl Marx, el 1882.

Francisco Fernández Buey, catedràtic d'ètica i filosofia política a la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona, i Máximo San Juan Arranz, dibuixant, han estat els encarregats de realitzar la instal·lació sobre Karl Marx. Segons els seus autors, aques-ta instal·lació aspira a il·lustrar els aspectes de l'obra de Marx que, més enllà dels marxismes, en fan un far intel·lectual, com ara la noció de plusvàlua, la idea de lluita de classes i el seu concepte de socialisme. Però, al mateix temps, també vol remarcar el caràcter eminentment crític de l'obra de Karl Marx.

Les pròximes instal·lacions programades per al pròxim any són dedicades a Sigmund Freud, del 12 al 31 de gener; a Friedrich Nietzsche, de l'11 de març a l'11 d'abril; i a Thomas Edison, dels dies 27 de maig al 27 de juny. **B. C.**

TELEVISIÓ

PROGRAMES

ARXIU / CARME PUÉRTOLAS

El cinema s'ensenyoreix de les nits del dimarts al Canal 33. *Nous clàssics* és un programa, dirigit i presentat per Àlex Gorina, que emet i revisa films realitzats dels anys 60 ençà i que ja es consideren "clàssics moderns".

Cada setmana, el programa emet un film produït a partir dels anys 60 que, tot i no ser gaire antic, ja s'ha convertit en clàssic per la seva qualitat. L'emissió del film és precedida d'una presentació, a càrrec d'Àlex Gorina, i d'una tertúlia en què cada setmana participen dues persones coneixedores de les circumstàncies pròpies del film o de l'època en què s'emmarca. Així, el dia 22 de desembre, que s'escau en dimarts, s'emet *Good morning, Vietnam.*

El Cister
El patrimoni dels monestirs catalans a la Corona d'Aragó
J. Fuguet i C. Plaza
Visió general i, alhora completa sobre les abadies i els priorats cistercencs catalans i les seves filials en els territoris de l'antiga Corona d'Aragó; amb plànols i fotografies per fer entenedora i atractiva la trajectòria del Cister.

R. Dalmau, editor
"Nissaga", 14

Els castells catalans
Obra, ja clàssica, que documenta amb profunditat i rigor tots i cadascun dels castells catalans, i també, en comentaris marginals, refereix les fortificacions assimilables: torres, cases fortes...)

Volums disponibles: I, II, III, IV i V.
R. Dalmau, editor

ASSOCIACIÓ LLENGUA NACIONAL
Associació que té per finalitat principal contribuir al bon ús de la llengua catalana, afermant-la i difonent-la en tots els àmbits dels Països Catalans a través de la revista Llengua Nacional
❒ **Soci numerari:** quota anual: 6.000 pessetes
Els socis gaudeixen d'una sèrie d'avantatges.
❒ **Subscriptor protector:** preu anual 3.000 ptes.
❒ **Subscriptor regular:** preu anual: 1.800 ptes.
Associació Llengua Nacional
Bústia postal 24057
08080 BARCELONA
Telèfon: 93 456 88 79
Correu electrònic:
rsangles@intercom.es

LA BONA VIDA

Jaume Fàbrega

Teca i festa

El calendari alimentari tradicional, per definició, és marcat pel cicle anual i les diverses festes, religioses o populars. No obstant això, les formes de vida moderna, el canvi de costums, la industrialització, la pèrdua d'identitat, etc., han fet minvar l'antiga i estreta relació del menjar –i en concret, de certs plats– amb els canvis de les estacions i el pas de l'any.

ARXIU

També és cert que es mantenen i fins i tot creixen certes tradicions, que han estat adoptades pels immigrants (a partir, en general, de la segona generació): la mona, els panellets, la coca de sant Joan, etc. Fins i tot, alguns d'aquests costums del Principat han avançat cap a d'altres territoris, com ara Menorca (panellets, etc.). A la major part d'aquestes festes hom hi associa menjars o plats especials, carregats, conscientment o inconscientment, d'un fort element simbòlic i ritual. Per exemple, menjar panellets o fruita seca per Tots Sants remet a un antiquíssim simbolisme funerari (la fruita seca equival a l'energia dels morts), del qual ara no en som conscients, però sí que devien ser-ho els nostres avantpassats. Aquests rituals del menjar, doncs, a part del seu interès gastronòmic, tenen també un gran interès antropològic i cultural; al cap i a la fi, el que som ara és el resultat del que, durant generacions i fins i tot mil·lennis, han fet els nostres avantpassats. Alguns d'aquests ritus no solament encara hi tenen cabuda, sinó que perpetuen el plaer de molts plats, dolços, begudes i menjars tradicionals. L'espai d'aquestes festes i menjades pot ser estrictament domèstic, però sovint solen comportar la presència de convidats.

A més, moltes d'altres tenen lloc en espais públics i, en general, estan obertes a la participació de tothom.
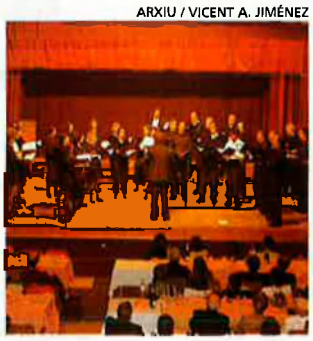
IDEES

L'Orfeó Universitari de València dóna la benvinguda al Nadal

El Nadal també arriba al Palau de la Música de **València**. El proper 23 de desembre a la Sala Iturbi, a partir de les 20.15 hores, l'Orfeó Universitari de València, acompanyat per l'Orquestra Filharmònica de la Universitat de València, oferirà un concert de nadales que porta per títol "El món canta davant d'un bressol". En la primera part l'Orfeó interpretarà per primera vegada obres d'A. Wilaert, de G. Bassano, de G. Gabrielli i de C. Monteverdi. En la segona part s'interpretarà *The many moods of Christmas*, de R. Shaw i R. Russel Bennet, que inclou dos suites.

Amb aquest concert, s'inaugura al Palau un cicle de nadales que inclou el proper 30 de desembre un Festival de Cançó Popular de Nadal del País Valencià. **R. M.**

ARXIU / VICENT A. JIMÉNEZ

L'Orfeó Universitari presentarà un repertori nadalenc al Palau.

VINS

Antic és un grau

Brut Brutísimo 1995 de Cavas Hill. DO Cava. PVP aprox., 1.600 ptes.

El 1660 l'emigrant anglès Joseph Hill va començar a explotar les vinyes de la finca del Maset, al poble de Moja (Penedès). El 1918 van iniciar la producció amb el mètode *champenoise*.

Aquest sistema consisteix a produir una segona fermentació del vi un cop embotellat, fet que genera el gas carbònic que, un cop dissolt, li dóna les bombolles que el caracteritzen. Aquest mètode també té a veure amb el nom tradicional d'aquest tipus de vi, el xampany, tot i que les pressions legals de França i la dels elaboradors d'aquí per aconseguir "autenticitat" ens vulguin imposar –per ara amb un èxit sorprenent– el nom anodí de "cava".

El Brut Brutísimo 1995 és un xampany amb un envellliment al celler de tres anys llargs (la norma per a una DO Cava és d'un mínim de nou mesos i l'incompliment d'aquest termini va portar la lamentable "guerra del cava").

El cupatge és el clàssic del Penedès, amb un 45% de macabeu, un 25% de xarel·lo i un 30% de parellada. Aquestes característiques d'elaboració en fan un cava sobri i amb molt de cos, amb predomini de les aromes de criança per sobre les del raïm, però molt fi, amb bombolla petita, de despresa lenta, i l'acidesa justa que el fa adient per a gairebé qualsevol plat que se'ns pugui acudir. A més, és dels pocs xampanys que tenen l'honradesa d'informar-nos de l'anyada, segurament perquè és prou antiga per a enorgullir-se'n. **Joan Nebot**

IDEES

'Rock versus techno', la festa de la música

L'emissora XTV de **València** ha programat per al proper 27 de desembre una festa de rock i techno per als amants de dues de les tendències que més presència tenen en aquest canal, que es pot veure a la ciutat de València i la rodalia. El rock de tota la vida barrejat amb el pop i el techno, el so per excel·lència per al proper segle XXI, seran els protagonistes de la nit a la Sala Roxy de la capital valenciana.

Rafel Casanova mostra les més diverses tècniques pictòriques

La sala d'exposicions de l'Estació del Nord de **València** acull fins el proper 10 de gener una mostra de l'artista valencià Rafael Casanova titulada "De la esfera azul a la estación". Un total de cinquanta-dos obres en les quals predominen l'obra gràfica, el dibuix, l'acrílic, la serigrafia, la linografia, etc.

La forma i la composició de les obres són les claus per endinsar-se en l'interrogant que provoquen els dibuixos i les pintures. La pintura que ofereix Casanova ofereix una peculiar figuració emmarcada en una arquitectura simplificada en la qual el contrast entre el fons pictòric i la figura principal produeixen un efecte impactant.

L'exposició és el resultat d'un llarg període creador de l'artista que engloba obres elaborades des de la seua primera època fins a l'actualitat.

RENFE

L'exposició de Casanova es pot veure fins el 10 de gener.

Films d'animació al Museu de Cinema

El Museu de Cinema de **Girona** proposa un cicle de films d'animació per aquestes festes de Nadal.

Del 24 de desembre al 10 de gener, grans i petits podran veure quatre pel·lícules de dibuixos animats: *Flocs*, *L'estel de Nadal*, *La revolta de les joguines* i *L'homenet de massapà*; que han estat realitzades per alguns dels estudis més prestigiosos de la República Txeca i Finlàndia.

L'artista Joan Millet fa un crit contra la desmemòria col·lectiva

Fins al proper 23 de gener, la Casa de la Cultura de **Bellreguard** (la Safor) presenta una mostra de l'artista gandià Joan Millet. L'exposició "*Rojos, rojos.* L'or de Moscou" s'emmarca entre dues efemèrides indefugibles: el cinquantè aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans, celebrat recentment, i el seixantè del final de la guerra civil, que es complirà el primer d'abril de l'any vinent. A través dels seus quadres, Millet reitera la necessitat de continuar reivindicant la pau, la justícia, els drets de les persones i dels pobles, la dignitat humana i la igualtat davant la llei.

L'obra de Joan Millet, innovadora, compromesa i solidària amb el món, representa un crit contra la desmemòria col·lectiva, de vegades interessada. **R. M.**

ARXIU

'La nena roja' (1998). Fet amb cotó, fusta i diversos plàstics.

Atles del comtat de Besalú (785-988)

Jordi Bolòs, Víctor Hurtado

Primer volum de la col·lecció "Atles de la Catalunya carolíngia", que trasllada a mapes toponímics, polítics, senyorials i econòmics l'exhaustiva documentació d'època carolíngia conservada a Catalunya.

R. Dalmau, editor
"Aties de la Catalunya carolíngia", 1

L'Islam a Catalunya (segles VIII-XII)

Pere Balana i Abadia

Síntesi actualitzada que il·lumina cinc segles d'una presència cultural, social i política que va contribuir a configurar la forma de ser catalana.

R. Dalmau, editor
"Nissaga", 13

CAL

Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana

Adreceu-vos a Rocafort, 242 bis, 08029 Barcelona
Telèfon 934 44 39 08 - Fax 934 44 38 09

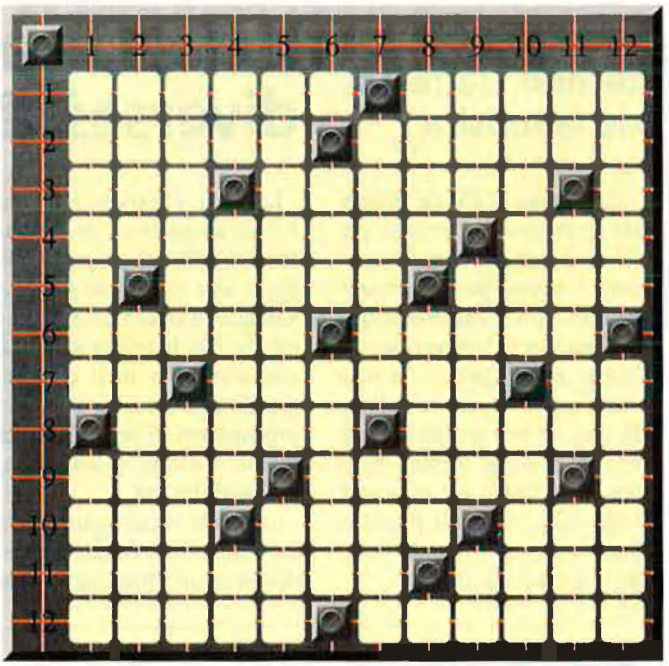
PASSATEMPS

Dos per un

Mots encreuats a dos Temps

Instruccions d'ús

Per resoldre aquests dos mots encreuats en una sola graella haureu de fer servir llapis o dos exemplars d'EL TEMPS. Les dues solucions són diferents. Només comparteixen els quadres negres. Sort.

Deu minuts amb l'Anna Maria Genís

Horitzontals: 1. Impetuositats de cavalls llegendaris. Sotasignants d'ucasos imperials. **2.** Darrera secció de l'intestí prim. Sarcasme del fi. **3.** S'alternen al pròleg. Occident. Fuig d'estudi. **4.** Inflamació de la major via circulatòria. Substitut solar. **5.** Cinquet victoriós. Dret i rígid. El més ràpid de la piscina sense perdre l'estil. **6.** Només el viu és d'interès del biòleg. Inaudit. **7.** Terç de la comuna. Massa esponjosa de ferro. Últimes lletres del préstec. **8.** La seva crescuda és la més temuda del Maresme. Entreteixit fet pels pèls. **9.** Navalla. Normes que són de justícia. Extrem de futbol. **10.** Espetec tempestuós que ve de l'est. Rancúnies que surten del fetge. Pic de la Ribagorça. **11.** Signe que fa sonar la u de les llengües. El setè art. **12.** Zones verdes desèrtiques. Ocupés el lloc del titular.

Verticals: 1. Fèiem grans adquisicions a la fira. Vaig pel món filmant exteriors. **2.** Escorcollo. Contemplaria l'enfonsament del Titànic de la boia estant. **3.** Retorn. Gregues que, ben mirat, poden ser toies. **4.** Ànima dels vius. Tremolar. Només li falten vint durets per ser ric. **5.** Carregar-se de pit. Elaborés un casquet marroquí. **6.** Cap de sèrie. Bigoti mig afaitat. Es multipliquen a molts cines actuals. **7.** Començaments. Fàcil, planer. **8.** Número que desfà moltes parelles. Polides. Repetida en un futur. **9.** Es trenca amb un cop de cap. Voli per carretera. Col·legi públic. **10.** Planta tropical que s'enreda per rutina. Personalitat de cada nedador. **11.** Tanquen el sumari. Es manifesten en contra de l'abstencionisme. Ajuntà. **12.** Tela de burell. Si l'home ho és, és la dona qui les porta.

Mitja horeta amb en Màrius Serra

Horitzontals: 1. Tan venerat com ho va ser, per exemple, la Bella Dorita. El que acostuma a provocar les crisis conjugals més serioses. **2.** Arribà a una conclusió amb els elements de judici que tenia. L'atura pel carrer i li pregunta qualsevol cosa. **3.** Sentir. Tornada que no es canta. Una que cinquanteja. **4.** Transformi un estat catòlic en un que admet altres fes. És al bell mig de tota la gamma. **5.** Escaire. Mena de dona per un dia (amb possibilitat de reincidència, tot s'ha de dir). Resar. **6.** Demostro la meva agressivitat a l'hora d'arribar a la porteria del contrari. El palíndrom de passar a tocar. **7.** Tonalitat. Pastes de farina sense llevat. Companyia aèria del sud d'Europa. **8.** El terra del pessebre. Segrestament bonsai fet amb posat arravatat. **9.** Justifica l'aparició d'un autor. Veremo prop de Xàtiva. Doble revolt perillós. **10.** A la vora de Kurosawa. Aversions profundes. Fa un homenatge a la xarxa amb què les beates es recullen la cabellera. **11.** Alçar la copa i fer-la dringar. Allà on munyen ovelles. **12.** Tros de terra regat artificialment per conrear-hi hortalisses. Nyap del qual cal donar fe.

Verticals: 1. Abocat a raig. Cecs. **2.** Pronunciava el nom d'una cartellera basca. El faré caure. **3.** Bot de pell de bou. Embelleixin. **4.** Ruteni. Ocell també conegut amb el nom de cornella. Níquel. **5.** Elevats i exposats als vents. Composició lírica. **6.** En un tres i no res. Principi etimològic. Metre curt. **7.** Situacions aleatòries. Ens envolta, vulgues no vulgues, i encara bo. **8.** Faci que suri. Els espais que creuen els jets. A les portes de Roma hi ha la fi de l'amor. **9.** Perd la vida. Conjunt ideal per muntar un esquelet. El metall que provoca febre. **10.** Buc d'abelles. Objecte contundent relacionat amb la policia britànica. **11.** Nedeu sense vocalitzar. Espós. Enravenat. **12.** Fer desaparèixer un arbre sense cap necessitat de trucar David Copperfield. Tragina una mena de matrícula maleïda composta amb tres sisos.

SOLUCIONS:

DEU MINUTS AMB L'ANNA MARIA GENIS
Horitzontals: 1. Furies. Tsars. 2. Ileum. Ironia. 3. Rig. Ponent. 4. Aortitis. UVA. 5. V. Ertic. Crol. 6. Esser Inoit. 7. Mu. Masser. Ec. 8. Riera. Trena. 9. Raor. Lleis. L. 10. orT. Fels. Tuc. 11. Diàtesi. Cine. 12. Oasis. Suplls.

MITJA HORETA AMB EN MÀRIUS SERRA
Horitzontals: 1. Adorat. Aimant. 2. Ideal. Aborda 3. Oir. Retorn. L. 4. Laicitzi. Ema. 5. L. Nuvia. Orar. 6. Ataco. Rasar. 7. To. Alises. Ib. 8. Molsa. Rapte. 9. Obra. Raimo. S. 10. Ran. Odis. Ret. 11. Bindar. Om. 12. Senia. Erala

AGENDA

SANT JULIÀ DE LÒRIA
Dies 26 i 27
Representació d'*Els pastorets* de Josep M. Folch. A l'Auditori Claror del Centre Cultural i de Congressos lauredià. Dissabte a les 22 h. i diumenge a les 19 h.

TÀRREGA
Divendres, 25
Representació de *Faldilles i pantalons, amunt i avall*, de Lluís Coquard. Al Teatre de l'Ateneu, a les 22.15 h.

TORTOSA
Dijous, 24
Nadal Jove'98, diverses activitats per a infants i joves. Al Parc Municipal Teodor González, fins el 4 de gener.

CASTELLÓ
Fins el 17 de gener
Exposició "Grabados de Goya: los desastres de la guerra". Al Centre d'exposicions de Sant Miquel.

SOGORB
Fins al 31 de desembre
Exposició de Fernando Cordón. A la Sala Camparón.

VALÈNCIA
Dimecres, 23
Blues a càrrec de Brokers "The gospels in blues experience". Al Club Black note, a les 23.30 h.

GANDIA
Dissabte, 26
Nadal Teatral amb l'obra *El retorn de Robin Hood*, de Vicent Vila. Al Teatre del Raval, a les 18.30 h.

RIPOLL
Dissabte, 26
Nadal Rock, concert amb les actuacions dels grups Heràldic, Metrópolis i Strip. A la Sala Eudald Graells, a les 23.30 h.

GIRONA
Diumenge, 27
Concert de Nadal dels Cors de Girona, amb la participació de les corals Filharmònica, Hindemith, Maragall, Saba Nova i Polifònica. Al Centre Cultural la Mercè, a les 12 h.

VIC
Dijous, 24
XIV Festival de la Infància i la Joventut. Al recinte firal El Sucre, fins el 3 de gener.

BARCELONA
Dimecres, 23
Concert pel dret a l'autodeterminació, amb l'actuació de Dr. Calypso, Obrint Pas, Mount Zion i Oprimits. A les Cotxeres de Sants, a les 21 h.

VALÈNCIA
Dilluns, 28
"Nadal a l'Escalante" presenta l'obra *El misteri de la biblioteca de Falaguera*. A la Sala Escalante, a les 17 h.

ALGEMESÍ
Dimarts, 22
XXV Concert de Nadal a càrrec del Cor Cabanilles, Cor dels xiquets cantors i Grup instrumental Ensems. A la basílica de Sant Jaume, a les 22 h.

TEULADA
Diumenge, 27
Representació de l'obra *Lisístrata* de Tarannà Teatre. Al saló d'actes de la Casa Municipal de Cultura, a les 19 h.

BENISSA
Dimarts, 22
Actuació d'Eva Dénia Quartet. Al saló d'actes del Centre Cultural, a les 21 h.

PALMA
Dimecres, 23
Representació de *Muac!* a càrrec de la companyia Grappa, dirigida per Toni Alba. Al Teatre del Mar, a les 22 h. Fins el 3 de gener.

ANDORRA
RIPOLLÈS
OSONA
URGELL
GIRONÈS
BARCELONÈS
BAIX EBRE
PLANA ALTA
ALT PALÀNCIA
HORTA
RIBERA ALTA
SAFOR
MARINA BAIXA
MALLORCA

Envieu les convocatòries quinze dies abans al fax 93 238 42 63.

"Sin complejos"

"Per a vostès, estimats lectors poc o molt 'nacionalistes', 'los individuos no existen separados de la nación, placenta materna que les da el ser', etcètera. Vostès, per si no n'eren conscients, viuen en la 'utópica noción de una comunidad perfectamente homogénea y unitaria" (ai, Senyor, dirà algun innocent: nosaltres?), i més etcètera."

Si jo definia la religió com ideologia irracional per naturalesa, que anul·la els individus perquè els sotmet a una voluntat eterna, i que justifica tota persecució, tortura inquisitorial, fogueres i degollacions, en nom de l'exclusivisme d'un Déu, etcètera, si definia així *tota* religió, és obvi que a continuació hauria de fer una crida a combatre sense complexos el cristianisme, el budisme, l'islam i *tot* fet religiós imaginable. I podia ampliar la llista dels combats si el socialisme porta *naturalment* a l'estat totalitari, la democràcia a la corrupció dels partits, el capitalisme a l'explotació de les viudes i dels nens, i la llibertat al llibertinatge, la droga i la pornografia infantil. Un procediment de combat *sense complexos*, efectivament, tan antic i tan bèstia com el pitjor dels instints humans: agafeu una ideologia –política o qualsevol altra–, definiu-la en termes reductius, exclusivament negatius, i exclusivament pels seus abusos possibles i els extrems més destructius, i a continuació defenseu coratjosament la necessitat absoluta de combatre-la. Sobretot, sobretot, negueu d'entrada i d'eixida qualsevol interès propi en aquesta defensa desinteressada, feta, faltaria més, en nom de la humanitat sencera, que ha de ser salvada del monstre detestable. I a l'atac, que totes les armes són bones, inclosa la perversió dels conceptes, la perfecta ignorància de la història, el més inhumà menyspreu per tots aquells individus i grups que amb aquest abús de la raó són insultats i degradats a la condició de criminals, insensats o imbècils.

Si vostès volen saber fins on pot arribar la perversitat del mètode, poden llegir l'article "El desafío de los nacionalismos", l'autor del qual és el senyor Mario Vargas Llosa –*"uno de los principales representantes del pensamiento liberal en nuestros días"*–, que ha publicat la revista *Claves de razón práctica*, pobra raó, i que acaba de reproduir parcialment el principal diari d'Espanya. Vostès, que potser pensaven que al nostre país –a Catalunya, al País Valencià, als Països Catalans, com vulgen– ser nacionalista volia dir aspirar a una societat més coherent en la pròpia complexitat assumida, més civil, més capaç de construir sense agressions el seu present i el seu futur, menys dependent de poders exteriors no consentits, més "normal" (fins on són normals tants altres: els suecs i els txecs, els finesos i els holandesos, i així un grapat gran de "petits" que no són el petit grapat de "grans"), i en definitiva, més "lliure, rica, desvetllada i feliç", vostès que pensaven això o una cosa semblant, ja se'n poden desenganyar. Perquè vostès defensen una doctrina basada en *"un acto de fe colectivista, que imbuye a una entidad mítica –la nación– de atributos transcendentales, capaces de mantenerse intangibles en el tiempo"*. Si no ho sabien, ara ja ho saben.

Per a vostès, estimats lectors poc o molt "nacionalistes", *"los individuos no existen separados de la nación, placenta materna que les da el ser"*, etcètera. Vostès, per si no n'eren conscients, viuen en la *"utópica noción de una comunidad perfectamente homogénea y unitaria"* (ai, Senyor, dirà algun innocent: nosaltres?), i més etcètera. Ja se sap que no es pot generalitzar, concedeix Vargas, però *una* generalització sí que es pot fer, diu: *"que el nacionalismo tiene una entraña irracional... y que debido a ello deriva con facilidad hacia prácticas violentas"*. I que, si és coherent, *"todo nacionalismo desemboca tarde o temprano en prácticas intolerantes y discriminatorias, y en un abierto o solapado racismo"*. Sempre ens queda l'esperança de ser incoherents. I on va a parar tot això? Molt simple: a l'afirmació que, en l'hipotèctic cas que es produïra *"el estallido de España"*, el resultat seria que bascos i catalans –expressament al·ludits– serien menys lliures, tindrien pitjors condicions de vida, una vida cultural més pobra (pobres txecs que ja no són austríacs, pobres finesos o lituans que no són russos...!), i menys oportunitats de desenrotllament i de treball. Ho adverteix pel nostre propi bé, desinteressadament. I què vol dir que *"los nacionalismos han de ser intelectual y políticament combatidos, todos, de manera resuelta, sin complejos y no en nombre de un nacionalismo de distinta figura, sino de la cultura democràtica y de la libertad"*? Vol dir la Constitució espanyola de 1978, que ens ha descentralitzat moltíssim, a fi de *"garantizar, de un lado, las culturas, tradiciones y particularismos regionales, y, de otro, preservar la unidad nacional."* I no els recorda res, la conclusió del liberal Vargas? És tot tan suat, tan vell, tan invariable...

Institut de cultura

GRAN EXPOSICIÓ

TRESORS GRÀFICS

TINELL * DES.1998—FEB.1999 *

Ajuntament de Barcelona

LA VANGUARDIA

TORRASPAPEL

PRINTER industria gràfica, s.a.

digital screen

Centres Educatius del Medi Ambient
"Los Molinos" i "Venta Mina"

Equipaments per al desenvolupament d´activitats i programes d´Educació Ambiental que reben, en visites de dia i estades d´una setmana, grups d´alumnes i professors d´Educació Primària i Secundària, Batxillerat, Formació Professional i Educació Permanent d´Adults.

Informació en: **Los Molinos** • Telf. 96 540 00 79 - molinos@alc.es
Venta Mina • Telf. 96 250 30 54 - obsvmina@obs.cam.es

CAM Caja de Ahorros del Mediterráneo